

31732 వ తి ది న ము వ్ర క టి ం వ ర బ డు ను
Post Box No. 212. Telephone No. 2544.

Vol. 15 } చెన్న పట్టణము 1927-వ నంబ్ ఏప్రిల్ నెల 19-వ తేది మంగళవారము } No. 15
సంపుటము ౧౫ } శ్రీ ప్రభవనామసంవత్సర శైత్రమాస బహుళ ద్వితీయ. } సంచిక ౧౫

అమృతంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్పగొప్పవారిచే వేలకు వేలు
యోగ్యతావత్తములు పొందియున్నది
తలనొప్పులమాన్యును, వాయు పొట్ట
బాపును, పార్శ్వపునొప్పుల బారదోలును,
పోట్లబోగొట్టును, జలుకుల భేదించును,
వాపుల యాపుమాపును, దగ్గును తగ్గించును,
దురదను తొలగించును.

ఈ మందును రుద్దగానే చెమట పట్టుట
వలన కఠినమందలి దుష్పదార్థములను తొ
లగించును. నొప్పులు తగ్గించును. విదేశము
లలో గూడ వాడుచున్నారు.

అమృతంజనము అన్ని విధములగు
నొప్పులకు సంతోషింపజేసింది.
పంచభాష చీటీ చూచి కొనిన.
మోసము గలుగదు.
చక్కని డబ్బితో నహా సీసా 1-కి 0-10-0
డబ్బా 1-కి రు 6-4-0 లు.
ప్రతియింట ముఖ్యముగా నుండదగినది.
అమృతంజనం డిపో
6, 7 తంబు తెట్టిపేటి, మద్రాసు
తేక
249, ఫ్రేరిరోడ్డు, భోర్, బొంబాయి.

ది మద్రాసు అండు సదరక్రమరాటా రైల్వే కంపెనీ లిమిటెడ్

(ఇండ్లాండు లో ఇంకా కొన్ని రేలు చేయబడినది)

నోటీసు

1927 నంబరం మేనెల 1 వ తారీఖునుండి గుంటూరు చిన్న గంజాం స్టేషనులకు మధ్యపోవుచున్న బండ
రాకపోకలందు ఈ దిగువ తెలుపబడిన మార్పులుండును

నెం 187 రు ప్యాసంజరు	తెనాలినుండి బయలుదేరుట	పగలు గం 9-5	ని గుంటూరుచేరుట	పగలు గం 10-0	ని
నెం 189 రు మిక్సెడ్ 8 వ తరగతి	"	"	"	"	11-35 ని
నెం 143 రు ప్యాసంజరు	"	"	మధ్యాహ్నము	"	మధ్యాహ్నము 2-5
నెం 147 రు మిక్సెడ్	"	"	సాయంత్రము	"	సాయంత్రము 5-45
నెం 138 రు ప్యాసంజరు	గుంటూరునుండి	"	పగలు	తెనాలిచేరుట	పగలు 11-55
నెం 156 రు	"	"	"	"	2-27
"	తెనాలినుండి	"	"	చిన్న గంజాం చేరుట	సాయంత్రము 5-5

- ప్రస్తుతము గుంటూరునుండి తెనాలికి పగలు 11-40 కు పోవుచున్న నెం 140 రు బండి రద్దుచేయబడును.
- ప్రస్తుతము పెంచూరునుండి ఉదయం 7 గం 15 ని బయలుదేరుచున్న నెం జి 68 రు లోకల్ బండి యికమునుపు విల్లివాకమునుండి ఉదయం 7 గం 15 నిమిషములకు బయలుదేరి చివర స్టేషను 7 గం 45 నిమిషములకు చేరును.
- 2 క్రాంతలోకలు నెం జి 43 రు మద్రాసు లీమిటెడ్ ఉదయం 7 గం 52 నిమిషములకు బయలుదేరి రాయపురము 7 గం 58 నిలకు చేరును.
- మద్రాసు లీమిటెడ్ రాయపురము స్టేషనులకు మధ్యపోవుచున్న నెం 68. 43 రుల బండ్లు ఆదివారమునాడు పోవు.

ఏరకము నగలు కావలసినను మావద్ద సిద్ధముగా నున్నవి

మావద్ద వెండి, బంగారు, కంపులు, పువ్వురాగములు, సీమ కమలములు మొదలగువాటిచే తయారు చేయబడిన గాజులు, గొలుసులు, నాగరములు, నాగపత్తులు, తోడులు, జడకేశ్వులు, మల్లమొగ్గలు నెండిచెయ్యును, పట్టెలుగొట్టినవి సాదాకము, బహుమతిగిన్నెలు, బంగారుపతకములు వెండి, బంగారు మొలతాడులు గజ్జలతో మొదలగునవి సిద్ధముగా నున్నవి. ఇర్లకులకు మిక్కిలి అనుకూలముగాను, లాభకారిగా నుండును. ఇవి గాక వెండితో తయారుచేయబడిన విగ్రహములు, పటములు మొదలగునవి కూడగలవు.

సీమనెంకి, సవరంబంగారుకు పూచీ నిచ్చెదము. అక్కరలేనివి వాపనతీసుకొని పైక మిచ్చెము. వివరములకు, ధరలపట్టికి వ్రాసిన తెలుపుబడును. మావద్ద చాను గారంటిగల బెంగళూరు పట్టచీరలు అనేకరకములు పలురంగులలో సరసవైన ఏరకు దొరకును. వివరములకు ఈ దిగువవిలాసమునకు వ్రాయుడు.

K. V. Raghavendriah & Bros., Proprietors.

శ్రీ సత్యనారాయణ జ్యూవెలరీ హౌస్,

నగలును తయారుచేయువారు, సీమకమలముల వర్తకులు, అవెన్యూరోడ్డు, బెంగళూరుసిటీ.

WANTED

Candidates for Telegraph and Station Master's Classes. Full Particulars and Railway Fare Certificate on 2 annas stamp. Apply to:—IMPERIAL TELEGRAPH COLLEGE. DELHI.

ప్రశ్న

2598

భవిష్యత్తును గురించిన 5 ప్రశ్నలకు బదులువ్రాయుటకు రు. 1-0-0. పై ప్రతిప్రశ్నకు 0-4-0 వి. పి. బుచ్చులు 0-4-0 ఆవును. ప్రశ్న వ్రాయుకాలమును తెలుపనలెను. హనుమాన్ జ్యోతిమాలయాము, శిగుర్తన.

సంవర్ష సుందరరసము సవామేహములకు సంబంధించి. కీర్తి శేలి కేటూరి నుండికాశ్మీరీగారిచే కవిశైలిబడినది. ఎటువంటి సవామేహములైనను గురుర్చును. ఇకాశ్మీరీ అనవసరము. 50 మాత్రలు రు. 5/ వాడువిధము చుచుతో పంపబడును. 2126

ఆర్థరసాయనశాల, ముక్కాల్, కృష్ణా

కావలయును

ఈతాలూకాబోర్డునకు 5 గురు సర్వేయర్లు కావలసియున్నది. నెలకు జీతము రు 20 లును ట్రావిలింగు అలవెన్సు రు 10 లును, సర్వేసంబంధించిన పరీక్షలలో నుత్తీర్ణులయి యున్నవారు మాత్రమే దరఖాస్తులు 1927 ఏప్రిల్ 30 వ తేదీలోగా పంపవలెను. అదినరకు సర్వేసంబంధమైన పనిచేసి తగు అర్హతలుకలవారల కెక్కువ అవకాశముండును.

రాజమండ్రి తాలూకా } (సం.) మారినవరసన్న,
బోర్డు ఆఫీసు, 18-4-27 } రాజమండ్రి తాలూకాబోర్డు
(వెలి తెలుసు)

విల్లివాకం హత్య కేసు

కామమ్మ, కృష్ణరావుగార్ల సాక్ష్యములు

చెంగల్పట్ట సెషన్సుకోర్టులో విచారణ

(మా ప్రత్యేక విలేఖరి)

చెంగల్పట్ట, ఏప్రిల్ 18:—విల్లివాకం హత్య కేసు విచారణ చెంగల్పట్ట సెషన్సు జడ్జి మన్. వాడునర్తగారి సమక్షమున తిరిగి నేడు ప్రారంభింపబడెను. రెండవ ముద్రయి అది నారాయణరావు భార్య కామమ్మ, గతించిన సుబ్బయ్య సోదరుడు కృష్ణరావు, రైల్వే కంట్రోలరు ఆఫీసులో నూపరింపబడిన డ్రెస్టు కోయిలో, 1 వ ముద్రయికి డాక్టరు, సర్జిన్ కెట్టు నొసంగిన డాక్టరు, పి. వి. కృష్ణరావుగార్లు సాక్షులుగా విచారించబడిరి. కోర్టు భవనమునకు ఎప్పటివలె ప్రేక్షకులచేరిండియుండెను.

కామమ్మ సాక్ష్యము

2 వ ముద్రయి అది నారాయణరావు భార్య కామమ్మ ప్రధమమున సాక్ష్యమొనగను ఈ క్రిందివిధమున పట్టిన ప్రాసెక్యూటరు ప్రశ్నలకు సమాధానము లొసంగెను.

స గ లు

“నేను సుందరరామయ్యగారి రెండవ కుమార్తెను. అది నారాయణరావు నాభర్త. 4 సం॥ క్రితము నా వివాహమైనది. వివాహసమయమున నాతండ్రి నాకు మరుగులు, నాను, కమ్మలు, నాగరము, చానుంబిల్లి, కాలిగొలుసులు, కడియము లొసంగిరి. మామగారు చెతిగొలుసు, గడిమారపుగొలుసుల నొసంగిరి. పెండ్లియైన 8 లేక 9 నెలలకు ఆత్మహరింటికి వెళ్లితిని. కాపురమునకు వెళ్లినపుడు ఈ నగలన్నియు నావద్దనుండెను. కాని ప్రస్తుతములేవు. మరుగులు అమ్మివేసి మామామగారికి డబ్బు ఇచ్చియుంటిని. కళశము చెట్టి ఆకళశము నలంకరించుటకు గానలయినని నాభర్త నాను తీసుకొనియుండెను. కళశము మామామగారింటినుండి పెట్టియుండిరి. నాగరము నేను చైలజేరి నపుడు సందులో పెట్టగ పోయినది. విల్లివాకం వచ్చిన పిదప చానుంబిల్లి వెంకటకృష్ణయ్యగారిచే అమ్మివేయబడెను. గడియారము గొలుసును నీలవేయించెదనని నాభర్తగారు తీసుక వెళ్లిరి. కాని తిరిగి తీసుకరా లేదు. గొలుసుగూడ కలశముపై పెట్టుటకు తీసుక వెళ్లిరి.

నెల్లూరులో వకీలు పురుషోత్తమరావుగారివద్ద నాభర్త నాని వాహమైన ఒక సంవత్సరమునకు గుమాస్తాగా నుండెను. నా మామగారింటియందు నా సవతిల్లియొక్కయు, నాయొక్కయు నగలను నాభర్త గైకొనియుండుటచే ఆనగలను బదులు నామరుగులమ్మ మామగారికొసంగవలసినవచ్చెను. నాభర్త నేను ఆత్మహరింటియందే డెనిమిదనెలలుంటిని. పిదప మామామగారు చెళ్ళగొట్టినపిమ్మట మాతల్లి ప్రత్యేకముగ నొకయిల్లుతీసియివ్వ గ అందుంటిని. ఆసమయమున నాభర్త పురుషోత్తమరావు వద్ద 2 లేక మామమామసములవరకు పనిలోనుండిరి. 5 మాసముల వరకు ప్రత్యేకకాపురముచేసితిని. మాతల్లి మాకాపురమునకుగ ఖచ్చును భరించుచుండెను. పిదప ఒకదినము “అప్పులవారనవచ్చిరి కమ్మలొసంగనలసినద”ని నాభర్త నన్నడిగి కమ్మలు తీసుకొని వెళ్లి ఒక సంవత్సరముతరువాత తిరిగినవచ్చిరి. ఈ సంవత్సరముంతయు నేను మాతల్లిగారియింటియందుంటిని. తిరిగి వచ్చినపిదప నాభర్తయొక్కరే సంతపేటలో విదారుమాసములుండెను. అంతరము మా నాయనగారింటియందు మామమామములుండి వెంకటకృష్ణయ్యగారికి ఉత్తరమువ్రాసి పట్టుకువచ్చిరి.

కోర్టువారు:— నీవుగూడ వెంటవెళ్లితివా?

రెండుమాడు మాసములపిమ్మట నేనున్ను వెళ్లితిని. వెంకట కృష్ణయ్య ఆయనకూతురు సుందరమ్మ చంద్రమతి మువ్వరు కచ్చాలేశ్వర అగ్రహారములో నుంటుండిరి. నానగలను నాభర్త తీసుకొనివెళ్లెనని నాతల్లిగారికి తెలియును. వెంకటకృష్ణయ్యదాపు జేరినపిదప నాభర్త దివ్య జ్ఞానసమాజములో జేరెనని నేను వింటిని. వేతనము నాకు తెలియదు. వెంకట కృష్ణయ్యగారే మాకన్నుఖర్చులను భరించుచుండెను. పట్టుములో నుండగ నాభర్త కాశిమొదలగు ప్రాంతములకు వెళ్లియుండి పది పదునైదు దినములకు తిరిగినవచ్చిరి. కాశి ప్రయాణమునకు ఖర్చులకు వెంకటకృష్ణయ్యగారే డబ్బు ఇచ్చిరి. నాభర్త తిరిగి వచ్చునకి నేను నెల్లూరునందుంటిని. తిరిగి వచ్చిన మరునాడే నేనుగూడ చెన్నపురి వెళ్లితిని. అప్పటికి చంద్ర

మతి వెంకట కృష్ణయ్యగారలున్న, నేను నాభర్త యింటిలో నుంటిని. నాభర్తతో బాటు కాశి ప్రయాణమునుండి సరళమ్మ అనునామెగూడ వచ్చియుండెను.

జడ్జి ఈ అసందర్భములో ముద్రయొక్క స్వభావమును అంతరంగిక జీవితమును గూర్చియు దర్శింపనవసరము లేదనియు ఆరికవిషయమునె చర్చించనలసెనని.

తల్లి విల్లివాకం వచ్చుట

పట్టుములో విదారు మాసములుండిన పిదప విల్లివాకం వచ్చియుంటిని. విల్లివాకంలో మాతో వెంకటకృష్ణయ్య రెండు మాసములుండెను. అంతట వెంకటకృష్ణయ్య చంద్రమతులు చెంగల్పట్ట వెళ్లిరి. చంద్రమతి ముందు చెంగల్పట్ట వెళ్లెను. సుబ్బారావు వెంకటకృష్ణయ్యను చంద్రమతిని 7 మాసముల క్రితము పిలుచుకొనినవచ్చెను. మేము విల్లివాకంలో నుండగ మా అమ్మ సుబ్బారావుంటికి వచ్చెను. ఇప్పటికి 5 మాసములాయెను. సుబ్బారావు అల్లుడు మాయంటికివచ్చి మా అమ్మవచ్చినట్లు తెల్లగ రాత్రి 10 గంటలకు నేను వెళ్లిచూచి “ఎందుకు వచ్చితివని” అడిగితిని. మాతల్లితో బాటు, చెల్లెలు రాజేశ్వరి గూడ వచ్చెను. “సుబ్బారావు ఇంటికివచ్చి మీ అల్లుడు జైలునుపోనన్నాడు. మీకూతురు విషము తినబోవుచున్నది. కాబట్టి మీరు వచ్చివారిని తీసుకొని వెళ్లమని చెప్పెనని మా అమ్మ చెప్పినది. “మాకేమి ఇచ్చట కష్టములేదు. మేమెవ్వరముగాని చావటము లేదని” నేను చెప్పితిని. నేను మరుసటి ఉదయమే (శనివారము) తిరిగి మాయంటికి వచ్చితిని. సుబ్బారావు కూతురును తీసుకొని మా అమ్మ, మా చెల్లెలు మాయంటికి వచ్చిరి.

మధ్యాహ్నము 11 గంటలవరకు మాయంటిలోనుండిరి. పిదప సుబ్బారావు అల్లుడువచ్చి భోజనమునకు పిలుచుకొని వెళ్లెను. మధ్యాహ్నము 8 గంటలకు తిరిగి మాయంటికివచ్చి సాయంత్ర మారుగంటలవరకు అచటనేయుండిరి. పిమ్మట నేను వారిని సుబ్బారావుంటికి తీసుకొనివెళ్లి విడచినవచ్చితిని. ఆదినము మాయంటిలో భోజనముచేయలేదు. ఆరాత్రి ఎచటభోజించిరో తెలియదు. లోగడదినము కుక్రవారమునాడు నాభర్త ఇంటివద్దలేదు. దశావతార నాటకమునకు వెళ్లియుండిరి. ఆరాత్రి తిరిగినచ్చి తాళములకొరకు మనిషినంపగ నేను తాళములిచ్చియుంపితిని. శనివారము ఉదయము నేను ఇంటికివెళ్లినపుడు నాభర్త ఇంటియందుండెను. మా అమ్మ, చెల్లెలు మాయంటికివచ్చినప్పుడు ను యింటిలోనుండి “ఎందుకు విల్లివాకంవచ్చితిరని” నాభర్త మాతల్లి నడిగెను. మాతల్లి సమాధానమును నే వినలేదు. ఆరాత్రి సుబ్బారావు ఇంటిలో వదలివేయబడినపిదప మాతల్లిని నేను చూడలేదు. అదివారము ఉదయము 7 గంటలకు సుబ్బారావు ఇంటికి వెళ్లితిని. మాతల్లి చెల్లెలు ఇంటిలో లేకపోగ ఎచ్చటను వెళ్లిరిని సుబ్బారావు నడిగితిని “వెంకట కృష్ణయ్య గారి వద్దకు పంపితివని” సుబ్బారావు చెప్పెను. “మాయంటినుండి మీయింటికి వచ్చుటకు దారి తెలియనని మా అమ్మ చెప్పినదే, అట్టిమనిషిని మీ చెల్లు పంపితి”రని నేను అడిగితిని. నేనే వెళ్లి ట్రాము ఎక్కించి వచ్చితిని. తిరిగి 11 గంటలబండికి గాని ఒంటిగంట బండికిగాని వచ్చెదరని సుబ్బారావు తెల్పెను. ఆమధ్యాహ్నము 11 గంటలకు ఒంటి గంటకు సుబ్బారావు ఇంటికి వెళ్లిచూచితినిగాని రాకపోయెను. మాయంటికి పోతూఉండగ చంద్రమతిని వెంకట కృష్ణయ్యను నాభర్తను చూచితిని. వారిని నేనేమియు అడుగలేదు. నాభర్త మాత్రము మాయంటికి వచ్చిరి. వెంకట కృష్ణయ్య చంద్రమతులు సుబ్బారావు ఇంటికి వెళ్లిరి. నాభర్తను మా అమ్మ చెల్లెండ్ర విషయ మడిగితిని గాని “నాకేమియు తెలియదని చెప్పిరి. తిరిగి 8 గంటలకు సుబ్బారావుంటికి మా అమ్మకొరకై వెళ్లియుంటిని. అప్పటికి మాతల్లి చెల్లెలు అచట కన్పించలేదు. తులశమ్మ (3 వ ముద్రయి) మాతల్లివిషయ మడుగగ మీ తల్లి చెల్లెలు వెంకట కృష్ణయ్య ఇంటికి వెళ్లిరి. తిరిగి రాగలరు. భయపడవద్దని నాతో చెప్పెను.

తిరిగి నేను యింటికివచ్చి చూడ అమ్మ వాండ్లు కనిపించలేదు. నెంట్లబువద్ద ఎచ్చటనైన ఉండునేమో చూచినవచ్చెదము రండని నాభర్తను గైకొని నేను నాభర్త, అచ్చమ్మ తల్లి వర

సమ్మ మువ్వరము వెళ్లి నెంట్లబువద్దను మూడుమార్లు వెళ్లుచు వతార నాటకములవద్ద వెతకితిమిగాని కనుపించగ పోగ తిరిగి రాత్రి 9 గంటలకు యింటికివచ్చితిమి. ఆదినము సుబ్బారావు ఇంటికి పోలేదు. మరుసటి ఉదయము (సోమవారము) మాత్రమే సుబ్బారావు యింటికి వెళ్లగ వెంకటకృష్ణయ్య శవము వాకిట పరుండబెట్టి యుండెను. వెంటచంద్రమతియుండెను. మా అమ్మ, చెల్లెండ్లు అచటలేరు. ఇంటిలో సుబ్బారావులేదు. “వెంకట కృష్ణయ్య ఎప్పుడు మరణించెనని తులశమ్మను అడుగగ రాత్రి చనిపోయినట్లు తులశమ్మ చెప్పెను. మాయంటికి వచ్చి నాభర్తతో ఈవిషయము తెలుపగ నేను నాభర్త అచ్చమ్మతల్లి, అచ్చమ్మ సోదరి నల్లరము సుబ్బారావు యింటికి వెళ్లితిమి. “వెంకటకృష్ణయ్య మరణము విషయము నాతో తెలుపవైతివని” నాభర్త చంద్రమతి నడుగగ “నీయందు నాభర్త త్యాగము లేదు. కేవల్యకు తంతునంపితివని” అను బదులుచెప్పెను. అచ్చటమేము అర్ధగంటకుంటిమి. ఘేమతిరిగి ఇంటికివచ్చునకి సుబ్బారావు ఒకపెట్టె గుడ్డలమూటతెచ్చి పెట్టెనుమాయంటిలోపెట్టి గుడ్డలమూటను పట్టుకొనివెళ్లెను. 12 గంటలకు సుబ్బారావు మాయంటికివచ్చి “శవమును కొనిపోవలెను మీభర్తనుచ్చటనని అడుగగ యింటిలోనుండెనని చెప్పితిని. అప్పుడే “మాతల్లి ఎచ్చట” అని సుబ్బారావును అడిగితిని. “నేనే అంతాసగ పుచ్చుకోగలను. మీకెందులకు” అని చెప్పెను. నాభర్త, శవమును దీసుకొనివెళ్లుటకై చని తిరిగి 2 గంటలకు యింటికి వచ్చిరి. పిదప ఆరాత్రి మేమిరువురము దశావతార నాటకమునకు వెళ్లితిమి. బుధవారము ముక్కింటి ఏకాదశినాడు నాతండ్రి, మేనమామ కృష్ణరావులను ఇరువురు విల్లివాకం వచ్చిరి. నేను వైష్ణునువెళ్లగ వారు కనుపించిరి. “వెంకట రమణయ్యకు తంతువచ్చినది. మీ తండ్రిగారు వచ్చెదరు. వైష్ణునువెళ్లమని” నాతో చెప్పినందున నేను వెళ్లితిని. మాతండ్రి, మామ నన్ను చూచి “అమ్మ ఏది” అని అడుగగ “నాకు తెలియదు. సుబ్బారావు నెల్లూరుపంపితి”నని చెప్పెనని వారితో చెప్పి వారిని సుబ్బారావుయింటిలో వదలిపెట్టితిని. ఒక గంటసేపు సుబ్బారావునవచ్చువరకు అచ్చటనేయుండి మాయంటికివెళ్లితిని. మాతండ్రి మాములు నెల్లూరువెళ్లిన మరుసటిదినము (గురువారము) నేను నాభర్త నెల్లూరువెళ్లి రాత్రి 11 గంటలకుచేరి మొదట అచ్చమ్మ ఇంటికి వెళ్లితిమి. పిదప మా నాయనగారియింటికివెళ్లి ఆరాత్రిమెయిలులోనే తిరిగి విల్లివాకం వెళ్లితిమి. “మీవివాద ఇక్కడంతా అనుమానపడుతున్నారు. మీరిక్కడ ఉండవద్దు వెళ్లమని” నాతో చెప్పగ వచ్చివేసితిమి.

శవములు బాచుట

మేము విల్లివాకం చేరిన రెండుదినములకు నెల్లూరు పోలీసువారు మాయంటికివచ్చి నావద్ద స్టేటుమెంటు తీసుకొనిరి. మాతల్లి చెల్లెండ్రయొక్క శవములను సుబ్బారావు యింటికివెళ్లి లో త్రవ్వితీయబడగ చూచియుంటిని. శవములను మాతల్లి చెల్లెండ్రగ నేను గుర్తింపగల్గితిని. మాతల్లి, చెల్లెలు నెల్లూరునుండి వచ్చినపుడు నగలను భరించియుండిరి

(సాక్షి వెనుకటిసాక్షులు వర్గించిన నగలనన్నిటిని వివరించెను)

మరుసటిదినము మాతండ్రి, మా మలతో నేను నెల్లూరు వెళ్లితిని. నాతో ఒక చిన్న ట్రంకును పట్టుక వెళ్లితిని. నాభర్తగారు ఆట్రంకును, (నేనిప్పుడు చెవులకు పెట్టుకొనియుండిన) కమ్మలను అంతకు ముందొకమారు నెల్లూరు బోవుటకు ముందు నాకు కొనిపెట్టిరి. ఆదినము వారివద్ద డబ్బును చూచితిని. ఎన్నిదినములనుండి ఆడబ్బు వారివద్దనుండెను. నాకు తెలియదు. నా పెట్టెను బీగమును తీసుకొనిపోలేదు. నెల్లూరులో మామామవద్దనున్న తాళముతో మామామ మా అప్ప ఇరువురు పెట్టెను తెరచిరి. అందొక నోటులుక్కులో చీటి యుండగ దానిని నీ తీసుకొని పెట్టె మూసివేసిరి.

భర్త కాగితములను కాల్చుట

సుబ్బారావు మాయంటియందుంచిన పెట్టెను నాభర్త గారాదినమే తెరచిచూచిరి. అందు నాలుగు కాగితముల కట్టులుండెను. మామామ, నాయనగారలు వచ్చిన దినము ఆకాగితములను నాభర్తగారు కాల్చివేసిరి. ఖాళీపెట్టెను సుబ్బారావును తిరిగి ఇచ్చివేయవలసినదిగ చెప్పిరి. మా అమ్మ చెల్లెండ్ర వచ్చుటకు రెండుదినములకు ముందు నాభర్త డబ్బులేదని చెప్పి నానంగళ మాత్రమును తీసుకొనివెళ్లెను. సుబ్బారావు విల్లివాకంలో మాయంటికి పుడవప్పుడు వచ్చుచుండెడివాడు. నాభర్త యున్న సుబ్బారావు ఇంటికి వెళ్లుచుండెడివారు. మా అమ్మ నాభర్తకు శాతపడి జేసెనని మాతల్లిగారిపై నాభర్తకును, నాన

గలను అమ్మివేసినది అట్లుంటే ఆ తరువాత మనస్సు బలంగా ఉంటున్నట్లు చెప్పవచ్చును. శనివారము రాత్రి సుబ్బారావుయింటిలో మా అమ్మ చెల్లెం ప్రాణము వదిలివెట్టింది. దినమున నాభర్త మాయంటియందే వేరొక గదిలో పడుకొని. ఆరాత్రి మాతో బాటు అచ్చయ్య తల్లి వర సమ్యుగాడ మాయంటియందే వేరొక గదిలో నిద్రించెను. మరు సటి ఉదయము నాభర్తను యింటిలో చూచితిని. ఆదివారము రాత్రి గూడ నాభర్త మాయంటిలోనే భుజించెను. ఆరాత్రియింటి లోనే ప్రత్యేకముగ పరుండెరి. మరుసటి ఉదయము (సోమవారము) నాభర్తయింటిలోనే యుండెను. వెంకటకృష్ణయ్య శవ ముపై (సేవాచివపుడు) గుడ్డకప్పబడియుండెను. ముఖముపై గూడ గుడ్డకప్పియుండెను. గుడ్డకుతిసి నేచూడలేదు." అని తెల్పెను.

క్రాసు పరిక్ష

యందు సాక్షి ఇట్లుజెప్పెను. "నేను నాభర్త ఎల్లప్పుడు ఆస్యోగ్యముగ నుంటిను. ఎన్నడుగాని మాకు తిగవులలేవు. మా అత్తగారింటియందు నాచేతిగొలుసును మా అత్తగారు బావిలో పారవేచిరి. అప్పుడు మాకు మా అత్తగారికి మనస్ఫుర్లు కలిగెను. కాలిగొలుసు, చామంతిబిళ్ల రెండున్ను వెంకటకృష్ణయ్య నావద్దనుంచి గైకొనెను. నేను బైబుచేరినపుడు నానాగరము నెవరోదొంగిలించిరి మా అమ్మ, రాజేశ్వరులు ధరించుచుండిన నగలనెప్పుడు, ఎంతకుకొనియుండిరో నాకు తెలియదు. కలశమునకు సామ్యులు పెట్టియుండినది క్రిందికోర్టులో చూడ నేను చెప్పియుంటిని. (క్రిందికోర్టులో చెప్పలేదు. భాషకము చెప్పకొని చెప్పనలసినది న్యాయవాది మరల ప్రశ్నింపగ సాక్షి నాకు భాషకములేక నెను). నా గొలుసులు హరింపబడినపుడే మా అత్తగారింటిలో నగలున్ను పోయెను. దశావతారనాటకమునకు నేనుమాడునూర్లువెల్లియింటిని. నెల్లూరు మొదలగు గ్రామములనుంచి దశావతారమును చూపుటకై జనులు వచ్చువాడుకగలను. నెల్లూరులో ప్రత్యేక కాపురము పెట్టినపుడు ఇత్తడిపాత్రసామాను మొదలగునవలీయుటకై నాభర్త రు 80 ల నిచ్చెను. రెండు నెలల ఇంటిబాడుగను కూడ నిచ్చెను. మా అమ్మ ఎప్పుడెప్పుడు ఏమేమిదబ్బును నాభర్త కొసంగెనో నాకు తెలియదు. నాకమ్మలు ఎవరి ఆస్థు తీర్పుటకై తీసుకొని వెళ్లిరో నాకు తెలియదు. నాకు కిళ్లనోప్పికలదు. పి. రామారావు (మదరాసు) గారు నాకు ఔషధ మొసంగిరి. మా అమ్మకు ముట్టుకుట్టానోప్పి ఉన్నట్లు నేనెరుంగను. నెల్లూరులో డాక్టరు నందమూర్తి మా అమ్మ, మందుతీసికొనియుండలేదు. అచ్చయ్య కూడ దగ్గనకు గాను పి. రామారావువద్ద మందు తీసుకొనుచుండెను. మా నాయనకు కిళ్లనోప్పిలేదు. మా అమ్మ నాభర్తను ఒక నారాయణ అనిమాత్రమే పిలుచుచుండెడిది. ఆత్మలెల్లండ్రు ప్రక్కప్రక్కనే కూర్చుండి మాట్లాడుచుండెడివారు. కొన్ని సమయములందు నారాయణరావు పడకపైగూడ కూర్చుండి మాట్లాడుచుండుట నేనెరుంగను. నాతల్లి నాభర్తను స్వంతకుమారునివలెనే చూచుచుండెను. మా అమ్మకు నెల్లూరు నుండి తోడ్కొనివచ్చెదరని నేనెరుంగను. కాతపడి అప్పుడు జరుపబడెనో నేనేమియు ఎరుంగను. నాతల్లి నాగరికతగల ప్రస్తావనలెల్లూరునుండిగాదు. శుక్రవారము రాత్రి సుబ్బారావు ఇంటికి 10 గంటలకు వెళ్లితిని. ఆదివారము నాతల్లి మాయంటికివచ్చినపుడు నాభర్త మాతల్లితో "నీవెందుకువచ్చితివమ్మా! రావలసియుండిన నేను మీకు న్రాయనా!" యని అడిగెను. శనివారమునాడు మా అమ్మ నాకు తలంటి నీళ్లుపోసెను. మాకు అన్నముమాడా నుండిపెట్టెను. ఇచ్చటనే భుజించవలసినది గ నేను మా అమ్మనడిగితిని. ఎచ్చటనైతే నేమి సుబ్బారావు ఇంటియందే భుజించెదనని చెప్పి మధ్యాహ్నము 11 గంటలకు సుబ్బారావు ఇంటికి వెళ్లి తిరిగి 3 గంటలకు మాయంటికివచ్చెను. ఆసాయంత్రమునాకు తలనువ్వలేదు. ఆరేడుగంటలవరకు మాయంటియందే యుండెను. "భారతమ్మ (వెంకటరమణయ్య భార్య) గారు నన్ను భోజనమునకు పిల్చిరి. వారింట భోజనము గావించుకొని దశావతారనాటకమునకు వెళ్లెదను"ని మా అమ్మ చెప్పెను. చంద్రమతి, వెంకటకృష్ణయ్యగార్లు వెల్లివాకంవచ్చినపుడు నాతల్లి చెల్లెండ్రవిషయమై వారిని నేను అడుగలేదు. వారు నాతో మాట్లాడరు. అందుచే నేను అడుగలేదు. నాతల్లిగారి విషయమై తులశమ్మకు అడిగినట్లు క్రిందికోర్టులో చెప్పినది లేనిదిన్ని నాకు భాషకములేదు. తులశమ్మకు నే నీవిషయమడుగునపుడు చంద్రమతి, వెంకటకృష్ణయ్యగారి లవలలేరు. ఆదినమున (ఆదివారము) చంద్రమతి, వెంకటకృష్ణయ్యగారు పాత్రసామాను తీసుకొని వెళ్లుటకుగానే విల్లివాకం వచ్చియుండిరి. సుబ్బారావు ఇంటిలో వెంకటకృష్ణయ్యశవమును చూడబోయినపుడు "అచ్చయ్య నగలు చంద్రమతి ఎత్తుకొని పోయినందుల

కై" అచ్చయ్యతల్లి చంద్రమతితో పోట్లాడుచుండెను. "నాతల్లి విషయమై మీరేల త్వరపడవలెను. నేను చూచుకొందున"ని చెప్పినపుడు "మీరటు లేల చెప్పెదరు. నాతల్లి విషయమై చెప్పలేదు" అని నేను వారిని తరచి అడుగలేదు. నాతండ్రి, మామగారలు సుబ్బారావును పోలీసు స్టేషనుకు తమతో పిలుచుకొని వెళ్లిరి. సుబ్బారావు ఇంటియందు కన్పించిన శవముల ముఖముల చాల చెడియుండెను.

మంగళసూత్రం ముచ్చట

నాతల్లి విల్లివాకం వచ్చుటకు నాలుగు దినములకు ముందు నాభర్త నామంగళసూత్రమును తీసుకొని వెళ్లెను. ప్రత్యేక మంగళసూత్రముపొందిన మగడుగతించినట్లు ఎంచబడును. నాభర్త మంగళసూత్ర మడిగినపుడు "నేను ఇన్వెంటును" అని చెప్పితిని. ఈవిషయమై మా అమ్మతో నేనేమియుచెప్పలేదు. నాకుతలంటి నీళ్లుపోసినపుడు మా అమ్మ మంగళసూత్రము విషయమైనట్లు ప్రశ్నించెను. అప్పటికిని నేనేమియు చెప్పియుండలేదు. నాతండ్రితో గూడ నేనేమియు చెప్పలేదు.

జజ్జి:—ఇప్పుడు మీకు మంగళసూత్రము గలదా?

సాక్షి:—ప్రస్తుతము నాకు మంగళసూత్రము గలదు.

జజ్జి:—ఎట్లువచ్చెను?

మేము కాపురమున్న యింటి యజమాని చేయించి యిచ్చెను.

సుబ్బారావుకు బ్రతుకును నేను తిరిగి యిచ్చినపుడు నాభర్త కూడ అచ్చటనే యుండెను. కాగితముల కట్టలతప్ప పెట్టెలో వేరేమియుండెనో నాకు తెలియదు. ఆకాగితము లేదయినా నాకు తెలియదు. నేనే ఆకాగితములను కాల్చివేసినది. ఆపెట్టెను సుబ్బారావు కొసంగునపుడు అందెమొక ఉండినటుండెను. ఆపెట్టె ఎవరిపై పెట్టె ఐనది నాకు తెలియదు.

నాతో బాటు నెల్లూరు తీసుకవెళ్లిన పెట్టెలో పుస్తకములు తప్ప వేరేమి వస్తువులేవు. మాయంటియందు మాట్రం కొత్త బాటు వెంకటకృష్ణయ్యగారి బ్రతుకుగూడ ఒకటుండెను. నాతల్లిగారిది, చెల్లెలిది అని గుర్తించిన నగలకు గుర్తులేమియు లేవు. నేనింతకుపూర్వము ధరించుకొనిన కమ్మలు తెల్లరాళ్ల కమ్మలు. అవి నీరుదగిపోయెను. తనతల్లియొక్క కమ్మలని గుర్తించినవానిని సాక్షి చూపగ ఆరి తన కమ్మలుగావని సాక్షి చెప్పెను.

పిదప కోర్టువారు, ఫలాహారములకై లేచిరి.

ఫలాహారానంతరము

కోర్టువారు తిరిగి సమావేశమైనపిదప కామయ్యతిరిగి ఇట్లు సాక్ష్య మొసంగెను.

"నెల్లూరులో నే వెంటగొంపోయినపెట్టెను నాతండ్రి యున్న మామకృష్ణరావుగారు మాతండ్రి యింటియందే తెరచిరి. ఆపెట్టెలోగూ నాభర్తయుద్దేశ్యముండెను. కాని నే వెంటగొనిపోలేదు. విల్లివాకంలో మేముండెయింటికిని సుబ్బారావుఉండెడి యింటికి రెండుమాడు ఫర్లాంగులందును. నేను వెంకటకృష్ణయ్యశవమును జూచినది నమన అచ్చయ్య అప్పుల త్వమ్మ విల్లివాకం వచ్చెను. ఆమె తన వెంటరు 50 లు తెచ్చినవిషయము నేనెరుంగను. చంద్రమతిని ఆదినారాయణకు వివాహము చేయవలెనని వెంకటకృష్ణయ్య ప్రస్తావన చేసియుండలేదు. చంద్రమతికి వివాహమైనది. నేనిపుడు నాతండ్రి సంగతులలో నున్నాను.

పల్లికు ప్రాసీమాటరు మరల అడిగినప్రశ్నకు సాక్షి ఇట్లు సమాధానమిచ్చెను. విల్లివాకంలో మా అమ్మ తలంటుదు నాతాళిబాట్లు ఏమైనదని అడిగినపుడు నేనేమియు బదులు చెప్పియుండలేదు. కారణము చెప్పబాలను.

కోయిలోగారు

రైల్వేకంట్రోలరు స్ట్రోన్గ్ ఆఫీసులో నూపరింటెండెంటుగారు సాక్ష్యమొసంగుచు 1 వ ముద్దయ సుబ్బారావు నెరుంగుననియు 1926 సం॥లో నవంబరు 4 లేదీనుంచి డిసెంబరు 20 వ లేదీవరకు ఆఫీసు కరుడించెననియు పలుమారులు శలవుగైకొనెననియు అట్లుపైని శలవుగావలసినచో డాక్టరు సర్టిఫికేట్లు కావలసినదనికోరగ సర్టిఫికేట్లు తెచ్చెననియు చెప్పెను.

క్రాసు పరిక్ష

యందు సాక్షి ప్రత్యేకము ప్రత్యేకము లూసంగుచు 2-1-1924 న 1 వ ముద్దయ ఉద్యోగములో జేరెననియు ప్రభుమమున రు 24 వ వేతనముతో ప్రారంభింపబడెననియు, మొదట ఇల్లు పడిపోయెననియు, పిదప తనకును తన కుటుంబమునకు వ్యాధి గల్గినను. కాగణములపై శలవుబెట్టెననియు పల్కిరి.

డాక్టరు పి. వి. కృష్ణరావుగారు ప్రభుత్వ దేశీయ వైద్యపాఠశాలయందు ప్రాథమిక నుండి డాక్టరు పి. వి. కృష్ణరావుగారు సాక్ష్య మొసంగుచు 16-12-26 లేదీ 1 వ ముద్దయ సుబ్బారావుకు సర్టిఫికేట్లు నిచ్చెననియు అందుకుగాను సుబ్బారావు గరిలు ఇచ్చెనని పల్కినను.

కృష్ణరావుగారి సాక్ష్యము

సాక్ష్యమొసంగుచు గతించిన సుబ్బయ్య తన సోదరియనియు, తులశమ్మ తమతల్లి సోదరి మాతురనియు చెప్పిరి "సుబ్బయ్య, రాజేశ్వరులు డిసెంబరు 10 వ లేదీ 1 వ ముద్దయ సుబ్బారావుతో నెల్లూరువెళ్లిరి. ఆదినారాయణమైనను, వెంకటకృష్ణయ్యవైనను పోలీసువారంటు ఉన్నదనియు, ఏక్షంమైనను అరెస్టుచేయవచ్చుననియు, కామయ్య ఆత్మహత్యగావించుకొన నున్నదనియు, తి ను ల కు భార్య భర్తలకు తిండిలేదనియు సుబ్బయ్యపచ్చి కామయ్యకు తీసుకొని వెళ్లవలెననియు సుబ్బారావు తెల్పినందున మాసోదరి మరటిస దినము వత్తునని తెల్పి రెండవండ్డతీసుకొనకనే విల్లివాకం వెళ్లెను. 18-వ లేదీవరకు వారిచాడ తెలియనందున విల్లివాకంలో వెంకటరమణయ్యకు తిండిచ్చితిమి. ఆదినముననే 1-వ ముద్దయవద్దనుంచి రెండు పోస్టుకార్డులువచ్చెను. 14-వ లేదీగూడ వారు రాలేదు. ఆరాత్రి అచ్చయ్య అచ్చయ్య తల్లి అచ్చయ్య అచ్చయ్య విల్లివాకం నుండి నెల్లూరురాగా రాత్రి రెండు మాడుగంటలకు సుందరరామయ్యగారింటియందు చూచితిని. సుబ్బయ్య రాజేశ్వరులు విల్లివాకంలో కనుపించలేదని వారు తెల్పుటచే మేము కలవరముజేసి 15 వ లేదీ ఉదయము విల్లివాకం బైలుదేరివెళ్లితిమి. విల్లివాకం స్టేషనులో మొదట కామయ్య మాకు కన్పించగ ఆమెతల్లి విషయమై అడిగితిమి. 1 వ ముద్దయ యింటికి వెళ్లియుంటిమి. 1 వ ముద్దయ యింటిలో లేకపోయెను. అతనిభార్య తులశమ్మనడుగగ 3 వ లేదీరాత్రియే మాచెల్లులు మేనకోడలు నెల్లూరు వెళ్లిరిని చెప్పెను. "వారు వెళ్లుట నీవు చూచితివా?" యని నేను ప్రశ్నింప తానుచూడలేదనియు నెల్లూరుపంపినట్లు తనభర్త చెప్పెననియు తెల్పెను. పిదప 1-వ ముద్దయవచ్చి ఈ వార్తవిని చాల ఆశ్చర్యమును గవ్వరచెను. పిదప ముద్దయి పోలీసు స్టేషనుకు రమ్మగ ప్రభుమమున కొంచెము అసమ్యుతిని గవ్వరచెను. కాని మేము ఆసలమునకు క్రొత్తవాచాటలన రావలసినదని గట్టిగ అడిగినందున మాతో స్టేషనుకు వచ్చెను. స్టేషనులోనుండగ 2-వ ముద్దయ ఆదినారాయణ మమ్మలను కలసికొనెను. మేము నెల్లూరుకు తిరిగినిచ్చుటకు జవరత్ పోస్టాఫీసుకు వెళ్లనపుడు 1 వ ముద్దయ పోలీసు స్టేషనులోనే యుండెను. తిరిగి మేము పోలీసుస్టేషనుకు వచ్చి పోలీసువారికి ఫీర్యాదు వ్రాసియిచ్చితిమి. 1 వ ముద్దయ గూడ వేరొక ఫీర్యాదు వ్రాసియిచ్చెను. 16 వ లేదీరాత్రి నెల్లూరు పోలీసువారికి మరియొక ఫీర్యాదు గావించితిని. 16 వ లేదీరాత్రి నేను పోలీసు స్టేషనులో నుండగ ఆదినారాయణ కామయ్య వచ్చిరి ఒకమనిషి వచ్చి నాతోజెప్పెను. నేను తిరిగి వెళ్లి రైలుస్టేషనులో వారిని కలుసుకొంటిని. వారు ఆరాత్రి మెయిలు బండిలో వెళ్లిరి. 19 వ లేదీ నేను నాసోదరుడు హనుమంతరావు, నెల్లూరు సబ్ ఇన్ స్పెక్టరున్న, పి. సుబ్బారావు అను మరియొకరు విల్లివాకం వెళ్లితిమి. పిదప మాకై మేము కొన్ని విచారణలు గావించితిమి కాని మాకు ఆచూకి దొరకలేదు.

2 వ ముద్దయ ఆదినారాయణరావు డిసెంబరు 17 వ లేదీ (తనకు) కృష్ణరావునకు వ్రాసిన ఉత్తరమునందు "పోలీసు వారు వ్యవహారములో విచారణలు గావించుచున్నారు. నేనేమిచేయవలెనో ఎట్టిదర్శ్య గైకొనవలెనో ఎరుంగబాలనున్నాను. జనులు వారిచ్చినచ్చివట్లు తలంతురు. కాని నావిషయమై మీరు సరియగు అభిప్రాయము గలిగియుండురని నమ్మెదను. నా మామగారిని దయయుంచి యోదార్పడు. వారికి నేనెట్లు తోడ్పడగలనో నాకు తెలియకున్నది. ఇదియంతయు నాదురదృష్టము." అని వ్రాయబడియుండెను.

సాక్షి పిదప శవములు సుబ్బారావు ఇంటిదొడ్డిలో ప్రవృద్ధులు, శవములు తమసోదరి సుబ్బయ్య, మేనకోడలు రాజేశ్వరులనని తాను గుర్తించుట, శవపరీక్ష జరుగుటను గూర్చి వివరించి విషయము తాను తనసోదరుడు కామయ్య, నెల్లూరు వెళ్లిరనియు, కామయ్య వెంట నొక బ్రతుకులేటిపెట్టెను తెచ్చెనని పల్కినను. నెల్లూరులో ఆరాత్రి కామయ్య మాయంటియందే యుండెను. కామయ్య వెంటగొనివచ్చినపెట్టెను తెలుచిచూడగ అందు కొన్ని దిగ్భూషణసమాజపు పుస్తకములు, సుబ్బారావు

వ్రాసిన ఒక చిత్రమును అందుకేను. ఆ చిత్రము పోలీసువారి కంటికిని.

సాక్షి సుబ్బయ్య రాజేశ్వరులను గూర్చిని గుర్తించి విల్లివాకం చెప్పినపుడు సుబ్బయ్య రాజేశ్వరుల తమవంటిపై నగలను గురించియుండెనని పట్టిరి.

1 వ ముద్రయి దస్తూరితోనాకు పరిచయముగలదు. 2 వ ముద్రయి చెప్పి పురికివచ్చినపిదప దాదాపు నిత్యము సుందర రామయ్యగారికి దనకొప్పతనముగూర్చియు, మహత్తునుగూర్చియు ఈ త్రైతములు వ్రాయుచుండెను. ఆదినారాయణ రావుకు సుబ్బయ్యకును మనస్ఫూర్తులందెను అనిరి.

క్రాసు పరిక్ష

యందు సాక్షి బదులు చెప్పిన తన సోదరమేడలోగరించిన నగలను అనేకమారులు దాచియుంటినియునగలపై ప్రత్యేక గుర్తు లేవియులేకున్నను తేలుచుగూచుచుండుటవలన గుర్తింప గలవనియు సాధారణముగ ప్రతి హిందూకుంటుంబుమందును ఈ నగలను చూడవచ్చుననియు పట్టెను. 1 వ ముద్రయి నాకొప్పుకును వ్రాసియుండలేదు. ఆ సీస లో వారి దస్తూరిగల కాగితములను చూచితిని. 1 వ ముద్రయినాకుబంధపు. ఆకలి చావకు వ్రాసిన ఈ త్రైతములను గూడ చూచుచుంటిని. నేను దస్తూరి పరీక్షింపగల నిపుణుడనుగాను. ఆదినారాయణ అత్తల్లులకు చాల విరోధముండెనని తెలుటకు ఈ త్రైత ప్రత్యక్షతరము లెవ్వయ్యలేవు. కామయ్య వెంట తెచ్చినపెట్టెను నెల్లూరులో మాబావగారి యింట తెచ్చితిమి. కామయ్య నన్ను తాళముచెవికై అడుగగ నానదనన్న తాళముచెవితో పెట్టె తీసితిమి.

పెట్టెను తెరిచినదెవరు?

నకిలు:— క్రిందికోర్టులో "నేను నా తాళము చెవితో పెట్టెను తెరిచితిని"ని చెప్పియుంటినిగా?

సాక్షి:— బేను నా తాళము చెవితోడనే పెట్టె తెలువబడెను.

నకిలు:— నేను నా తాళముచెవితో పెట్టెను తెరిచితినిని క్రిందికోర్టులో చెప్పితిరా?— నా తాళము చెవిచేతనే పెట్టె తెలువబడెను. (నవ్వు) కోర్టువారడిగిన ప్రశ్నకు బదులుచెప్పుదు సాక్షి తాను తన తాళముచెవితో పెట్టె తీసితినిని క్రిందికోర్టులో చెప్పినట్లు అంగీకరించెను.

సాక్షి:— ఇంకను జెప్పదు విల్లివాకం లో తామందర మొక పూటకు యింటనే బసచేసితిమనియు, అవూరము వదిలొకటే హోటలనియు పట్టిరి.

నాకు తెలిసినంతవరకు రెండవ ముద్రయి ఆదినారాయణ రావు, ఆదినిభార్య కామయ్య అన్యోన్యముగనుండిరి. భార్య భర్తలకు జగడముగలిగెనని సుబ్బారావు నెల్లూరులో తెల్పిన మాటలను నేను విశ్వసించితిని. 15 వ తేదీ విల్లివాకం వచ్చినపుడు వెంకటరమణయ్య ఇంటికి వెళ్లలేదు. నేరగ సుబ్బారావు ఇంటికి వెళ్లితిని. ఇంటిలో చంద్రమతి అను నామెను చూడలేదు. ఇంటిలో దొడ్డివరకు వెళ్లితిని. ఇంటిలో గుమారు పావు గంటకుంటిని. మాబావ సుందర రామయ్యగూడ నాతో ఇంటిలోనేయుండెను. "మా చెల్లెలు విషయమై నేను మొదట సుబ్బారావును ప్రశ్నించినపుడు ఆతడునవ్వి "చాల చెప్పవలసియున్నది". ఇది సమయముకాదు. "అనెను. నేను 1 వ ముద్రయిని పోలీసు స్టేషనుకు బలవంత పెట్టి తీసుకొనివెళ్లలేదు.

నకిలు:— "1 వ ముద్రయిని నిర్బంధముగ పోలీసు స్టేషనుకు తీసుకవెళ్లితిమి" అని క్రిందికోర్టులో చెప్పలేదా?

సాక్షి:— నేను చెప్పియుండవచ్చును. అని పట్టిరి. విదవ కోర్టువారు నేటికి విచారణ ముగించిరి.

వల స్వల్పము! ఫల మధికము!!

ఆంధ్ర లోకోక్తి ముక్తావళి

మొదటి భాగము

ప్రస్తుతకాలమున మిక్కిలి నాడుకలో నుండు సామెత లెందుగలవు. పెక్కింటికి వివరములు పైతము వ్రాయఁబడి యున్నవి. ఇయ్యది ఉపన్యాసకులకును వ్యాసరచయితలకును ప్రబంధకర్తలకును అత్యంతోపయోక్తముగ నుండును.

వల నాలుగణాలు. పి. పి. ఖర్బునేలు
బుక్కపట్టణము - రామానుజయ్య,
24, సోలైయప్పకొ విధి, దేవాంగపురము,
పాతచాకలపేట, మద్రాస్.

“మద్రాసు స్వరాజ్యపక్షమువారి ద్రోహము”

అసహాయోద్యమకార్యక్రమమును కొనసాగించుడు

కేరళ రాష్ట్రీయ మహాసభ తీర్మానములు

(అసోసియేటెడ్ ప్రెస్)

కల్లికోట, ఏప్రిల్ 17:—కేరళ రాష్ట్రీయ మహాసభ మరల నేటిదినము బి.జి. హార్ని మునుగారి అధ్యక్షతన సమావేశమయ్యెను. విషయనిర్ణయసభయం దామోదించబడిన చిత్తుతీర్మానములపై చర్చ ప్రారంభమయ్యెను. ఈక్రిందితీర్మానములు ఆమోదించబడెను.

కాంగ్రెసు కార్యక్రమము

భారతదేశము మహాసభ కార్యక్రమమున అసహాయోద్యమమే ప్రధానాంశముగ నుండవలెను. అసహాయోద్యమ సిద్ధాంతములకు విరుద్ధముగ కాంగ్రెసువారు ప్రవర్తింపమాడదు. భారత కాసనసభయందును, రాష్ట్రీయ కాసనసభలయందును కాంగ్రెసుపక్షమువారు కాంగ్రెసుతీర్మానములకు విరుద్ధముగ ప్రవర్తించినందులకు సభవారు చింతిల్లుచున్నారు. యావద్భారత కాంగ్రెసుసంఘమువారు కాసనసభలయందలి కాంగ్రెసుపక్షపు సభ్యులవద్దనుండి ఈవిషయమై సంజాయషీ పుచ్చుకొని కాంగ్రెసునిర్ణయము ఇకమీదనైనను తిరస్కరింపబడని విధమున తన కట్టుదిట్టములను గావింపవలయునని సభవారు తీర్మానించుచున్నారు.

అసహాయోద్యమమే కేరళ్యము

మరల అసహాయోద్యమ కార్యక్రమము సంపూర్ణముగ కొనసాగింపవలసిన సమయ మేర్పడినదని సభవారు అభిప్రాయపడుచున్నారు. కావున సాత్వికనిరోధము కొనసాగింప సాధ్యముగువిధమున దేశపరిస్థితుల కనుగుణ్యముగ అసహాయోద్యమ కార్యవిధానమును నిర్ణయింప యావద్భారత కాంగ్రెసు సంఘమువారు ఒకఉపసంఘము నేర్పరుపవలయునని సభవారు తీర్మానించుచున్నారు.

కాంగ్రెసు నిర్మాణము

కాంగ్రెసు నిర్మాణమున కొన్నిలోపములున్నవని ఇటీవల జరిగిన విషయములవల్ల గుర్తెరుగవచ్చును. కావున కాంగ్రెసునిర్మాణమున కొన్ని మార్పులు గావించు అవసరము. కాంగ్రెసు సంఘముల ఎన్నికల రూపరేఖలు బాటుద్యారా జరుగవలయును. కాంగ్రెసువారి సంఘములు క్రమసాంప్రదాయముల ననుసరించి జరుగునట్లు తగు నిబంధనలను యావద్భారత కాంగ్రెసుసంఘమువారు నిర్ణయించవలెను.

కార్మికులయొక్కయు రైతులయొక్కయు

సంఘములను స్థాపించుట
స్వరాజ్య సంపాదనకై జాతీయోద్యమములందు రైతుల కార్మికులు తన విధమున తోడ్పడుటకై రైతుసంఘములు

కార్మికుల సంఘములను దేశమునందంతటను స్థాపించి వారిని కాంగ్రెసు వశమొనర్చుకొనుటకు ప్రానుకొనుట అవసరమని సభవారు తీర్మానించుచున్నారు. ఈవిషయమై పనిచేయుటకు యావద్భారత కాంగ్రెసు సంఘమువారు రోకఉపసంఘము నేర్పరుపవలయును.

మద్రాసు స్వరాజ్యపక్షమువారి ద్రోహము

మద్రాసు కాసనసభయందు స్వరాజ్యపక్షమువారు ముఖ్యులజీతముల సందర్భమున తలసభ్యుగనుండి కాంగ్రెసుపట్ల ద్రోహము గావించినందులకు వారివర్తనను సభవారు తీవ్రముగ ఖండించుచున్నారు. ఇట్టి పరిస్థితులు మరల ఏర్పడని విధమున యావద్భారత కాంగ్రెసుసంఘమువారు తనవర్తన పుచ్చుకొనవలయుననివారు కోరుచున్నారు.

బ్రూకు బౌండు టీకం పెని

బ్రూకు బౌండు టీయాకు కంపెనీవారికి తిరువాన్కూరు ప్రభుత్వమువారు లక్ష యేబదిలేల ఎకరముల భూమి టీయాకు సాగుబడికివ్వ సంకల్పించుకొనినందులకు సభవారు చింతిల్లుచున్నారు. ప్రజలకు ఇందువల్ల గొప్పనష్టము కలుగును కాన ఈ ప్రయత్నమును ప్రభుత్వమువారు మానుకొనవలయునని సభవారు తీర్మానించుచున్నారు.

ఇతర తీర్మానములు

సంస్థానముల ప్రజల విషయమై కాంగ్రెసువారు ఎక్కువ శ్రద్ధపుచ్చుకొనవలయుననియు ఇందులకు అవసరమైనచో కాంగ్రెసు నిర్మాణమునందు మార్పు చేయవలయుననియు ఒక తీర్మానము గావించబడెను. వైనాకు భారతపైనికులను పంపి నందులకు ప్రభుత్వమువారి చర్యను ఖండించుచు ఒక తీర్మానము శ్రద్ధానందస్వామి మరణమునకు విచారము తెలుపుచు మరియొక తీర్మానము ఆమోదించబడెను.

స్వాతంత్ర్య తీర్మానము

భారతదేశము సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యమును ప్రకటింపవలయునను తీర్మానము మహాసభయందు దుపఖండింపబడెను. దీని ముగ చర్చజరిగెను గాని అధికసంఖ్యాకులచే నిరాకరింపబడెను.

అంతటితో సభముగ సెను. బి. జి. హార్ని మునుగారు రేపు మాంగుకూరు మెయిలులో కల్లికోటనుండి మద్రాసుకు ప్రయాణ మయ్యెదడు. (అ. పే.)

మహమ్మదీయుల స్థితిగతు లెట్లున్నవి?

మహమ్మదీయ సభవారాలోచించుట

బొంబాయి, ఏప్రిల్ 18:—మహమ్మదీయుల స్థితిగతు లెట్లున్నవి? విద్యావ్యాప్తిపొందిన అభినవనాగరికసంఘమును చేయుట యెట్లును విషయమును సర్ గులాముహమ్మద్ హిదాయతుల్లాగారధ్యక్షతనపొందిన మహమ్మదీయసభయందు భివాండిలో చర్చింపబడెను. మూడేండ్లనుంచి నాయకులు మహమ్మదీయ జనసామాన్యమునకు విద్యవలన లాభములను తెలుపుచున్నారు. విద్యార్థివిషయములందు హిందువులతో సహకారముచేయవలసినదిగూ మాచింపబడెను.

బొంబాయిలోని మహమ్మదీయనాయకులు హాజరైన ఈసభయందు హిదాయతుల్లాగారు విద్యాభివృద్ధి జరిగినదానికంటె జరుగవలసినది ఎక్కువగానున్నదనిరి. మన పూర్వచరిత్ర గర్వింపవలసినదిగనున్నది. పూర్వచరిత్రాంశములకు ఇప్పటినికీ భేదముండరాదు. పేదరికము దీనికి గారణమునున్నది. అతివ్యయమే పేదరికమునకు గారణము. నిలవచేయుట నేర్వవలెను. వృధావ్యయము మానవలెను. నిలవచేసినదానిని విద్యకై వినియోగింపవలెను. "ఒకడు" హక్కుపంచాలకు దీనికై యుపయోగింపవలెను. పాఠశాల మతనాయకు లిచ్చునదియు విద్యకై యుపయోగింపవలెను. మహమ్మదీయ బాలరకును బాలికలకు విడిగ పాఠశాలలవసరము. చిన్నతనమందలి స్నేహము వృద్ధినించును. (ఫీ ప్రెస్)

రాజకోట ప్రతినిధిసంఘసమావేశము

ప్రథమముననే అడ్డరస్సుంటు

బొంబాయి, ఏప్రిల్ 18:—రాజకోట ప్రతినిధిసంఘ సమావేశమునకు తామూరుసామెలు, దివాను గార్లును, ఇతరజన్మతోద్యోగులును హాజరైరి. ఒకసభ్యుడు శ్రీగోవర్ధనదాసులాలా భాయిగారిని అధ్యక్షునిగ నియమించుటనుగూర్చి చర్చించుటకు గాను అడ్డరస్సుంటు నుపసాదించిరి. గోవర్ధనదాసుగారు మొదట సభ్యులగ నియమింపబడిరి. తరువాత ఎన్నికవలన యాయన యధ్యక్షులైరి.

అడ్డరస్సుంటు ఉపసాదకులు సభ్యుల నియమించుటకు చట్టప్రకార మవకాశములేదని తెలిపిరి. తామూరుగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు తాను రాజాధికారము నుపయోగించి యట్లు చేసెననియు అవసరమైన చట్టమును మార్చవచ్చుననియు తెలిపిరి. (ఫీ ప్రెస్)

బొంబాయి స్టేడరు పరీక్షలు

బొంబాయి ఏప్రిల్ 18:—బొంబాయి హైకోర్టు స్టేడరు పరీక్షలయందు 496 గురకును 838 రూ పూర్తిగా 100 రూ భాగములందు కృతార్థులైరి. 120 మందిని పరీక్షకు సరిగ చదువ లేదను నెవమున డిబారుచేసిరి. ఇదివరలో 70 ఏండ్లలోను 20 మంది మాత్రము డిబారులైరి. (ఫీ ప్రెస్)

మార్వారి పెండ్లియూరేగింపు

మహమ్మదీయుల అటకాయంపు

బొంబాయి, ఏప్రిలు 18:—బొంబాయి క్రానికలు పత్రికకు తానుచూచిన యీ విశవవిషయమును పంపెను. ఒక మార్వారి వివాహసంబంధపు బూరేగింపును మహమ్మదీయులు ముగియవద్ద ఊరుచివర అటకాయించిరి. మహమ్మదీయుల కోరికపై మార్వారి లక్కడ వాద్యముల నాపిరి. మహమ్మదీయులు వారి జయధ్వజములుగూడ మాడవనిరి. పోలీసువారు లేనందున మాటలు పెరిగి చెబ్బలాటగా మారెను. పెండ్లి కు నా రి త పెండ్లి కుమారుడు పారిపోయిరి. మాడవచ్చినవారును పారి పోయిరి. పోలీసువారికి స్టేటుమెంటుల నిచ్చిరి. (ఫ్రీప్రెసు.)

వీరేశలింగ జన్మదినోత్సవము

నటరాజనుగారధ్యక్షత వహించుట

బొంబాయి, ఏప్రిలు 18:—బొంబాయిలో ఆదివారము సాయంకాలము రాజనుగారి ప్రభుత్వం కీర్తి రావుబహదరు వీరేశలింగం పంతులవారి జన్మదినోత్సవమును శ్రీ కే.నటరాజుగారి అధ్యక్షతలక్రింద అత్యుత్సాహముతో జరుపబడెను. బొంబాయి ఆంధ్రసంఘమువారి యాజమాన్యమున జరుపబడుటయు బొంబాయిలోని ఆంధ్రులందరూ సమావేశ మగుటయు ఆంధ్రులకు నూతనసంఘసంస్కరణాభిలాష పొడముటకు కారణమైనది. ప్రేక్షకులు లెక్కకు మిక్కిలి వచ్చిరి. శ్రీ కే.నటరాజుగారు వీరేశలింగముగారిని గూర్చి ముచ్చటించుచు వారు మొదటినుండియు జాతీయవాది యనయు పెద్దతన కొలదిని బలోత్సాహములు పెంపమచెననియు తెలిపిరి సంఘసంస్కరణము 25 సంవత్సరములలో గాంచిన అభివృద్ధిని గూర్చి తెలుపుచు సంఘసంస్కరణకు ప్రతికూలవాదము నాశన మగుటయేగొప్ప యభివృద్ధియనిరి. సముద్రయానము, వర్ణాంతరభ్రమణము, స్త్రీవిద్య సాధారణమైనవి. విభవావివాహములకు ప్రతిరోధకము గనుపించుటలేదు. దానికే యావజ్జీవము పంతులుగారు కృషిసల్పిరి. (ఫ్రీప్రెసు.)

రెండు హత్యలు - ఒక దోపిడి

కలకత్తా, ఏప్రిలు 18:—రెండు హత్యలు ఒక దోపిడి హఠాత్ జిల్లాలోని దంజారులో జరిగెను. పోలీసువారికి సహాయము చేయుచుండిన నానికు ఫెయిసుగారు తోబుట్టునుండి పోవుచుండ హత్యగావింపబడిరి. క్రోధమే కారణము. పోలీసువారికిని అనుమానముపై నర్రెప్పచేసిరి. తెల్లవారుగూమున 10 మంది ఆయుధపాణులై తామారుదాసు సాగ్రగారి భవనమును చొరబడిరి. తామారుదాసు కంఠమును నులిపివైచిరి. భార్య కేకలిడెను. ఆమెను దోపిడిగాండ్రు కత్తితో బాడవగా వెంటనే యామె పరలోకగతురాలయ్యెను. దోపిడిగాండ్రు పారిపోయిరి. పోలీసువారు ముప్పుర నర్రెప్పచేసిరి. (ఆ.ప్రె.)

వడగండ్లవాన - తుపాను

10 మంది గాయపడుట

ఘరీద్వరము, ఏప్రిలు 18:—ఏప్రిలు 14-వ తేదీ తుపాను మొదలు తిరిగి తుపాను వీచుచున్నది. అంగూరియూలో ఒక నీటిబిగ్గ బయలుదేరెను. మదోపురపు వాస్తవ్యులకు చాల నష్టము గలిగెను. వడగండ్లవాన 14 వ తేదీనుండియు కురియుచున్నది. 10 మంది గాయపడి వైద్యాలయమున నున్నారు. (ఆ.ప్రె.)

చిట్టగాంధులో గూడ తుపానుగాలి పెద్ద వానలుగా ఎక్కువగా నున్నవి. కొలదిమంది పృథివీదండిరి. చాల నష్టము గలిగెను. చాందరవద్ద లాంచి మునిగిపోయెనట. (ఆ.ప్రె.)

వీహారు గ్రామపంచాయితీల మహాసభ మొదటిసమావేశము ధర్మాపూరులో ఈ నెల 16, 17 తేదీలయందు యం. యస్. ఆనేగారి అధ్యక్షతన జరిగెను. స్వరాజ్య నిర్మాణమునకు గ్రామపంచాయితీలు అవసరమని అధ్యక్షుడు నూచించెను. 500 జనసంఖ్యగల ప్రతి గ్రామమునందును నిర్బంధమున ప్రభుత్వమువారు గ్రామపంచాయితీల నేర్పరపవలయునని ఒక తీర్మానము గావించబడెను. (ఫ్రీప్రెస్)

సెంట్రలండియా రాజపుటానా దివ్యజ్ఞానసమాజ మహాసభ

ఇందూరుదర్బారు ఆతిథ్య మొనంగుట

ఇందూరు, ఏప్రిలు 18:—మధ్య ఇండియా రాజపుటానా దివ్యజ్ఞాన సమాజ మహాసభ 14-18 తేదీలందు జరిగెను. సభ్యులు దివ్యజ్ఞాన సమాజములందుండిరి. ఆ వివాసము చాల ఆనందదాయకముగనుండెను. సభయందు ఏడు గంటలకు పిందూమతైకపూజతోను సర్వమత ప్రార్థనలు, విద్యార్థి సభలతో కార్యక్రమము ప్రారంభమయ్యెను. తరువాత కార్యనిర్వాహక సభలు వర్ణాంతరభ్రమణములు జరిగెను. కొలది నిశ్చింత విశ్రాంతిల తరువాత బహిరంగోపన్యాసములు. సాయంకాలమందు గానకాల్యప్రవర్తనము. ఉపన్యాసములలో ముఖ్యము జన్మదాసు ద్వారకదాసు, మాగూజీగొండజీసేయి, చిట్టాకారు, కుల్కార్ణిగార్లు. ఉపన్యాసవిషయములు:—ప్రాపంచికాంతరంగిక ప్రభుత్వము, భావినాగరికత, ఆంతరంగిక జీవితము, ప్రపంచమాత, త్యాగరహస్యము, శ్రీకృష్ణ సంక్షేపము. అర్జును ఆస్థాననారికార్యక్రమ ముగిసినవారును జరిగెను. దర్బారుసిన సభమునభవనమున పూనాగలవైచిరి (ఆ.ప్రె.)

అన్యమతస్వీకారము సౌఖ్యదాయకమా?

ఒక బ్రాహ్మణుని అంత్యసంక్షేపము

బొంబాయి, ఏప్రిలు 18:—ఒకడు నల్ల ముందుతిరి ఆత్మహత్యగావింపమకొని యొకయు త్రరమును విడిచెను. తాను మొదట బ్రాహ్మణుడనియు మహమ్మదీయుడై పెండ్లాడి సుఖమునుభవించలేక అన్యమతస్వీకారము చేసినందులకు విచారించి పశ్చాత్తాపపడి సొంపుడుగా నటించి మనస్సాక్షి వేడిచుచున్న ముందుతిరి మృతిచందెనని లేఖయందుండెను. ఈతడు కథిమనారులోని మామూవాగ్రామవాస్తవ్యుడు. బ్రాహ్మణుడు. షేరు బాధస్థిరంచోడ్డివాడు. ఒక వీటిని నింట వంటచేయువాడు. మార్చి నెలలో జమీలాయను మహమ్మదీయులవతి స్నేహముపట్టి 10 వ తేదీన మహమ్మదీయుడై ఇబ్రహీం ఆరమను పేరుతో నామెను పెండ్లాడెను. పెండ్లి నాడే కలహము ప్రారంభమగుటచే పెండ్లిలని సౌఖ్య మునభవించలేదు. తరువాత పశ్చాత్తాపపడెను. అంత తిరిగి బ్రాహ్మణుడననిచెప్పకొనుచు సోరేఖి మూక్కుబ్బులో పనిచేయుచుండెను. తన్నుతానే మోసగించుకొనినందులకు పశ్చాత్తాపపడి ఆత్మహత్యకై నిశ్చయించుకొనెను. భార్యకు లేఖవ్రాయుచు అందు ఆమెను తిరిగి వివాహమాడవలదని గోచెను. (ఫ్రీప్రెసు.)

నర్ బెసీలుబ్లాకెట్టు

బొంబాయి రాష్ట్రము

బొంబాయి, ఏప్రిలు 18:—బ్రిటిషుపత్రికలు బ్లాకెట్టుగారు రాష్ట్రకప్పముల తగ్గించినందులకు అత్యధికముగ పొగడినవి. బొంబాయికి వాటిని నిరసించును. చెంగాలరాష్ట్రపు అప్పు తగ్గచున్నది. బొంబాయి అప్పురిక్కి కొట్టుపెరిగినది. బొంబాయి తలబకటికి 20.5 రూపాయల పన్ను అన్ని రాష్ట్రములలోను సగటును బొంబాయి ఎక్కువపన్ను చెల్లించుచున్నది. బొంబాయి తలబకటికి 28 మొదలు 30 రూపాయలు చెల్లించుచున్నది. మెన్తను అనాధుల సంరక్షణదేసి బొంబాయి ఆదాయపుపన్ను రాష్ట్రమునకు ఇచ్చివేయునట్లు చూడవలెనని ఇండియను సేవనలు మోరాలు వ్రాయుచున్నది. (ఫ్రీప్రెసు)

తిరువాన్కూరు రాజకీయమహాసభ

తిరువనంతపురం, ఏప్రిలు 18:—తిరువాన్కూరు రాజకీయమహాసభ నేటిదినము చంగానగరమున సమావేశమయ్యెను. దాదాపు వెయ్యిమంది సభకువచ్చిరి. అధ్యక్షుడుగ ఎన్నుకొనబడిన కుమారప్పిగారు అన్యసలుగ నాండుటచే రామును మోసన గారు అధ్యక్షతవహించిరి. బ్రూక్ బాండు కంపెనీవారికి తేయాకునాగుబడికై భూములకు ప్రభుత్వమువారి రివ్యూను ఆక్షేపించుచు అన్యతను దుపన్యసింపెను. ఈ ప్రయత్నమును ప్రభుత్వమువారు మానుకొనెనలయునని ఒక తీర్మానము గావించబడెను. (ఆ.ప్రె.)

నాతో వర బస్టితి

1927 సం॥ ఏప్రిల్ నెల 18-వ తేదీ సోమవారము

ముఖ్యజిల్లాలు	గత 24 గంటలలో అత్యధిక వర్షము	గత 24 గంటలలో అత్యల్ప వర్షము	గత 24 గంటలలో వర్షము	జనవరి నెల 1-వ తేదీ నుండి వర్షము	సాధారణముగ సంవత్సరమునకు కురియు మొత్తము
గోపాల్ పూర్	87.8	79.4	...	0	0.41
విశాఖపట్నం	91.8	93.2	...	0	0.37
కాకినాడ	96.5	81.6	...	0	0.25
మచిలీపట్నము	95.7	82.5	...	0	0.35
కర్నూలు	105.5	78.5	...	0.65	+ 0.33
బళ్లారి	102.0	80.0	...	0	0.41
అనంతపురం	0.02	0.10
కడప	107.0	88.7	...	0.02	0.19
నెల్లూరు	107.1	81.8	...	0	0.19
నంద్యాల	94.9	81.4	...	0	0.30
కడపూరు	92.6	79.5	...	0	0.43
నీలము	103.4	80.9	...	0.48	0.34
కొయంబూరు	99.7	76.5	...	0.43	0.39
తిరుమనాపల్లి	104.4	77.6	...	0.01	0.44
నాగపట్నము	94.2	80.6	...	0	0.34
మధుర	104.1	77.8	...	0.22	1.90
పాంబన్	88.6	82.5	...	1.16	0.08
తిరువల్లూరి	0	1.64
తిరుచేంద్రము	89.0	81.4	...	0.01	2.30
కొచ్చిక్	89.6	83.0	...	0.05	2.50
కానికల్లు	92.8	78.1	...	0.04	1.47
మంగళూరు	90.9	81.6	...	0.01	0.63
దెంగునూరు	96.2	70.7	0.03	0.16	0.50
చెరకార	84.1	66.8	...	0.82	0.50
కొడెకనాల్	75.3	55.7	...	1.67	0.87

సర్కారులు:—ఆకాశము మేఘాన్నితంబై యున్నది. రాత్రివేడిమి 2 నుండి 4 1/2 డిగ్రీలు ఎక్కువ. డక్కన్:—మేఘములు ఒక మోస్తరుగనున్నవి. అద్వైత తక్కువ. బళ్లారిలో 2 1/2, కడపలో 7 1/2 డిగ్రీలు రాత్రివేడిమి ఎక్కువ. కడపలో 107 కర్నూలులో 105.5 డిగ్రీలు పగటి వేడిమి. కర్నాటకము:—ఆకాశము నిర్మలముగనున్నది. పగటి వేడిమి నెల్లూరులో 7 1/2 డిగ్రీలు ఎక్కువ. రాత్రివేడిమి మద్రాసులో 3 1/2 నెల్లూరులో 4 1/2 డిగ్రీలు ఎక్కువ. సాధారణముగా వాతావరణము అనుకూలముగ నున్నది. వ. వ. నారాయణ అయ్యరు, సహాయనాతనరాశాస్త్రజ్ఞుడు.

వతేలుగారికి స్వాగతము

బొంబాయి, ఏప్రిలు 18:—ఇంగ్లాండుపోవుచు ఏడే నునం దానినపుడు కేంద్ర శాసనసభ్యులు వి.జె. వతేలుగారికి కొంత మూల్యమునొసంగి బహుకరించి నుస్వాగతమిచ్చిరి. అధికసంఖ్యకు లగు భారతీయులు వారినిమాడ నుత్సాహులై గుంపులుగచేరిరి. (ఫ్రీప్రెసు)

బాక్సే కమిటీ విచారణఖర్చులు

బొంబాయి, ఏప్రిలు 18:—బాక్సే కమిటీ విచారణ సంఘపు ఖర్చులు 139 వేల రూపాయలని తెలియుచున్నది. (ఫ్రీప్రెసు.)

కావలెను

మా ప్రసిద్ధిజేరిన మైసూరు అగరువత్తులను విక్రయించుటకు హిందూదేశమునందంతయును, బర్మా, సిలోకాలయందును ప్రతిజిల్లాయందును ప్రతితాలూకాయందును, నెలకీతములపై గాని, ధారాక మైన కమిషనుమీదగాని, సోల్ ఏజంట్లు కావలెను. ఏర్పాటుగు ఏజంట్లు కొంతవైకమును ధరావర్తగా కట్టలయియున రెండవాల తవాల బిల్లలతో ఏజన్సీపదతులకు క్రిందివారికి వ్రాయుడు. మ్యానేజింగు డైరెక్టరు మైసూరు పెట్రోల్యుమరి అండు ఇండిజిన్స్ ఇండస్ట్రీస్ లిమిటెడ్ మైసూరు

హిందూ మహాసభ ముగియుట

సమిష్టి నియోజకవర్గముగూర్చి ఉపసంఘము
నేర్పరచుట

వాద్యములతో ఊరేగింపులు, పట్టుకాలి
సత్కారహామముగూర్చి తీర్మానములు

పాట్నా, ఏప్రిల్ 18:- హిందూ మహాసభ మరల నేడుద
యము సమావేశమయినపుడు నిన్నటికన్న తక్కువమందివచ్చిరి.
ప్రభుత్వతీర్మానము బెంగాలులో హిందూమత ప్రచార
ములు కేయుచున్న పని నభినందించుచు హిందూమతాభివృద్ధి
కల్పించి తోడ్పడవలెనని గోరుచు శ్రీ మదనమోహన బర్హద
గారు ప్రతిపాదించిరి. 50 వేలమంది తిరిగి హిందూమతములో
చేరిన పన్నెండు జిల్లాల గూర్చి పాట్నాలోని అస్పృశ్యుల రోడ్డు
వీధి దిగుదులకు పూర్వముగ హక్కులుగలవని మదరాసు ప్రా
జెక్టువారు గావించిన తీర్మానము సంతకము చేయుచు అస్పృ
శ్యులను అన్యమతముల కేరణుడొచ్చి నెంతటి యిబ్బందులపాలు
జేయరావని మదరాసు హిందువులను కోరుచు రెండవ తీర్మా
నము గావించబడెను.

హిందువులు తమసోదరులగు జూయికుమారున్న చీనా
వారియెడల సానుభూతి చేయుచు విడేయులు వారినికట్టు
లడెట్టులు అన్యాయమనియు, వైద్యులు స్వాతంత్ర్యసంస్థాప
నతో సేతకపు ముగియవలెనని గోరుచు అభ్యుదయ ప్రతిపాదె
ంచిన తీర్మానము ఏకగ్రీవముగ నామోదించబడెను. నిర్బంధ
ముగ పనిజేయుచు పదతిని ప్రభుత్వమువారు వదలుకొనవలె
నని ఒకతీర్మానము వేరొకవారి జనాభాతెక్కలు వేయు
నపుడు భిల్లులు, కోరువాండు మున్నగు కొండజాతులవారిని
హిందువులగు వేరొకనవలెనని వేరొక తీర్మానము గావించ
బడెను.

పాట్నాలో హిందువులవద్ద అదనపు పన్ను వసూలుజే
యుటను నిరసించుచు వెంటనే తీసివేయ మని ప్రభుత్వమువారిని
గోరుచు శ్రీ మదనమోహనబర్హదగారు వేరొక తీర్మానమును
ప్రతిపాదించిరి.

తీర్మానాలో హిందువులపై మహమ్మదీయులు కలసి
కట్టుకనచ్చి పైబడి హిందూమతవర్తన నిందించుచు హిందువుల
యెడ సానుభూతి చేయుచు దైర్యముతో నుండమని గోరుచు
వేరొకతీర్మానము సభలో ఆమోదించబడెను. జిల్లా మేజిస్ట్రేటు
ముందుగ తెలిపియు తన చర్య దీసికొనకుండుట వింత
గనున్నవనియు, ప్రభుత్వమువారు యీ విషయమై వెంటనే
విచారించవలసినయు, దోషులగువారిని నిందించవలసినయు,
యింకముం దిట్టిచర్యలు జరుగకుండ తగినయత్నములు జేయవ
లసినయు, తీర్మానము కోరుచుండెను. తీర్మానము ఏకగ్రీవము
గ నామోదించబడినది

విషయ నిర్ణయ సభ

సమిష్టి నియోజకవర్గముల తీర్మానము

హిందూ మహాసభ విషయనిర్ణయ సంఘమునందు నేడు
మధ్యాహ్నము రెండుగంటలకాలము విభాగా వివాహములు, వివా
హామోక్షములు మున్నగు విషయములగూర్చి తీర్మానము
చర్చించెను. కాని యేమివిషయము గాజేదు గనుక సమిష్టి ని
యోజకవర్గములగూర్చిన తీర్మానముపై చర్చించి చివర కీరీతి
నామోదించిరి:-

తీర్మానము:- సాంఘిక ప్రాతినిధ్యముగూర్చి తొమ్మిదవ
మహాసభయం దామోదించబడిన తీర్మానము పునరుద్ధరించుచు
హిందువులకు మహమ్మదీయులకు కాసనసభలో ప్రాతినిధ్యము
విషయమున రాజకీయముగ విభేదముల పరిష్కరించుకొనవలసి
గావించు సూచనలను విచారించుటకు మహాసభవారు సిద్ధముగ
నున్నారు

2. (1) ఢిల్లీలో మార్చిసంఘమున కొందరు మహమ్మదీ
య నాయకులు గావించిన సూచనలను మహమ్మదీయు లందరు
ను బలపరచలేదు సరికా కొందరు అసమ్మతిని చెల్లుపులచేత
ను, (2) మహమ్మదీయ నాయకులు గావించిన ప్రకటనయందే
వారినూచనలు కొన్ని మహమ్మదీయ సంస్థలచే నిరాకరింపబడ
వచ్చునని యుండుటచేతను, (3) సదరుసూచనలు అంగీకరించి
వను నిరాకరించినను అన్నింటినై కొనవలెనుగాని మార్చి
రాదని జిన్నాగారు చెల్లుటచేతను, అసూచనలపై తాము
అభిప్రాయము చెల్లుట నిష్ప్రయోజన మని మహాసభవారు
జలంబుచున్నారు.

3. ఏదేని యొకసంఘమునకు అధికసంఖ్యాబల మొసం
గుట్టకమాత్రమే ప్రత్యేక రాష్ట్ర కాసనసభానిర్మాణము జేయ
రాదని యీసభవారు చలంబుచున్నారు. ప్రత్యేక రాష్ట్రాభి
జన జేసినచో సమిష్టి లేక ప్రత్యేకనియోజకవర్గముల ఊగు
తలపెట్టక ఆయాసాన అర్హతలనుబట్టి యేర్పాటు జేయ
వచ్చును.

4. పైన చెప్పిన కారణములబట్టి యీవిషయ మిప్పుడు
అ. భా. కాంగ్రెసుసంఘమునందు చర్చింప తగియుండలేద
నియు, ఇట్టి సమయమున చర్చించినను హానికరముగ నుండు
ననియు మహాసభవారు చలంబుచున్నారు.

5. మహాసభవారు యీవిషయ విషయములు చర్చార్హ
ములని నూచించుచున్నారు:-

(1) అన్ని కాసన సభలందు సమిష్టినియోజకవర్గము లుం
దుట. (2) కాసనసభలలో అన్ని పక్షములవారి అంగీకారముపై
జనసంఖ్య ఎన్నికహక్కులు, పన్నులు చెల్లించుట మున్నగువిష
యముల ననుసరించి కొంతకాలమువరకు కొన్ని కాసనములను
ప్రత్యేకించుచుండుట. (3) ప్రతిరాష్ట్రమునందు ఓటింగుహక్కు
లాకేరీతి యుండుట. (4) మతవిషయమున సాంప్రదాయము
లను హక్కులను పద్ధతుల కాపాడుటకు కాస్త్రయంత్రముగ సం
రక్షణల నేర్పరచుట.

6. ఒక ఉపసంఘమును నియమించి వివిధరాష్ట్రముల
లో హిందూసంఘమువారి అభిప్రాయములను తెలిసికొని
కొన్ని నూతన లేర్పరచుకొని మహమ్మదీయనాయకులతో చ
ర్చించి అభిలభారత హిందూసభవారి యామోదమునకై రిపో
ర్టును పంపవలెనని యీసభవారు కార్యనిర్వాహకవర్గమువారిని
కోరుచున్నారు.

మహాసభలో ఆమోదించబడిన తీర్మానము

పాట్నా, ఏప్రిల్ 18:- హిందూ మహాసభ నేడు మ
ధ్యాహ్నము 5 గ మరల సమావేశము కానుండును. కాని
విషయనిర్ణయ సభ 6-30 గ వరకు జరుగుటచే 7 గ మహాసభ
సమావేశమయ్యెను. సమిష్టినియోజకవర్గములు మసీదులయెదుట
వాద్యములు పట్టుకాలి సత్కారహామముగూర్చి తీర్మానము
లు తయారుజేయుటయందు మాండీ; మాల్వ్యా, లజపతిరాయి,
జయరామదాసు దౌలతరాముగార్లు నిమగ్నలై యుండిరి.

ఉత్సవములందు వాద్యములు

బాజపాయిగారు (లక్ష్మీ) యీ దినవ తీర్మానమును
ప్రతిపాదించిరి. నడిపిగులలోను రాధానిహోడులందుగాన
ముతో ఉత్సవములను నడిపించుటకు పాఠలందరికి హక్కుగల
దు. హిందువులకు ముఖ్యముగా మతవిధియొక్కది. బ్రిటిషు
సామ్రాజ్యమునందు ప్రధాన న్యాయస్థానమున ప్రేమి కొన్ని
నందే యీ హక్కును అంగీకరించి యుండిరి. దీనిబట్టి
ప్రభుత్వమువారు మతవిధుల కాపాడుటకు బద్ధులైయున్నారని
తెలియగలదు. తాత్కాలిక యిబ్బందుల తొలగింప పోలీసు
చట్టమునను క్రిమినలు ప్రాసీజరుకోడు ననుసరించి ఒకసంగబడిన
అధికారము నుపయోగించి ఎక్కువటిపు అధికారులు హిందువు
లకు గల యీహక్కును నిరోధించుటకు జేయుచున్న యత్నము
లన్నిటిని యీసభవారు తీవ్రముగ నిరసించుచున్నారు ఇట్టిసం
దర్భములలో హిందువులు నిరాటంకముగ తమహక్కులను సమభ
విండుటకై న్యాయమరుపద్ధతి ననుసరించి పాటుబడవలెనని
యీసభవారు హిందువులందరిని హెచ్చరించుచున్నారు.

పట్టుకాలి సత్కారహామము

పట్టుకాలియందు సత్కారహా మొనర్చుచున్న హిందు
వులు రస్తాపై గానముతో ఉత్సవములజరిపించుచుతమహక్కుల
నిలబెట్టుకొనుటకై పోరాడుచున్నందులకు వారి నభినందించుచు
హిందూ సభలన్నియు, ముఖ్యముగ బెంగాలువారు వారికి న్యాయ
మును సహాయము జేయవలసియుండునని యీ సభవారు
కోరుచున్నారు.

పట్టుకాలియందు హిందువులు కొంతముగ సత్కార
హా మొనర్చుచుండ బెంగాలు గవర్నరుగారు హిందువులవద్ద అ
దనపుపన్ను వసూలుజేయుటను యీ సభవారు గర్హించు
చున్నారు.

ఈ తీర్మానమును సత్యనేనుగారు బలపరచగ ఏకగ్రీవ
ముగ నామోదించబడెను.

బెంగాలులో స్త్రీల నెత్తుకపోయెడి దురాచారమును
నిలుపుజేయ యత్నింపవలెనని బెంగాలునాయకులను యువకు
లను హెచ్చరించి తీర్మానము అస్పృశ్యులనుబడువారిని బడుల
లోనికి చేపాయములలోనికి నూతులవద్దకు రానిచ్చు చుండవలె
నని ఉన్నతజాతులవారిని గోరుచు వేరొక తీర్మానము ఆమో
దించబడెను.

సమిష్టి నియోజకవర్గములనుగూర్చిన తీర్మానమును జయ
రామదాసు దౌలతరాముగారు ఆంగ్లమున చదివిరి. హిందీలోని
కి తర్జుమా జేసినపిమ్మటసభలోనేకగ్రీవముగ నామోదించబడెను.

మహా మృదీ యులు వెంట బెట్టుచుండగా
పీరులవలె ప్రవర్తించిన బల్బంతశింసుగారిని భార్యను
అభినందించు తీర్మానము, నాభామహారాజుగారి యెడల సాను
భూతిజూపుచు ప్రభుత్వమువారు త్వరలో వారి యిక్కట్లను
బాపవలెనని గోరు తీర్మానముగూడ ఏకగ్రీవముగ అంగీకరించ
బడెను.

మహాసభ నిబంధనల మార్పుల ముందు వత్సరపు సభా
సలసిర్ణయము మున్నగువిషయములు కార్యనిర్వాహకవర్గమున
కు విడచిపెట్టబడెను.

జగతు నారాయణులుగారు అధ్యక్షునకు వాలంటీరు
లకు నందనము లర్పించిరి. అభ్యుదయ ప్లప్తముగ మాట్లాడిన
పిదప సభ ముగిసెను.

సభానంతరము శుద్ధి

సభ ముగిసినవెంటనే ఆయనిరమణుండే భారతీయ
శుద్ధిసమైక్యసమవారు 10 మంది మహమ్మదీయులను హిందూ
మతమునచేర్చిరి. సభవారందరు నారితో అల్పహారములందు
పాల్గొనిరి. (శ్రీప్రెసు)

అధిక పోలీసు దళము

గవర్నరు ప్రకటన

కలకత్తా, ఏప్రిల్ 17:- గవర్నరు నేడు బేకర్గంజీ,
నల్బట్టి పోలీసుస్టేషనుల యాజమాన్యముననున్న గ్రామముల
వారు కాంతిభంగముగావించుచున్నందున వాస్తవ్యుల ఖర్చుపై
అధిక పోలీసుదళము నక్కడనుంచుచున్నారని ప్రకటించిరి.
(అ.ప్రె.)

స్వామి ఓంకారానందుగారు హరిద్వారములో నాభా
మహారాజుగారిని ఆశీర్వదించిరి. నాభామహారాజుగారు కృత
జ్ఞతలుపుచు జాతినీ ఉద్ధరించుటకై స్వామివారు గావించిన
త్యాగములను వివరించిరి. దేశమునకు జరిగిన అన్యాయములు
తనకుజరిగిన అన్యాయము త్వరలో సరిపడగలవనియు, న్యాయ
ము సమకూరగలదనియు మహారాజుగారు చెప్పిరి.

అభిలభారత పియోసంఘము

పాట్నా, ఏప్రిల్ 18:- అభిలభారత పియోసంఘ
నిర్మాణమున సవరింప నియోజింపబడిన ఉపసంఘమువారికక్క
డ రెండులోజులు సమావేశమైరి. చాల ముఖ్యముగ సూచనలు
గావించబడెను. సూచన లంగీకరింపబడిన సంఘద్వేషము లేక
మహమ్మదీయు లభివృద్ధిసందగలరని తెలియుచున్నది. (అ.ప్రె.)

అభిలభారత అస్పృశ్యతానివారణ మహాసభ

పాట్నా, ఏప్రిల్ 18:- అభిలభారత అస్పృశ్యతా
నివారణసభ మరల నేటిదినము ఉదయం లాలా లజపతిరాయి
గారి అధ్యక్షతన సమావేశమయ్యెను. అస్పృశ్యులనేకులు సభకు
వచ్చియుండిరి. రాజా నరేంద్రనాథుబా, రాజేంద్రప్రసాదు,
శ్రీకృష్ణసింగు, నాగేశ్వరప్రసాద్, లాలారానాప్రసాదు, మధుర
ప్రసాదుగార్లు ముగింపదరు ప్రముఖులు సభకువచ్చిరి. అస్పృ
శ్యుల ఉద్ధరణకు సంబంధించిన తీర్మానములు కొన్ని గావించ
బడెను. అస్పృశ్యులు తమబాలకు చక్క విద్యకరుపవలయు
ననియు ఇందులకు స్థానికసంఘముల తన సౌకర్యముల నొసగ
వలయుననియు తీర్మానములు గావించబడెను. అస్పృశ్యులు
నివృత్తులను విడనాడి గౌరవవృత్తుల నలంబింపవలయు నని
కోరుచు మరొక తీర్మానము గావించబడెను. రాత్రి 8 గంట
లకు సభ ముగిసెను. (శ్రీప్రెసు.)

శ్రీ శ్రీ యస్. యల్. నారాయణరావు పంతులు

గారి ఆయిల్ పైంటింగ్ ను తెరచుట

ఈనెల 16 వ తేదీన శుభవర్షాధిక్రమణు డగు ఆత్మార్థి
రామోహన్ రాయగారిచే తయారుచేయబడిన ఇంపీరియల్
బ్యాంకు ఏజెంటుగారు శేక్ మిర్జా శ్రీ యస్. యల్
నారాయణరావు పంతులుగారి ఆయిల్ పైంటింగ్ పటమును
బెజవాడ వర్తకసంఘమువారు ఇంపీరియల్ బ్యాంకునందు
అలంకరించిరి. మద్రాసుబ్యాంక్ సెక్రటరీగారు మెకోబ్రెన్
దొరగారు యిందునిమిత్తమే మద్రాసునుండి దయచేసి నారా
యణరావుగారియొక్క బుద్ధికోశ్యము, శక్తిసామర్థ్యనిపుణత్వ
ములగురించి కొంచెమునేపు ముచ్చటించి పిదప పటమును తెరచిరి.
(బెజవాడపురవాస్తవ్యుడు)

సుబాసుచంద్రబోసుగారి లేఖ

కలకత్తా, ఏప్రిల్ 19:—సుబాసు చంద్రబోసుగారు తనసోదరుడగు శరత్చంద్రబోసుగారికి పెద్దయు తరమును వ్రాయుచు తాను ప్రభుత్వమువారికి సమర్థులైన విడుదలకేల యంగీకరింపలేదో తెలుపుచు అది ఆశ్చర్యమున దీర్ఘాలోచనచే గలిగిన తమఅభిప్రాయమును కూర్చి తనఅభిప్రాయము తప్ప యిట్లవో తప్పు దిద్దవచ్చుననియు తానాలోచించునపు డేవిషయమునైనను మరచివలెకనుపడినయెడల ఆవిషయమును చెలిపినచో తిరిగి ఆలోచింతుననియు వ్రాసిరి. ప్రభుత్వమువారు జేసిన నూచనలోని గౌరవమును భాగములకు కృతజ్ఞతచెల్పుచు విదేశవాసము లేకున్నచో కారాగారవాసము తప్ప వేరొక మార్గము లేకుండగ పోదని తలంచుచున్నాను. కాలనియమిలితేకుండు ప్రభుత్వమువారు బెంగాలుక్రిమిలల ఆమెంసుమెంటుచట్టము అంతిమగువరకు విదేశవాసము జేయమనుచున్నారు. అది 1930 వరకునని యందరకును తెలిసినవిషయమే. అప్పుడు మాత్రమే ఖరీదునను నమృతమేది? ఆ చట్టమునకు సూతనజీవమును పోయకుండలను నమృతమేది? అదిగాక యూరపునందు నా కొనగు నేర్వచ్చుపరిమితియెంతయో చెప్పవచ్చును. ఈగూఢచారుగుంపులనుండి తప్పించుకొని? సిద్ధులులందు నిండవారే నన్ను రాజకీయసేవస్థునిగ అనుమానించుచున్నారనువిషయము వేరుగచెప్పవక్కరలేదు. పిల్లిమొగ్గపైచి పోలీసువారికి గట్టుతెలుపువరకును నన్ను నమ్మజాలరు. అడుగడుగునకును గూఢచారులపేడ పడలేనటు నన్ను బాధించవచ్చును. ఎంతజాగ్రత్తగా నున్నను ఎంతపిరికివాడైనను నాపై భారతప్రభుత్వమువారికి నీలాపనిందలుచేరును. నాజన్మభూమినిండి నాయంతటనేను ప్రవాహమునకు ఒప్పుకొనను

బాల్లివికు ఏజెంటునగుటకు నాకేమాత్రము యిష్టములేదు. నన్ను ఆరెస్టుచేయకమునుపు నాజీవితాంశములను నాచర్యులను తిలకించిజూచిన ప్రభుత్వమువారు తలచినంత దుర్భేద్యముయిన రాజకీయప్రవర్తన నాయందుగలదని తోచలేదు. స్వలాభాపేక్షపరులై దుష్టవర్తనలై కుచంతనలై ప్రభుత్వమునకు కొందరు దురభిప్రాయమును గలిగిగింతరు. బెంగాలు పాలిమేరదాటిన నాకు అనుసరింపదగిన రాజకీయ కార్యక్రమము లేదు. నాకటిఆశయులేదు. నాకు బెంగాలుప్రభుత్వముతోతప్ప యితరప్రభుత్వములతో పనిలేదు. బెంగాలు ప్రభుత్వముతప్ప మరియే ప్రభుత్వమునకు నాపయి కొరపములేదు. నాకుటింబీకులను జూచుటకును, అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘసమావేశములకు హాజరగుటకుతప్ప క్రిందటి ఆరెస్టులోను నేను వంగరాష్ట్రమును విడచియుండలేదు. ఇండియాలోగాని బర్మాలోగాని సింహళములోగాని నన్ను రాజకీయవిద్రోహిగా నిరూపించి ఆ పాపకరమునానిగనెంచి ఆయా ప్రభుత్వముల భయపెట్టినేలే నన్ను ఆ మాదేశములనుండి బహిష్కరింపనేలే? బెంగాలు ప్రభుత్వము నాచర్యలజూచుచుండ యుచ్చగించుచున్నారు. నేనెక్కడకును కదులుటయేలేదు. నాకును సిరాజిగంజి మహాసభకును సంబంధముకలుపయత్నించుట వృథాప్రయత్నము దుష్టతలంపు నన్ను ఆరెస్టుజేయకమునుపు ప్రభుత్వమునకు నాచర్యులు పూర్తిగ చెలియును. నాచర్యులను సంచారమును ఆపుటమాత్రమే ప్రభుత్వాశయముయిన యెడల యీ కారాగారవాసమునవసరము. ఏమాత్రమును కారణములేకయు న్యాయమని రుజువుజేయుటకు అణుమాత్రము ఆ సాగరము లేనట్టియు యీ కారాగారవాసము నన్నెట్టికష్టముల పాలనచేసినో ప్రభుత్వమువారు పూర్తిగా మరచియున్నారు. బెంగాలు ప్రభుత్వమువారు నన్ను పట్టుకొన్నప్పటినుండియు నాకుటుంబమునకు తగు పోషణగాని, నానాఖరులకు వలసిన జీతభత్యములుగాని యేమాత్రమును యిచ్చియుండలేదు. గోరుచుట్టుపై రోకటిపోటున్నట్లు దీనిపై 3 సంవత్సరములు ప్రవాసమా? కుటుంబపోషణకార్యము ప్రవాసకాలమున నాఖరిజేయనలేనా? ప్రభుత్వమువారు ఏదీజేసినను ఏదీజేయకున్నను నన్ను పట్టుకొనినపుడు ఏస్థితిలోనుంటినో అస్థితిలో నైనను నన్ను నేర్వచ్చగ విడుదలచేయగదా? కారాగారవాసముచే నా యారోగ్యము చెడినయెడల దానికి తగు పరిహారము లొసంగవలెను. నా దేశాలోగ్యము నాకు చేకూరు వరకు నైనను, ఖగ్గుల నీకులలెను, నైతికబాధ్యతలను మరచి ఎన్ని నాల్గుప్రభుత్వమువారు నన్ను ప్రవాసమున కంపుటకు ముందు నన్నింటి క్షోకసారి గొనిపోయినయెడల, యూరపులో యున్నంతకాలము ఖగ్గుల భరించినట్లుయిన నిర్బంధములులేకుండ ఆరోగ్యము చెకూరినంతనే తిరిగి యిల్లు చేరమన్నయెడల, ఆ మరతులయందు కొంత మానవసహజముగ నుండజేడి

మనోనిశ్చయము

నేనిప్పుడు ప్రభుత్వవరతుల సంగీకరింపకున్నయెడల యేది రానున్నదో దానికి సిద్ధుడనై యున్నాను. కాని నేనుయావజ్ఞీనము

స్వదేశమును విడిచి ప్రవాసముండుటకంటె వరణమార్గమున నున్నను స్వదేశమునందు కారాగారవాసమే యెక్కువ వాంఛనీయము. ముందు రానున్న దుర్భరజీవనముగూర్చి నేను భయపడుటలేదు కవిబ్రహ్మచెప్పినట్లుల క్షీర్తిమంతమగు మార్గము గూడ మరణమునకే గొనిపోవునని నేను నమ్ముచున్నాను. వ్యక్తులను సంఘములును, స్వేచ్ఛాసామ్రాజ్యము నేనూరెడిలోపున నెంతత్యాగమో జేయవలసియున్నది. నేను మనశ్శాంతి గల్గియున్నాను. అంతేచాలును. భగవంతు డెంత ఆగ్రహ చిత్తుడయెట్టికష్టముల పాలే నీ న నుఅనుభవించుటకు సిద్ధముగనున్నాను. మనజాతియొక్క పూర్వపాపపరిహారార్థము నాచేత నయినంతవరకు నేను తపశ్శుజేయుచున్నానని నమ్ముచున్నాను. నాకార్యసిద్ధియందే నాకానందము. మన తెలంపులు, ఆశయములు వృథా పోనేరవు. మనము గాకున్న తదనంతరము నాచైన మన ఆశయముల దీక్షిర్తురు. ఆనమృతముతోనే యంతకాలము ఎన్నియిబ్బందలైన పడగలను.” (అ. (పె.))

అన్నదమ్ములు చూడబోవుట

కలకత్తా, ఏప్రిల్ 19:—చంద్రబోసుగారు సుబాసుచంద్రబోసుగారిని జూచుటకై రంగూనుబోయిరి. విడుదలసంగీకరించుటకై శరత్ చంద్రబోసుగారు తమ్మునికి నేడు కొన్ని నూచనల గావించినటుల తెలియుచున్నది. (అ. (పె.))

అఖిలభారత ఆయుర్వేద మహాసభ

17 వ సమావేశము పాట్నాలో జరుగుట

పాట్నా, ఏప్రిల్ 18:—అఖిలభారత ఆయుర్వేదమహాసభ 17 వ సమావేశము పాట్నా జంక్షనువద్ద ప్రత్యేకముగ నిర్వహించిన పెద్దపందిరిలో సమావేశమయ్యెను. అన్ని రాష్ట్రములనుండి ప్రతినిధులు వచ్చియుండిరి. బీహారు రాష్ట్రపు మంత్రియగు గౌ. బాబు గణేశచంద్రగారు, వైద్యరత్న బోశేంద్రనాథపెనుగారు (కలకత్తా) డాక్టరు లక్ష్మీపతిగారు (మద్రాసు) కవిరాజు హరిరంజనుమజుందారు, (బెల్జి) రఖిలు చంద్రనేను (కలకత్తా) రామప్రసాదవైద్య (పాటియాల) పండితరామేశ్వర బిశ్ర, పండిత అయోధ్యానాథ టేవారి (కాన్పూరు) మరికొందరు ప్రముఖులు మహాసభకు వచ్చియుండిరి.

స్వాగతోపన్యాసము

పాట్నా వాస్తవ్యులగు పండిత వ్రజవిహారి చతుర్వేదిగారు ప్రతినిధులకు స్వాగత మొసగుచునిట్లు చెప్పిరి:—ఆయుర్వేద ప్రతిష్ఠాపనలకు బీహారు ప్రభుత్వమువారు తిరస్కరించుట విచారకరమగు విషయము. ప్రభుత్వమువారికి ఆయుర్వేద ప్రతిష్ఠాపన నేర్పరచిగాని ఇతర ప్రతిష్ఠాపనలు ఏర్పడుట ప్రభుత్వమువారి కిష్టములేనట్లు తోచుచున్నది. ఇదితప్పవద్దతియని నా అభిప్రాయము. గురుకులపద్ధతి ననుసరించి గురువులవద్ద శిష్యులు విద్యనేర్చుకొనువిధమున గొప్ప వైద్యుని వద్ద యువకులు ఆయుర్వేద వైద్యమును నేర్చుకొనలేను. కావున వైద్య ప్రతిష్ఠాపనల వ్యాప్తిని నిరుత్సాహ పరచుట ఆయుర్వేదవైద్యవిద్యావ్యాప్తిని నిరోధించుట యగును.”

అధ్యక్షుని యుపన్యాసము

మహాసభ అధ్యక్షులగు ఆయుర్వేద పంచానన శివబ్రహ్మణి పండిత జగన్నాథ ప్రసాద శుక్లాగారు, హిందీయందు ఉపన్యసించిరి. ఒక చక్కని ఆయుర్వేద కళాశాల ఏర్పడవలయుననియు సత్తిగ్రామమునందును నగరమునందును రాష్ట్రమునందును ఆయుర్వేద వైద్యసంఘము లుండవలయుననియు సూచించిరి. మహానుండలము కూడ ఏర్పడవలయును. ప్రాచీన గ్రంథములను సంస్కరించి శుద్ధిప్రతులను ప్రకటించవలెను. వైద్యవిద్య దేశభావలయుందు గరువుట అవసరము. శ్రీమతు విద్యకరువుల మిగుల లాభకరమగు విషయము. వైద్యుల నూచికను తయారుచేయుట అవసరము. వైద్యపరిశోధనము జరుపుటకును ఆయుర్వేద వైద్యవిధానమునందు సూచించబడిన శాస్త్రచికిత్సను పునరుద్ధరించుటకును తగు ఏర్పాటులు చేయవలయును. ఆయుర్వేదమున సూచించబడిన ఆరోగ్యనియమములను ప్రజలు గుర్రెగి తడచుగుణ్యముగ జీవితములు గడపిన దీర్ఘకాలము ఆరోగ్యముతో జీవించవచ్చును. కావున దేశమున ఆయుర్వేద వైద్యప్రచారము మిగుల అవసరము.” పిమ్మట విషయ నిర్ణయసంఘము ఏర్పరపబడెను. రాత్రి 8 గంటలకు విషయనిర్ణయ సంఘసభ జరుగును. (అ. (పె.))

పశ్చిమ గోదావరిజిల్లా వార్తలు

(స్వకీయవిలేఖరి)

తణుకుతాలూకా బోర్డు అధ్యక్షులయిన కానుమిల్లి సర్వారాయుడుగారు ఈనెల 15,16 తేదీలలో నిడదవోలు తణుకు తాలూకాలలో నున్న రమరమి 300 పాకాలకు ఉపాధ్యాయులను తమయింటికి రమ్మనమని తాకిదుపంపిరి. అప్రకారము సుమారు 500 మంది ఉపాధ్యాయులు వెళ్లిరి. ఉపాధ్యాయుల వేతనముల స్కేలును నిర్ణయించెదననిచెప్పినగొప్పిరట. పాపము ప్రతిఉపాధ్యాయునికి ఆశగలిగిదామాయిమను ఒక్కొక్కరు అధవము రుగిలు చేతిఖర్చు పెట్టుకొని వెళ్లియుందురు. వెరగిరు 1500 లు సర్వారాయుడుగారు మేష్టర్ల ఖర్చుచేయించరని చెప్పుట కడుకోచనియము. మేష్టర్ల మొఖాలుమాచి స్కేలుయిచ్చుటకు యింటికి రమ్మనమన్నటుల నున్నది క్రియా ఫలితంచాలమండికి తెగోతలే. ఒక రూపాయ మొదలు రు 20 ల వరకు బాహుమైన తెగోతలుగలవు. కొంతమంది మేష్టర్లు మే 1 తేదీతో క్రొత్తబోర్డు రానున్నది. ఈలోపున ఎందుకున అడుగగా నాపనినేను చేయకమాననని ఆనెనట. శ్రీసర్వారాయుడుగారి పరిపాలనాశక్తి మ్యాష్టర్లు చూచి గోలబెట్టనివారెవరు లేరని చెప్పకయే చెప్పుచున్నది.

జస్తిసుపార్టీవారి కుతంత్రములు

తాలూకాబోర్డులకు మరల నామినేషనులను చేయగూడదనియు జిల్లాబోర్డు అధ్యక్షులకు శ్రీపెద్దిరాజుగారు పనికిరారనియు తాడేపల్లిగూడెం, పెనుగొండ, అత్తిలి, ఏలూరు, నిడదవోలు, తణుకు, పాలకొల్లు, నరసాపురం మున్నగు టెలిగ్రాము ఆఫీసులనుంచి టెలిగ్రాములను యీనెల 9 వ తేదీన యిచ్చిరి. దానితో తృప్తిచెందక మరల 15,16 తేదీలలో మరల టెలిగ్రాములను యిచ్చియుండిరి. జస్తిసుపార్టీవారి గత 6 ఏండ్లపరిపాలన జ్ఞాపికి తెచ్చుకొన్నవారెల్లరు వీరి కుతంత్రములకులోనున్నారు. శ్రీపెద్దిరాజుగారు వారు యం.యల్.సి. గా వున్నప్పుడు స్వరాజ్యవాదులతోపాటు కాన్సిలును వదలి వెలుపలకు వచ్చినవారిలో నొకరు. జస్తిసువారివలె కాన్సిలు హాలును వదలక అందుకూర్చోలేదు. పెద్దిరాజుగారి త్యాగమునకిదే నిదర్శనము.

తూర్పు గోదావరిజిల్లా కాంగ్రెసుసంఘము.

ఈనెల 17 వ తేదీ నాయంకాలము 4-80 గంటలకు తూర్పుగోదావరిజిల్లా కాంగ్రెసుసంఘ సాధారణసభ కాకినాడలో పైండా వెంకటచలపతి పురమందిరమున జరిగెను. శ్రీయంత బ్రహ్మజ్యోతుల సుబ్రహ్మణ్యంగారు సభ కార్యక్రమలుగానుండిరి. గతసంవత్సరమునలేనే శ్రీసాంబయ్యగారు అధ్యక్షుడుగను శ్రీపారుపూడి సత్యనారాయణ, కళా వెంకట్రావుగార్లు కార్యదర్శులుగను నుండుటకు సంఘమునారు తీర్మానించిరి. సంఘముయొక్క నిత్యకార్యములు జరుపుటకు సామ్య అవసరముగా నున్నదిగావున రూ 2,000 లాకాల వారిగా ఎనూళ్లచేసి యిచ్చుటకు నిర్ణయంపబడెను. అక్కొంట్లు తనిఖీచేయుటకు శ్రీ గుణుపూడి కామోజిరావు గారిని కోరడమయినది.

ఈ క్రిందివారిని ప్రత్యేకసానములకు ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెసు సంఘసభ్యులుగా నుండే తీర్మానింపబడెను.

- 1. కందుల వీరరాఘవస్వామి న్యాయుడుగారు. 2. ఉమర్ అలీమసాహెబుగారు. 3. దేశబాంధవి దువ్వారీకుబ్బుమ్మగారు. 4. గుణుపూడి కామోజిరావుగారు. 5. గరిమెళ్ల సత్యవీరభద్రరావుగారు. 6. పాలకోడేటి సూర్యప్రకాశరావుగారు.

మేనెల తుదివారములో తూర్పుగోదావరిజిల్లా మహాసభ అమలాపురంతాలూకాలలో జరుపుటకు తీర్మానింపబడమయినది

మద్రాసు శాసనసభలో మంత్రులవేతనముల నురించి కాంగ్రెసు పార్టీసభ్యులు తాటస్థ్యమును వహించుటకురించి చర్చించబడెను. తాటస్థ్యమును సమర్థించుచు తీర్మానమును, సదరుసభ్యులు రాజీనామాల నివ్వవలసినదను తీర్మానములను పెట్టబడెను. రాష్ట్ర కాంగ్రెసుసంఘములో నీవిషయము చర్చకు రానున్నది గావున ప్రస్తుతము యీసంఘసభలో తీర్మాన మక్కరలేదను నుద్దేశముతో తీర్మానములన్నియు నుపసంహరించుకొనబడెను.

(స్వకీయవిలేఖరి)

దేవతలు

శ్రీశ్రీశ్రీశ్రీ

సివిలు సర్వీసు సభ్యులను దేవతలని పిలుచుట పరిపాటియైనది. ఇట్టివిరుద్ధము సార్థక మనియే, లండను ప్రైముస్ ట్రిక కొక విలేఖకుడు హిందూ దేశమునుండి వ్రాసెను. ప్రైముస్ మున్నగు బ్రిటిషు పత్రికలలో సివిలు సర్వీసు మహిమను బొగడుట యాచారము. బ్రిటిషువారికిట్టి వ్రాతలే పరమ ప్రమాణములు. సివిలు సర్వీసువారి సామర్థ్యమును, వారి భక్తిని, ఈ విలేఖకుడు బట్టవలె బొగడెను. ప్రజలదృష్టిలో మార్పుగలదని, యిత డంగీకరించుచున్నాడు. అధికారులు కోరిన విధముననే ప్రజలు నడచుట లేదని గూడ, నితనికి తెలియును. అయినను సివిలు సర్వీసు ఉద్యోగులను తృణీకరించిన వారు, నేడు వారినే నాయకులుగ నైకొనుటకు సమ్మతించుచున్నారట. దేశములో ప్రబలియున్న యంతఃకలహములవలన, మరల అధికారప్రతిష్ఠ హెచ్చినమాట నిజమే. ఈ కారణమువలన సివిలు సర్వీసు ఉద్యోగి స్థానము మరల హెచ్చినది. ప్రైముస్ పత్రికా విలేఖకుని వ్రాత గమనించి యైనను, ప్రజలు తమ పోరాటములను మానుకొని, స్వాతంత్ర్యసిద్ధికై కలిసి పనిచేయుట యుక్తము. లేనియెడల, వీరు ప్రతిపక్షుల అపహాస్యములకు పాలగుదురు. ప్రైవిలేఖకు షాక్-విశేషమును కనిపెట్టెను. ఇంతకు పూర్వము ప్రజలు బ్రిటిషు అధికారులపట్ల మూఢవిశ్వాస ముంచెరుట. అది విమృట తొలగిపోయెను. నేడు మరల ప్రబలిన విశ్వాసము, హేతుబద్ధ మనియు, ఎక్కుడు విచక్షణతో గూడుకొని యున్నదనియు, అందుచే కేవలభ్రమ సహితముగాక, సివిలు సర్వీసు సభ్యుల సుగుణరాశిని గ్రహించుటచే గలిగెననియు, విలేఖకుడు దంభముల పల్కుచున్నాడు. అందుచేతనే కాబోలు, దేవతలను పేరు వారికి మరింత సార్థక మయ్యెను. ఇట్టి వ్రాతల గాంచియే, సివిలు సర్వీసు సభ్యులకు జీతములను, అలవెన్సులను, పెన్షనులను వృద్ధిజేయవలయు నని, బ్రిటిషువారెప్పటి కప్పుడు గోరుచుదురు !

సివిలు సర్వీసు అను ఉక్కు-చట్టముపై మాత్రమే స్వపరిపాలనసాధమును నిర్మింప వీలు గలదని, లాయడు జార్జిగా రిదివరకు చాటియుండిరి. ఆ యభిప్రాయమే పలువుర నావహించుచున్నది. లీ సర్వీసు కమిషను సూచనలను వెంటనే అమలులోనికి దెచ్చుట కిదియే కారణము. బ్రిటిషు పత్రికా విలేఖకులు వీరి కీర్తిని వేనోళ్ల బాగడుచుందురు. అట్టితరి, సివిలు సర్వీసు సభ్యుడు లేకుండ, హిందూ దేశ మొక్కక్షణమయినను నిలువజాల దని, బ్రిటిషు ప్రజలు తలంచుటలో వింత ఏమిగలదు? హిందూ

దేశమునం దిటీవల గలిగిన మార్పులను ఈ విలేఖకుడు వివరించెను. వీని నిండుక పరికించుట యవసరము. ఎట్టిమార్పులు జరిగినను, సాంఘిక భేదములనుండి జాతీయత ఎటుల బెరుగునో, ప్రజాహిత జీవితమునందలి అక్రమముల మధ్యనుండి సత్యజీవన మెటుల బెరుగునో, దేశరక్షణ విషయమున బాధ్యత వహింపనివారికి ఆర్థికాధికారమును, పరిపాలనాధికారమును ఎటుల ప్రసాదింపవలయునో తెలియకున్నదని, ఈ విలేఖకుడు చాటుచున్నాడు. వీని కన్నిటికిని సంపూర్ణస్వపరిపాలనాప్రదానమే పరమాపధమని గుర్తెగుట యవసరము. స్వపరిపాలనాభవమువలన, జాతీయత ప్రబలి, సాంఘిక వైషమ్యము లంతరించును. అందువలన ప్రజాహితజీవితమును చక్కబడును. ప్రభుత్వము ప్రజలకు బాధ్యత వహింపనికతన, అంతఃకలహములు మొండగుచున్నవి. దేశరక్షణ బాధ్యతను ప్రజలకిచ్చుచో, వారు నిర్వహింపజాలకబోరు. కొంతకాలము చిక్కు గ నున్నను, పిమ్మట చిక్కులు వానియంతట యవియే దొలగిపోవును. సివిలు సర్వీసును శాశ్వతముగ నెలకొల్పుటకు, ఈ విలేఖకు డిట్టినిరర్థకవాదము గావించుచున్నాడు గాని వేరుగాదు.

ఇతడు గనిపెట్టిన మార్పులలో ముఖ్యమయినది భాషావిషయకమగు మార్పు. ఈ మార్పుగాంచి ఆంగ్లో-హైందవులు సంతసించినను, ప్రజలు సంతసింపజాలరు. భారతీయవిద్యాధికులు తమలోతాము మాటాడుకొనునపుడు, ఇంగ్లీషుభాషను దేశభాషను మిశ్రమముజేసెదరని, విలేఖకుడు దెలుపుచున్నాడు. ఇట్టి యలవాటును మానుకొని, దేశభాషలలో స్వేచ్ఛగ మాటాడుకొనుటకు విద్యాధికులు పూనుకొనవలయును. చెన్నరాజభాషలో సీచెడుగు విస్తారము గ నుపించును. విద్యాధికులు పలువురు సంకరభాషను మాటాడుచున్నపుడు, బ్రిటిషువారేవగింపు జూపుట వింతగాదు. స్వచ్ఛమగు దేశభాషలను భారతీయులు పయోగింపక, ఆంగ్లమును ముఖ్యసాధనగ జేసికొనుచున్నపుడు, సివిలు సర్వీసు ఉద్యోగులకు దేశభాషలను నేర్పకొన సవసర మేముండును? వెనుకటివలె సర్వీసు ఉద్యోగులు దేశభాషల సభ్యులనుట లేదని, యీలేఖకుడు దెలుపుచున్నాడు. దేశభాషలను సివిలు సర్వీసు సభ్యులు మాటాడుట నేర్పకొనినను, శాసనసభలు మున్నగు సమావేశములలో ఆభాషల నుపయోగింపగల సామర్థ్యము అలవడదనియు, ఇంగ్లీషు మాటాడు భారతీయుల ద్వారా పనులన్నియు నెరవేరుచున్నవనియు విలేఖకుడు దెలిపినసంగతులను గమనింపవలయును. శాసనసభలలో, దేశభాషలలో ముచ్చటించుటకు సభ్యులు దీక్షబూనుచో, అధికారసభ్యులు తప్పక నాభాషలనే వాడకమానరు. స్వల్పసంఖ్యాకులగు అధికారుల కొరకు, ఆంగ్లభాషలో సభ్యులెల్లరును ముచ్చటించుచున్నారు. ఇందువలన శాసనసభల కార్యక్రమము జనసామాన్యమున కగమ్యగోచర మగుచున్నది. తమప్రతినిధు లేమని చెప్పిరో గ్రహింపలేనంతవరకు, ప్రజలు ఎన్నికహక్కును చలాయించిన ప్రయోజన మేముండును ?

విలేఖకుడు కనిపెట్టిన మరియొకమార్పు, భారతీయులు విదేశముల కధికముగ వెడలుట. వీరు

పాశ్చాత్యజీవిత ప్రమాణముల ననుసరించుచున్నారట. ఇది వీరికి సంతృప్తికరముగ గనుపట్టినది. కాని, విదేశములకు బోయి విద్యకై డబ్బుకర్చు వెట్టుకొని వచ్చినవారి స్థితి ఆర్థికముగ చక్కబడుట లేదు. అనుకూలమగు జీవనోపాయములు లభింపకున్నవి. ఇందుకుదోడుగ, పాశ్చాత్యులు నివసించిన రీతిని నివసించ బ్రయత్నించుటవలన, వీరి దుర్దశ మరింత హెచ్చుచుగాని తగ్గదు. హిందూ దేశమునందు జీవితమున కగు ఖర్చులు నానాటికి హెచ్చుచున్నవనియు, యూరపియనులు తమ ఖర్చులను తగ్గింపవలసి రాగ భారతీయులు హెచ్చుచేసికొనుచున్నారనియు, విలేఖకునితలంపు. జీవితప్రమాణమును వృద్ధిజేసికొనవలయునని, భారతీయులకు సలహా నిచ్చువారు, వారి రాబడి వృద్ధియగుటెటులో మాత్రము జెప్పరు. పరిపాలనపుఖర్చును తగ్గించుటకు సాధనముల సరయరు. దేశమునందు రానురాను దారిద్ర్యము విస్తరించుచున్నది. విద్యాధికులు జీవనోపాధులు లేక అల్లాడుచున్నారు. నిరుద్యోగ సమస్య తీవ్రరూపము దాల్చుచున్నది. ఇట్టి సందర్భములలో పాశ్చాత్యుల జీవితమార్గముల ననుసరించుటకన్నను భారతీయులకు స్వస్థము వేరుండదు. యూరపియనులు తమ ఖర్చులను తగ్గించుకొనుచున్నారని తెలుపుటవలన వారి వేతనముల నింకను వృద్ధిచేయవలయు ననుభవని విలేఖకుని సూచనయందు గనుపించును. భారతీయులు యూరపియనులవలె బంగళాలలో నివసించుచున్నారని, యీవిలేఖకుడు దెలుపుచున్నాడు గాని, ఇందువలన వారి ఆర్థికస్థితి చక్కబడెనని యూహించుట కెంతమాత్రము వీలులేదు. రయితులు ఎక్కువగ భుజించుచున్నారనియు, బట్టల నధికముగ కొనుచున్నారనియు, తలదండ్రులెరుగని భోగములను వీరు అనుభవించుచున్నారనియు, విలేఖకుడు వ్రాయుచున్నాడు. రయితులు కొందరు బాగుపడియు డబ్బును గాని, పలువురింకను దరిద్రబాధలో మునిగియున్నారనియు, వెనుకటికన్న నెక్కుడుగ తినుట సత్యదూరమనియు, రెండుపూటలతిండి లేక యల్లాడువారు పలువురు గలరనియు, గ్రహించుట ముఖ్యము. రయితుల బిడ్డలు కొందరు పట్టణములకు బోయి కాఫీ హోటలులలో భుజించియు, సినిమాలకు బోయి డబ్బును ఖర్చుపెట్టుట నిజమయినను, ఇందువలన లాభముకన్న నష్టమధికముగ నున్నది. జీవితవ్యయము మితిమీరి, పలుకుటుంబములు అప్పులు పాలగుచున్నవి. పట్టణసౌఖ్యముల రుచి మరిగినవారు, పోలము దున్నుటకు గాని ఇతరవిధముల కష్టపడి పనిచేయుటకు గాని పాల్పడక, పెక్కునష్టముల పాలగుచున్నారు. అందుచే ప్రైవిలేఖకుల జూచి, భారతీయులు సంపదతో తులదూగుచున్నారని తలచుటకన్నను ప్రమాదము వేరుండదు.

సహకారపు బ్యాంకులు

సహకారపు బ్యాంకుల భావిపరిణామమును గూర్చి గౌ. రామదాసు పంతులుగారు వ్రాసిన విషయములను పాఠకులు పరికించియుందురు. బ్యాంకు నిర్వచనమునందు సహకారపు బ్యాంకులకు గూడ స్థానమున్నను, ఆచరణలో మాత్రము రిజర్వు బ్యాంకు చట్టము సహకారపు బ్యాంకులను ఎటుల

బహిష్కరించుచున్నదో, పంతులుగారు బాగుగ చూపిరి. పిదపాలో జూపబడిన బ్యాంకులద్వారా మాత్రమే రాబోవు రిజర్వ్ బ్యాంకువ్యవహారించును. ఇంపీరియల్ బ్యాంకు, వీనికి ఏజెంటుగ బనిచేయును. సహకారపు బ్యాంకులకు పిదపాలో స్థానమొసగ లేదు. ఇంతియగాక చట్టములోని ఇతరనియమములు సహకారపు బ్యాంకుల కనుకూలంపవు. సహకారపు బ్యాంకులకు నూతనవిధానమునందు స్థానమియవలయుననిన, కొన్నినిబంధనలను మార్పుట యవసరము. అట్టి మార్పులను కొన్నింటిని రామదాసు గారు వివరించిరి. వడ్డీ లేకుండ కొంత నిలువను రిజర్వ్ బ్యాంకునొద్ద నుంచవలయునను, షరతును దీసివైచుట యవసరము. వ్యవసాయవ్యవహారములకు ధనసహాయముచేకూరుటకు సహకారపు బ్యాంకుల నుపయోగింపవలయును. రిజర్వ్ బ్యాంకుకును ఇంపీరియల్ బ్యాంకుకును జనుగు ఒడంబడికలో, ప్రభుత్వమువారు సహకారపు బ్యాంకుల కొనగ చున్న సౌకర్యములను రక్షించుట కేర్పాటుండవలయును. ఇంపీరియల్ బ్యాంకు శాఖలులేనిచోటలు, సహకారపు సెంట్రలు బ్యాంకుల కవకాశమొసగవలయునని రామదాసుగారు కోరుచున్నారు. ఇంకను పెక్కు జిల్లాపట్టణములలోగూడ ఇంపీరియల్ బ్యాంకు శాఖలు లేకున్నవి. అట్టి తరి, సహకారపు బ్యాంకులకు ప్రోత్సాహమొసగుచో, ప్రజల కెంతేనిలాభము గలుగును. సహకారపు బ్యాంకుల ఆవశ్యకత వెనుకటికన్నను నిపు డధికముగ గోచరించుచున్నది. ఇంపీరియల్ బ్యాంకు, ప్రభుత్వపు పలుకుబడికి లోబడి, సహకారోద్యమమునకు కొన్ని సౌకర్యముల నొసగుచుండెను. ఇకముం దీ బ్యాంకు ప్రజలకు గాని, ప్రభుత్వమునకు గాని బాధ్యత వహింపదు. అట్టితరి, ప్రజలసౌకర్యము లింకను తగ్గిపోవచ్చును. రిజర్వ్ బ్యాంకు విధానము జూచినను, ప్రజల కడి విశేషముగ నుపయోగించు నను నాశ గనుపింపదు. అట్టి స్థితిలో, ఇప్పుడిప్పుడే పైకివచ్చుచున్న సహకారపు బ్యాంకులకు క్రొత్తయేర్పాటులందు అసలే స్థానము లేకబోవుచో, అవి నిర్లప్యోగమగును. రామదాసుగారు సూచించినటుల, వ్యవసాయదారుల కిపుడు సహకారపు బ్యాంకులు నలుపుచున్న సహాయము మూలబడి, కేవల ధన సంపాదననిమిత్తమై నెలకొల్పబడిన బ్యాంకు లీపనులను నిర్వహింప మొదలిడును. అప్పుడు రయితుల దుర్దశ విస్తరింపకమానదు. కావున రిజర్వ్ బ్యాంకు చట్టమును సెలెక్టుకమిటీవారు విచారించునపుడేమి, పిమ్మట శాసనసభలో చర్చజరుగునపు డేమి, మార్పులనేకములను సూచింపవలసి నయవసరము గలదు. నూతనచట్టము సాంకేతికపదములతో గూడుకొని యున్నను, అవగాహన చేసికొనుట కొంత కష్టమయినను, ప్రజాప్రతినిధులు చట్టము వలన గలుగు నష్టములను, అందు చేయవలసిన మార్పులను ప్రజలకు సుబోధకము గావించుట ముఖ్యము. ఇంతకుముందు చట్టపు భాషాంతరీకరణమును ప్రచురించి, అందలి ముఖ్యవిషయముల గూర్చి వ్యాఖ్యానము గావించియుంటిమి. ఈ చట్టము, బ్యాంకింగుపద్ధతయందు క్రొత్తమార్పు దెచ్చిపెట్టుచున్నను, రిజర్వ్ బ్యాంకు స్టేటుబ్యాంకు కగుననునాశ గలుగుట లేదు. ఇంపీరియల్ బ్యాంకు, రిజర్వ్ బ్యాంకుకు ఏజెంటుగ చేత, ప్రజల కెట్టిలాభము గలుగదు. ఇంపీరియల్

బ్యాంకును ప్రజలు ప్రేరికరింపగల స్థితి సయితము దప్పిపోవును. దేశీయవర్తకుల కిందువలన గలిగెడి నష్టమును గమనింపవచ్చును. సహకారపు బ్యాంకులకు గలిగెడి నష్టమును శ్యామలదాసుగారును, రామదాసుగారును జూపుచున్నారు. దేశమునకు నష్టదాయకమై ప్రజలచే నేవగింపబడిన పిల్లింగు ఆరుపెన్నీల మారకపుచట్టము, ఇటీవల శాసన మయ్యెను. ఇక రెండవచట్ట మగు రిజర్వ్ బ్యాంకు చట్టము రాబోవు శాసనసభలో చర్చకు వచ్చును. సెలెక్టుకమిటీలో, భారతశాసనసభ్యులును, స్టేటు కౌన్సిలు సభ్యులును గూడ గలరు. ఈ కమిటీవారు విశాలమగు మార్పులను సూచించెదరను నాశ గనుపింపకున్నది. ఈ చట్టమునం దొనను అనుకూల మగుమార్పులు జరుగనిచో, ఆర్థికవ్యవహారములు మిగుల క్లిష్టమగును.

జమిందారులు: ప్రజాశయములు

జమిందారులు నే మాన్యముగ ప్రజాశయములకు ప్రతికూలురను నమ్మకమును బొల్పిలిమహారాజు గారి ప్రకటనము బలపరుపకమానదు. జమిందారులు అసహాయమును ప్రోత్సహింపరుగూడదని చెప్పటయగాక, అసహాయవాదులకు తమ సంస్థానములలో ఉద్యోగ మియ్యగూడదని గూడ, మహారాజు గారు హెచ్చరించుచున్నారు. జమిందారులును ప్రభుత్వమువారును ఎల్లివేళలను నొక్కటి యను భావమును, వీరిప్రకటన బలపరుచుచున్నది. దేశమునందు ప్రభుత్వముతో సహకారము నలిపెడి “భారతజాతీయసంఘ” మొక్కటే నుండవలయునని మహారాజుగారి తలంపు. వీరు ఒక్కసంగతిని మాత్రము గ్రహింపవలయును. ప్రజలకోర్కెలను నిరాకరించుటమూలమున, అసహాయపద్ధతిని మొదట నవలంబించినవారు ప్రభుత్వమువారే. ఇట్టిమార్గమును వీరు విడనాడుచో, ప్రజలలోగూడ అసహాయ దృష్టి మార్పుజెందును. జప్తిను మంత్రివర్గముతో ప్రజలకు విసువెత్తినదని మాత్రము, మహారాజుగారింగీకరించుచున్నారు. ఉప్పుపన్నును పది అణాలకు తగ్గింపగూడదని వీరు అభిప్రాయ పడుచున్నను, రూపాయికి తగ్గించవచ్చునని మాత్రము వీరు భావించుచున్నారు. పోస్టు రేట్లను తగ్గింపవలయునని, వీరి యుద్దేశ్యము. కాని సంపూర్ణమద్య నిషేధము సాధ్యముగాని వాంఛనీయుముగాదని, వీరు దెలుపుట చోద్యము. అన్ని పక్షములవారిలోను నీవిషయమై ఏకాభిప్రాయము ప్రబలియున్నదని, పాశకు లెరుంగుదురు. ప్రజల ఆరోగ్యమునకు కల్లు మంచిదనియు, ఇందువలన హాని లేదనియు గూడ, వీరు చాటుచున్నారు. ఈవిషయము గూర్చి జమిందారులలో నయినను పలువురు వీరి యభిప్రాయముల నామోదించెదరని తోచదు. ప్రభుత్వమువారు ప్రస్తుత మొసగు బిరుదములు జమిందారుల ఘనతకు తగ్గియుండలేదని, మహారాజుగారు భావించుచున్నారు. ఎట్టేటుగాని, కుటుంబగౌరవముగాని, లేనివారికి రాజాబిరుదము నిచ్చుట పాడిగాదని, వీరి తలంపు. హిందూమహమ్మదీయ సఖ్యావశ్యకతను వీరు గుర్తించుచున్నారు. జమిందారులకు ఏ రొంగిన సలహాలు మాత్రము మిగుల యుపయుక్తముగ దోచును. తమ ఎట్టేటులను జమిందారులు పలువురు శ్రద్ధతో నిర్వహించుట లేదనియు, దివానులుదన్నతు చేయుమన్నచోటుల వారు చేసెదరని

యు, చెన్నపురినంటి నగరరాజములలో పనిలేనిదే నిలిచియుండి గుజ్జిపుంపదెములక్రిందను పోలోమున్న గు ఆటలక్రిందను డబ్బు దండుగ బెట్టుట పాడిగాదనియు, వీరు చెప్పిన హితవు అమూల్యమయినది. జమిందారులలో ముగ్గురు దప్ప మిగిలినవా రెనరును ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమునకు ధన సహాయము చేయకుండుట భావ్యముగ లేదని, మహారాజుగారు సూచించిరి. ఇక నయినను, ఆంధ్రదేశపు మేలు గోరి, జమిందారులు తాము చేయు వ్యర్థపుఖర్చులను తగ్గించుకొని విశ్వవిద్యాలయమునకు తోడ్పడుట వివేకము. తమకు జరిగెడి గౌరవములకు పొంగిపడక, జమిందారులు నిష్కామకర్మ నాచరింపవలయునను హితవాక్యములు మిగుల సమంజసముగ గనుపట్టును. జమిందారు లికముందు తమదృక్పథమును మార్పుకొనుట మేలు. ప్రజల లాభక్షేమములతో తమకు సంబంధము లేదని భావింపక, వారితో కలసి మెలసి పనిజేయుట లాభకరము. వంగదేశమునందు గోస్వామిమున్నగు జమిందారులు ప్రజాసేవ నొనర్చి వారి కృతజ్ఞతకు పాత్రులగుచున్నారు. అందుకుమారుగ, ప్రజలకు దూరముగ నిలిచియుండుకొలదియు, జమిందారుల పలుకుబడి యంతరించుట సహజము.

హిందూమహాసభ : డిల్లీ సూచనలు

హిందూమహాసభ డిల్లీ సూచనల గూర్చి ఎట్టి యభిప్రాయము నొనగకుండుట మిగుల శోచనీయము. అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘమువారు గూడ, ఈ విషయమును చర్చించుటకు వీలులేదని శాసించుట, మరింత విచిత్రముగనున్నది. హిందూసభజోలు సాంఘికసభలు, సాంఘికసమస్యలను పరిష్కరించుటకై కృషి సలిపి, రాజకీయవ్యవహారములను కాంగ్రెసుకు వదలిన ఎంతయో మేలుగ నుండును. అనుగ్రహనారాయణసింగు, బి. బాసుగొల్ల మహమ్మదీయులతో సఖ్యపడుట కెట్టియవకాశములున్నను హిందూమహాసభ విడువగూడదనియు, భారతీయులమధ్య విభేదము లింకను పెరుగుట ఆత్మహత్య యగుననియు, ప్రకటించిరి. విశాలజాతీయదృక్పథము గల నాయకులు గాని, నేటి రాకీజయనాకను బడ్డన శేర్పజాలరు.

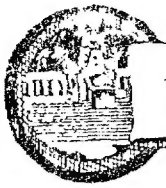
భూమిపన్ను

పట్టణములలోని స్థలములకు మ్యునిసిపలు సంఘములు విధించుచున్న మార్పు జెందుచున్నను, ప్రభుత్వమువారు విధించు భూమిపన్నుమాత్రము ఎకరమునకు రు 6-4-0 లను మించగూడదని, ప్రభుత్వమువారు నిర్ణయించినటుల, మద్రాసు మెయిలు పత్రికకు ఉదకమండలపు విలేఖకుడు దెలుపుచున్నాడు. ఈ నిర్ణయము మిగుల సమంజసమనుటకు నందియములేదు. రిసెటిల్ మెంటులో మాత్రమి రేటు మారవచ్చునట. ఏలూరు హిందూయవజన సంఘ వ్యవహారమునందు జరిగిన యాందోళనమే, యిట్టి నిర్ణయమునకు తోడ్పడెనని తలంపవచ్చును.

ప్రభుత్వసహాయమును

నిరసించుట

కిచ్చా ప్రవాస పర్యవసానము
ఇంచూరు, ఏప్రిలు 17:—ఇంచూరు ప్రభుత్వమువారు తైదీకుటుంబసహాయము రెండువేల రూపాయల నొసంగిరి. కాని కిచ్చాగారిని ప్రవాస మంపుటవలన బాధితులు (ప్రభుత్వ) సహాయము నందకుండుటకు తీర్మానించిరి. (ప్రే ప్రెస్సు అల్లరుకేశులు 20 వ తేదిన విచారణకు వచ్చును.

మదరాసు వార్తలు

ట్రైబియూనల్ ఆఫ్ రేటిఫైడ్ సాఫ్ట్వేర్:

పై సంఘముయొక్క జనరలు బాడీమీటింగు ఈ నెల 24 తేదీ ఆదివారము సాయంకాలం 8 గంటలకు ట్రైబియూనల్ పెద్దపల్లిలో జరుగును.

రాకపోకలు:—యం. యన్. యం. రైల్వేస్ జంట్లు

ఎ. ఎ. బిస్మిగారు నేటిదినం ఉదయం చెన్నపురికి వచ్చిరి. నాల్గవారమున నేటిదినం ఉదయం నేలనుండి, జి. జి. హార్నినగురు కల్లికోటనుండి చెన్నపురికి వచ్చిరి.

స్వధర్మ ప్రకాశిని:—ప్రభువంశస్థుల వైత్రమానం

చిక నెలవడినది. స్త్రోత్రతావళి, సనాతన ధర్మప్రశ్నోత్తరావళి, గోత్రనామములు ప్రవరలు, మున్నగు విషయములకు సంబంధించినవ్యాసము లిందుగలవు. ప్రతికవలయువారు, మానేజరు, స్వధర్మ ప్రకాశిని, కీల్ పాకుపోస్టు, మదురాను ఆని వ్రాసిన బడయగలరు. వార్షికపుచందా, రెండు రూపాయలు.

శ్రీనివాసయ్యంగారి వర్తమానము:—యన్.

శ్రీనివాసయ్యంగారు మద్రాసునుండి ఈనెల 21 తేదీ బయలుదేరి కలకత్తాకు వెళ్లెదరు. వీరు వంగరాష్ట్రములో ఈనెల 23 తేదీ మొదలు 28 తేదీ వరకు నుండెదరు. కలకత్తాలో 28 తేదీ ను బయలుదేరి బొంబాయి వెళ్లెదరు. బొంబాయికి మేనెల 1 తేదీకి చేరెదరు.

శ్రీ మోహనవిలాస పుస్తక భండారము మదరాసు

పై గ్రంథాలయమున బ్రహ్మశ్రీ. పంచాంగుల దక్షిణామూర్తి శాస్త్రిగారి యాజమాన్యమున ఆదివారము (17-4-27) సాయంకాలము 5 గంటలకొక బహిరంగసభ జరిగెను. ఆ త్తరి బ్రహ్మశ్రీ. పురాణం నూర్వనారాయణ తీర్థులవారు “గురు భక్తి”యను విషయంగూర్చి ముచ్చటించిరి.

బడలు కాల్చుకొనిన యువతి:—వెరియమెట్టు

నర్త హాసగు అనువానిభార్య బడలుకాలి చనిపోయిన విషయములో పోలీసువిచారణ జరిగినది. యామెభర్త సాక్ష్యము నీవిధముగా చెప్పెను:—నా మమారుడును, కోడలును, నాయింటిలోనే నంటచేసికొనుచు కాపురమున్నాడు. ఆమెను నాకోమారునకు కోడలునకును సరిపడలేదు. ఈ విషయములో సర్దుబాటు చేసెదనని నేను చెప్పితిని. ఈ మనస్ఫూర్తి కారణముగ తలపాయించు మార్పుండెను. ఈమెను నాకును ఒకపర్యాయము నెనుక కలత సంభవించెను. నేను నాగడిలో బట్టు సర్దుకొనుచుండగా మంటలు కన్పించెను. వెంటనే పరుగెత్తి వెళ్లి ఆర్పితిని. ఈమె వస్తుతః అతిసుతిమే తని మనస్సుగల మగపి.

హాసగుగారి కుమారుడుకూడా సాక్ష్యమిచ్చుచు ఆమె కిరసనాయిలు కరీరమంతటను పోసికొని నిప్పంటించుకొని చని పోయినదని చెప్పెను.

పోలీసు సబ్బుజన స్పెక్టరుగారి కొక పగిలిన సీసానూడా కొరికినది. ఆత్మహత్యయేయని పంచాయతీత్వర్య చేయబడెను.

దక్షిణాంధ్ర పత్రిక

సంపాదకుడు- సాధు వరదరాజం పంతులుగారు

శ్రీనివాసశిల్ప విధి, ఎళంబూరు, మదరాసు

మొదటి సంచిక ప్రభువంశస్థులరాదివాడు (8-4-27 ఆదివారము) నెలవడినది. కృత్తిజ్ఞతతో నందుకొంటిమి. ఇది యేడాదికి నాలుగు సంచిలు ప్రవృత్త మూడునెలల కొక సారి వైత్రాసాధ భాద్రపద పుష్యమాసములందు ప్రకటింపబడును. వీరసాదలుగూడ చందాదారులగుటకు వీలగునట్లు సాలుకు ఒకరూపాయమాత్రమే చందాదేర్పరపబడెను. దీనియందు తెలుగు యింగ్లీషు అరవము యీ మూడుభాషలలోను వ్యాసములు ప్రకటింపబడును. ముప్పదిరూరు లక్షల రూంధ్రుల దక్షిణమున ప్రవిహితమునందు స్థిరపడిరి. వారిలో చాలామంది మాతృభాషయను వాంఛమును పూర్తిగా మరచిపోయిరి. వారికి మరల స్వభాషయం చట్టిమానమును కలిగింపవలెనని వారి

కిపును పరిచితములుగానున్న చ విడ భాషలోను ఆంగ్ల భాషలోను వ్యాసములను ప్రకటింపకతప్పదు. వారు చక్కగా తెలుగుభాషను నేర్చుకొనగలుగువరకును యీపద్ధతినే అనుసరింపవలసియుండును. క్రమముగా దీనిని వాసపత్రికగా చేయవలెననియే ప్రకాశకు లాశించుచున్నారు. వీరు 400 వత్సరములక్రితము ప్రవిహితమున స్థిరపడిరి. స్త్రీలుమాత్రము మాతృభాషయనువాంఛమును మేనమామ పోలికగనై నయిండ్లలో కాపాడగలిగియున్నారు. మరల వీరికాంధ్రాభిమానము కలిగించుట, నరదరాజ పంతులుగారు చేయుచున్న ఘనతరమున కృషి ఆంధ్రులకందిరికిని విదితమే. దీనిని చక్షుకాంధ్రులు పశ్చిమాంధ్రులు ఉత్తరాంధ్రులు నిజాం హైదరాబాదు మైసూరు బొంబాయిమహారాష్ట్రము మధ్యరాష్ట్రములు బర్మా మున్నగు ఎన్ని ప్రాంతములందరి ఆంధ్రులు నీ ప్రతిక నాదరింప వ్రాద్ధితులు. ఎలయువారు సంపాదకునిపేర వ్రాయవలెను.

న్యాయస్థాన వార్తలు

నీటిపన్ను-భూస్వాముల హక్కులు

(హైకోర్టు.)

పర్యవేంట్లు నెటిల్మెంటుగల ఎట్టేలు భూములపై నీటి పన్నులగురించియు భూస్వాముల హక్కులగురించియు హైకోర్టు నందు న్యాయమూర్తులు పి. వి. కుమారస్వామిశాస్త్రి, వేపారామేశ్వరు గార్జీదినమున నొక ముఖ్యమగు తీర్పు నొసగిరి.

అప్పీలు కథ ఇది. గోదావరిజిల్లాలో; గుత్తియనదీవి అను గ్రామము గలదు. అది పర్యవేంట్లు నెటిల్మెంటు గావింపబడిన ఎట్టేలులో జేరినది. ఆ గ్రామమున వాదితాలూకుభూముల నంటుకొనియే గోదావరినదీవియ యొకటి ప్రవహించుచుండెను. ఆ పాయలోని నీరును వాది తన భూముల కుపయోగించుకొనెను. ఆకారణముగా ప్రభుత్వమునా రాధూమిపై నీటి పన్నుల విధించి వసూలుజేసిరి. ఇట్లు నీటిపన్ను విధించుట అశాస్త్రీయమనియు, అందుచే చెల్లించిన మొత్తమును తిరిగి మజరా ఇవ్వవలసినదని వాది ఈ దావాను చెప్పెను. తనది అతరావు దారీభూమి యనియు, అందుచే నవీనుండి నీటి నుపయోగించుకొనుటకు తనకు హక్కుగలదనియు వాదికి పన్ను విధించుటకు ప్రభుత్వమువారికి అధికారము లేదనియు వాదివాదన. ఇరికి వసు సెక్సు ఆర్టు 1 వ సెక్షను ప్రకారము అతరావుదారీభూముల కుదితముగ నీటిని సరఫరా జేయుటకు ప్రభుత్వమువారు బద్ధులై యున్నారనిగూడ వాదితరపున వాదించిరి. నదిగట్టులు రెండును పర్యవేంట్లు నెటిల్మెంటు ప్రదేశమునందేయున్నవనియు అందుచే అచ్చట నానదీపై ప్రభుత్వమువారి కధికారము లేదనియు, వాది వాదన.

ఈనది “నాకాప్రయాణయోగ్యమైనది” అను నిర్వచనములోనికి వచ్చుననియు నదిగర్భము ప్రభుత్వమువారి స్వంతమనియు అందుచే నీటి నుదితముగా నుపయోగించుకొనుట కితరుల కధికారములేదనియు ప్రతివాదులగు ప్రభుత్వమువారు వాదించిరి. క్రింది రెండుకోర్టులలోను పిటిషను నిరాకరించి ప్రభుత్వమువారి తరపున తీర్పుచెప్పిరి. వానిపై హైకోర్టులో అప్పీలు చేయబడెను.

న్యాయమూర్తులు తీర్పుచెప్పెను అతరావుదారీ హక్కులు సహజమైనవియు నదిగర్భమునకు యజమానులెవరాయను విషయమునకిందు సందర్భములేదనియు నుడివిరి. అంతయుగాక ఆనదీపాయయందు, సంవత్సరమునకు ఆరు ఏడు నెలలు మాత్రమే పెద్దపడవలు నడచును. మిగిలిన నెలలలో చేపలపడవలు మాత్రమే తిరుగుచుండును. సువత్సరములయందు పెద్దపడవలు నడచునపుడే ఆనదికి నాకాప్రయాణయోగ్యమును నిర్వచనము వర్తింపదు. అందుచే నది “నాకాప్రయాణయోగ్యమును” నది యని చెప్పుటకు వీలులేదు. అంతయు గాక, వాదికిగల అతరావుదారీ హక్కులు సహజనిధ మైనవి. వాని నాక్షేపింప వీలులేదు.

న్యాయమూర్తులు తుదకు అప్పీలు సంగీకరించి క్రింది కోర్టుతీర్పుల గద్దుచేసి ఖర్చులను ప్రభుత్వమువారు చెల్లించవలెనని తీర్పు చెప్పిరి.

వాది తరపున ఎన్. రామారావు, పి. పాణినిరావుగార్లు వాదించిరి. ప్రభుత్వమువారి తరపున గవర్నమెంటు స్టేడరును వాదించిరి.

రాష్ట్రీయసహకార మహాసభ

తీర్మానములు

మధుర, ఏప్రిలు 18:—రాష్ట్రీయ సహకార మహాసభ మరల నేటిదినము సమావేశమయ్యెను. ఈ క్రింది తీర్మానములు ఆమోదింపబడెను.

రాష్ట్రమునందలి సహకారోద్యమము విషయమై పరిశీలనమొనర్చి ఉన్నతమును అభివృద్ధికి తెచ్చుటకై తగుసూచనలు గావింప ఒక విచారణసంఘము నేర్పరపవలయునని కానసభలో వారు గావించిన తీర్మానమును ప్రభుత్వమువారు అంగీకరింప నందుకు విచారములేవును ఒక తీర్మానము గావింపబడెను. సహకారమహాసభలకు వచ్చుప్రతినిధులకు రైల్వేకంపెనీల కన్వేషను చార్జీలు వుచ్చుకొనవలయుననియు, కొ ఆపరేటివు బాంకులపట్ల రిజర్వుబాంకిట్లు అనువర్తింపజేయవలయుననియు, తీర్మానములు గావింపబడెను. ఇంపీరియలు బాంకివాడు కొ ఆపరేటివు బాంకిలకు ఇప్పజెచ్చుచున్న సౌకర్యములను రద్దుచేయకూడదనియు, రైతులకింకను ఎక్కువసౌకర్యములు కలుగువిధమున సహకారోద్యమము వ్యాపింపజేయవలయుననియు తీర్మానములు గావింపబడెను.

సహకారవాదుల పితామహుడనెగు వుల్పుగారు సత్తా విజయముకోరుచు పంపినతెలివార్తను అధ్యక్షుడు చదివెను. వుల్పుగారికివందనములర్పించుచు ఒక తీర్మానము గావింపబడెను.

గా|| ఎ. రంగనాథం మొదలిగాడు మంత్రిపదవి సొంతి నందుటకు వారి నభినందించుచు ఒక తీర్మానము ఆమోదింపబడెను.

మంత్రిగారి ప్రత్యుత్తరము

గా|| రంగనాథం మొదలిగాడు సభ్యులకు వందనము లర్పించుచు ఇట్లు చెప్పిరి:—మీ అభినందనములకు కృతజ్ఞుడను. ఈ సభకు వచ్చినందున నాకెన్నియోవిధములాలభము కలిగినది. మీ తీర్మానముల నన్నిటిని ప్రభుత్వమువారు కడగలేద్యతో పరిశీలించెదరని వాగ్దాను మిచ్చుచున్నాను. మీరు కోరిన విధమున విచారణసంఘ మేర్పరుప ప్రభుత్వమువారు ప్రయత్నించెదరు. సహకార సంఘములకును రాజకీయములకును ముడిపెట్టుకూడదు. గ్రామములు రైతులు సహకారోద్యమమున శ్రద్ధ వుచ్చుకొనిన దేశము గొప్ప అభివృద్ధి చెందగలదు.” (అ. ప్రె.)

కూర్పు భూస్వాములసభ

మర్కూర, ఏప్రిలు 18:—దేశీయ మహాసభ అధ్యక్షులగు యన్. శ్రీనివాస అయ్యంగారు ఈనెల 15 వ తేదీ కూర్పు భూస్వాముల మహాసభకు అధ్యక్షత వహింప మర్కూరాకు వచ్చిరి. ఆదినము సాయంకాలము గొప్ప పౌరసభ జరిగెను. కూర్పు ప్రజలు బిక్రమత్యముతో చక్కని నిర్మాణ మేర్పరుమకొని అఖిల వారత వ్యవహారములందు జోక్యము వుచ్చుకొనుమండలముననియు, భారతీయులను భావము కూర్పుప్రజలయందు వ్యాపింపవలయుననియు శ్రీనివాస అయ్యంగారు చెప్పిరి. ఉత్తర హిందుస్థానమునందలి హిందు మహమ్మదీయుల విభేదములు త్వరగా అంతమొందగలవని నూచించిరి.

16 వ తేదీన అయ్యంగారు మర్కూరాకు 28 మైళ్ల దూరముననున్న అన్నుట్టి గ్రామమునకు వెళ్లిరి. ఈ గ్రామమునందే భూస్వాములు ఎదుగవచ్చి గొప్ప స్వాగతమిచ్చి ఊరేగింపుతో సభాభవనమునకు తీసికొనిపోయిరి. సుశోభను అధ్యక్షత వహించి శ్రీనివాస శ్రీనివాస అయ్యంగారు గంభీరముగ ఉపన్యాసమిచ్చిరి. రాష్ట్రపు ఆర్థిక సాంఘిక రాజకీయ పరిస్థితులను గురించి వివరించుచు శాస్త్రీభివృద్ధికి అవసరమగు కార్యములకు ధనములేదని చింతిల్లిరి. మద్రాసునందువలెను కూర్పునందుకూడ ఎక్స్లైజ్ ఆదాయము లాంఘనమునూ ఆదాయమునకు సమానముగనుండుట విచారకరమిరి. న్యాయ కార్యనిర్వాహక కాఖిలను విభజించుట అవసరమిరి అయ్యంగారు హితమొనగిరి. ప్రభుత్వమువారి ఆరోగ్యనిధానమును ఖండించి కూర్పు ప్రజలు చక్కని నిర్మాణ మేర్పరుమకొని ఎక్కువ అధికారములను పొంద యత్నింపవలయుననిరి. కూర్పు ప్రజలు కాంగ్రెసునందు శ్రద్ధ స్వరాజ్య సంపాదన ప్రయత్నములందు యధాశక్తి తోడ్పడవలయుననిరి. (అ. ప్రె.)

హరిద్వారమునందలి కుంభోత్సవమునకు జనసమృద్ధ ముత్సాహమునకు స్నాన సమయమున గురూగు 40 మంది మరకు రజించిరిని తెలియుచున్నది.

బాబ్బిలిమహారాజాగారి మహాపదేశములు

“వర్తమానకాలపు వ్యవహారములను గూర్చియు, మనుష్యులనుగూర్చియు, కొన్ని సలహాలు, కొన్ని ఉపాదేశాలు” అను తీర్మానముతో నొక చిన్న గ్రంథమును బాబ్బిలిమహారాజాగారు ఇంగ్లీషులో రచించి ప్రచురించెను. ఆ గ్రంథములో నీ కిందిరీతిని వ్రాయబడినది:—

ముందుగా నే నొకటి ఒప్పుకొనవలసియున్నది. నేను రాజ్యాంగవేత్తనుగాని, గొప్పనర్తకునిగాని, సభావేదికలనెక్కువగా పాటించువానిగాని కాను. అట్లయ్యును, నిర్భీతిగా, ఫలాపేక్షరహితముగా, వర్తమానకాలవ్యవహారములను గూర్చియు మనుష్యులనుగూర్చియు కొలదిపాటలను చెప్పగోరుచున్నాను.

ప్రస్తుత రాజ్యాంగసంస్కరణములద్వారా పరమధర్మానుభూతిగల బ్రిటిషుగవర్న మెంటువారు మనకు కొన్ని అధికారావకాశముల నొసంగిరి. కాని, వనవాళ్లందఱును వివిధమైన రాజకీయకక్షలుగా చీలిపోవుట నాకు విచారముగానున్నది. ఈ కక్షలలో అపాయకరమైన రాజకీయాంధోళనకర్తలుగల కక్షలు కొన్ని గలవని చెప్పవలయును. రాజ్యపరిపాలనావిషయందు మనము సామర్థ్యమును గడించుటకై కొలది సంస్కరణములను గవర్న మెంటువారు మనకు ప్రసాదించియున్నారు. కనుక కొలదికాలములో మరికొన్ని అధికారములను ఇవ్వవలసినదని మనము గవర్న మెంటువారిని అడుగవలసియున్నది. అందుకొరకై గవర్న మెంటువారికి సంపూర్ణ సంతృప్తి కలుగునట్లుగాను దేశమునకును ప్రజలకును అత్యంత లాభదాయకమగు నట్లుగాను యీ సంస్కరణములనెల్ల కలుగజేయబడిన అధికారావకాశములను ఆచరణలోఁ బెట్టవలెను. రాజ్యాంగపరిపాలన విషయములో గాని వాణిజ్యభివృద్ధికిగాని, యుద్ధనిర్వహణమునందు గాని, ఏదైన మనవక్రమమునకు జయముచేసినవలెనన్న సహకారము ప్రధానసాధనము మతగ్రంథములన్నిటిలో సహకారము ప్రధానసాధనముగా చెప్పబడియున్నది. దేవతలకు కూడ ప్రతిఫలమును అన్యోన్యసహకారము లేకపోవుట లోపమైనట్లుగా మనకు కన్పించుచున్నది. కాని, దురదృష్టవశమన, మన చారిత్రాలో చాలామంది అసహకారమునే అవలంబించుచున్నారు. ఈ సహాయనిరాకరణమును జమిందారులు ప్రోత్సహించుచేయుచున్నాడు. సహాయనిరాకరణవాదులకు తమవద్ద ఏదైన యుక్త్యోగమును యివ్వరాదు. గవర్న మెంటువారికి సహాయము నిరాకరించుటనెల్ల పరిపాలనాస్వాతంత్ర్యము సంపాదించవలెనని యీ రోజులలో అనేక రాజకీయ ప్రముఖులు కోరుచున్నారు. ఇది నిశ్చయముగా తప్పు అభిప్రాయము. జమిందార్లు యొగజేయుములకు స్వరాజ్యవాదులు విరోధులైయున్నారని కొన్నిచోట్ల దురభిప్రాయము ప్రబలి న్నది. ఇది సరియైన అభిప్రాయ మెందునెల్ల కాదనగా, స్వరాజ్యవాదులు కూడా గొప్పయ్యాములై యున్నారు. కాబట్టి స్వంత శ్రేయమునకు వివాదమును చెప్పుకొను పద్ధతి నవలంబించి దేశముయొక్క రాజ్యాంగవ్యవహారములలో వాగు పనిచేయుదురని యీ యోచనపజాలము. ఏదోకాస్రమ చెప్పినట్లుగా, వాళ్ల గొంతుకును వాళ్లెక్కిటికిని కోసికొనరు. మనరాజ్యాంగవేత్తలలో కాంగ్రెసుపార్టీవారు, స్వంతత్రవత్తువారు, జన్మసుపార్టీవారు, పార్లమెంటుపద్ధతివారు ఇత్యాదు లనేకులున్నారు. మైత్రేయ పార్టీలలో ఏదో ఒక పార్టీలో మన ప్రముఖులు ఆసక్తులు చేరియుండుట నాకు విచారకరముగా నున్నది. దేశక్షేమార్థమును ప్రజాక్షేమార్థమును దేశములో ఏదో ఒక్కజే. పార్టీ ఉన్నయెడల నేను సంతోషించెదను. ఈపార్టీ పేరు “భారత జాతీయ సమితి” అని నిలవచున్నట్లు. ఈపార్టీయొక్క ప్రధానోద్దేశ మేమనగా:— రాజ్యాంగసంస్కరణములను జయప్రథముగా కొనసాగించుటకై గవర్న మెంటువారికి సహకారములై పనిచేయుచు చిట్టచివరకు నా స్వరాజ్యమందలి ఇతరదేశములు అనగా స్వరహితాలనాయుతాభినివేశ రాజ్యములతోపాటు సమానహక్కులను ఇండియాకు కూడ సంపాదించుటయే యీ సమితి యొక్క ముఖ్యోద్దేశము. పరరాజ్యములవారు మనదేశముపై దండెత్తినచిన్న యెడల మనంతట మనము దేశమును కాపాడుకొనజాలమనే సంగతి పట్టవలెనలె, బట్టి జయలై తేటతెల్లమై యున్నది. మనకు నైతికబలము, లేదు. నాకాదేశము, లేదు. ప్రపంచములోకెల్ల బ్రిటిషువారి నాకాచక్రమే మహోత్సాహమైనదనే సంగతి ప్రపంచములో ప్రతివానికిని బాగుగా తెలియును. ముందుగా మన మొక్కసంగతి తోచించవలెను. నాకాదేశమునకుగాని సాధారణ నైతికదేశము

నకుగాని అర్హమైన దేహదాస్యము మనకు కలిగే అప్పటికిని మన నైత్యములకు పూర్తిగా తర్జియతుచేయుటకును ఎన్నికతాబద్ధములపట్టుతో మనము ఆలోచించవలెను. అయినప్పటికి, ఈ నైత్యముల నన్నిటిని పోషించి భరించుటకు డబ్బువది? అది యటుండ నియ్యండి. ఇదివరకైనను మనదేశములో నేపాటి యుద్ధపీరులు గలరు? ఈరోజులలో ఉపన్యాసవేదికలనెక్కి ఉపన్యాసముల నెచ్చేవా రెవ్వరును యోధులలో జేరరు.

ఇండియను సివిలుసర్వీసు ఉద్యోగములను దేవేంద్రవద్దవులని వర్గించుట యూరోపియనులలో వెనుకటి రోజులలో వాడుకగా ఉండేది.

కాని ఈరోజులలో మంత్రివదవులకు ఆమాట బాగుగా వర్తించుచున్నది. సివిలియను ఉద్యోగులుగాని మరేయితర ఉద్యోగులుగాని మంత్రిల కన్నను అపవృత్తమతులుకారు. రెండు సంవత్సరములు మంత్రివదవిలో ఉన్నారో లేదో “సర్” అనే బిరుదు రాగలదు. వారివెనుకటి జీవితచర్య తెలువంటి వైనపుటికి తగాదాలేదు. కాని, పాప మీ సివిలియనుద్యోగులకు న్యాయపరిపాలనా శాఖలోగాని, కార్యనిర్వహణశాఖలోగాని, ఏదో సంవత్సరాల దీర్ఘకాల ముద్యోగముచేసిన తర్వాత “సర్” అనే బిరుదు యివ్వబడుచున్నది. ఇంకొక విశేషము కూడా కలదు. సివిలియనుద్యోగులయొక్క సామర్థ్యమును బట్టిగాని, చిరకాలపు నేవను బట్టిగాని ఎక్కి మూటిపుసర్వీసులలోనికి తీసికొనబడుచున్నారు. కాని ఏదైనా ఒక రాజకీయకక్షలో చేరినంతమాత్రముచేత తీసికొనబడుటలేదు. అదియటుండనియ్యండి. ప్రభుత్వకార్యనిర్వహక సభ్యులను ఏర్పాటుచేయుటలో సివిలియనులతోపాటు ఒక బ్రాహ్మణుడు, ఒక బ్రాహ్మణేశ్వరుడు, మహమ్మదీయుడు, నియమింపబడుచున్నారు. వీరందఱు భిన్న తెగలవారైనప్పటికి వ్యవహారములను ఒడుదుడుకులేకుండా తృప్తిగా నిర్వర్తించుచున్నారు. కాని మంత్రివదవువారు-మంత్రిముగా మద్రాసులో- ఏదోఒక రాజకీయకక్ష నాయకులలోనుండి నియమింపబడుచున్నారు. అంతయేగాక, మిగిలిన యిద్దరు మంత్రిలను తన పార్టీవారిలోనుండి యేనియమింపవలసినదని ప్రధాన మంత్రికి అధికారమిచ్చుచున్నారు. కాబట్టి సర్వసాధారణముగా తన స్నేహితులనే ఆయన నియమించుచున్నాడు. ఈవిధమైన వ్యయంకరము ఇతరదేశాలలో సంతృప్తిగానుండునేమోగాని ఇండియాలో నుండజాలదు. ప్రభుత్వకార్యనిర్వహకసభ్యులనియమకమువలె ఎన్నికలలో విజయము నొందిన అన్నిపార్టీల నాయకులలో నుండియు గవర్న మెంటువారు మంత్రిలనే నియమించరాదు? బొంబాయి మొదలగు రాష్ట్రప్రభుత్వములవారు చేయుచున్నట్లుగా, ఎన్నికలలో విజయమునొందిన పార్టీలలోకెల్ల పెద్దపార్టీనుండి ప్రధానమంత్రిని నిర్ణయించి - దానికంటె చిన్నవన తరువాత రెండవపార్టీలో నుండి మిగిలిన యిద్దరు మంత్రిలను ఏల స్వీకరింపరాదు? అట్లు చేసిన యెడల దేశములోని ప్రజాసమూహ మంతటికిని సమాన ప్రాతినిధ్యముగల మంత్రివర్గ మేర్పడగలదు. వెనుకటి మంత్రివర్గమువారిలో పడలేక ప్రజలందుచేతనో విసిగిపోయినవారని వ్రాయుటకు నేను చింతిల్లుచున్నాను.

ఉప్పుపన్ను

ఈపన్నును నిశ్చయముగా తగ్గించవలసినదే. ఇటీవల యీ ప్రశ్న సామ్రాజ్యశాసనసభలో చర్చింపబడినది. ఇప్పుడున్న రు 1-4-0 పన్నును 0-10-0 లు చేయవలెనని శాసనసభ్యులు తీర్మానించిరి. కాని ఒక్కసారిగా యంత తగ్గింపు చేయుచును దుస్సాధ్యమని నేను తలంనుచున్నాను. ప్రస్తుతము అధమును ఒకరూపాయకి తగ్గించవచ్చును. కాని, దరిమిలాను, కాన్నిలు ఆఫ్ డ్రైలువారును, సామ్రాజ్యశాసనసభవారును పూర్వపు రు 1-4-0 రేటునే ఉంచుటకు తీర్మానించినది తెలియుచున్నది. దొంగతనముగా ఉప్పుపట్టును పండింపుండ నివారించుటకై ఏర్పడిన సిబ్బందికొరకు చాలా ఖర్చుఅగుచున్నది. ఇది సులభముగా తగ్గించవచ్చును.

తపాలారేట్లు

ఇవన్నియు పూర్వపురేట్ల ప్రకారమునున్నట్లుగా తగ్గించవలెను. ఇట్లు చేసినయెడల బీదజనులు బాగుపడెదరు.

ఇట్లు తగ్గించుటనెల్ల ప్రభుత్వదాయములో నష్టమును చేర్చుటకు ఉత్తరములకు రిజిస్ట్రేషను, చార్జీలును తిరుగగరేడు చార్జీలును చేర్చించుచున్నాను.

మొత్తమీద ప్రజాసామాన్యమునంతను బాధించెడివస్తులు తగ్గించబడవలెను. ధనికులను వర్తకులను మాత్రమే బాధించెడివస్తులు చేర్చించవచ్చును.

పోలీసు

ఈ రోజులలో పోలీసువానియొక్క జీతమునకు హోదాకు మించిన అధికార మతనిశ్చయబడుచున్నది. ఈవిషయమై గవర్న మెంటువారు శ్రద్ధవహించుటకు పూనుకొనెదరని తలంచెదను.

కల్లు-సారాలు

నేను కొద్దిగా ముచ్చటించవలసిన విషయ మింకొకటి కలదు. దేశవాళీ సామ్రాజ్యము చిక్కదనమును పరీక్షించుటకై ఆబ్జర్వర్ ఉద్యోగములకు “ప్రాద్రామిటర్లు” సాంప్రదామాపకము అనుసాధనము సప్లయ చేయుచున్నది. ఏయూరునకైనను ఈ ఉద్యోగులు తనిఖీకి వచ్చునప్పుడు, సాబ్జుకాని నీటిల్లు ముందుగా వెల్లి తనిఖీఉద్యోగుల వచ్చుచున్న సంగతి దుకాణదారులకు తెలియజేసెదరు. వారు తనిఖీకి వచ్చునప్పటికి మంచి సారానే దుకాణములో ఉంచుటకు వారీకి వీలుకలుగుచున్నది. కాబట్టి యీదగా వ్యాపారము ఆపివేయవలె నన్నయెడల ఊరిలోనున్న పెద్ద మనుష్యులకు కొందరికి యీ ప్రాద్రామిటర్లు (సాంప్రదామాపక) సాధనమును సప్లయ చేసి అప్పుడప్పుడే సారాదుకాణాలలోనికి వెల్లి తనిఖీచేయనివ్వవలెను. ఈరోజులలో సామాన్యముగా సారాదుకాణాదారులు అనేకవిధములైన రసములను కల్లుపుచున్నారు. ఈరసములు కలుపుటనెల్ల ప్రజలకు జబ్బుచేయును-కల్లులో ఇటువంటి కల్లలను కనిపెట్టుటకు కూడా ఏదైనా ఒక యంత్రసాధన మున్నదని తలంచెదను-ఈ ప్రస్తావన వచ్చినది గనుక చెప్పుచున్నాను. ప్రజలకు కల్లు చక్కని వరబట్టు. ఇతర కల్లలలెకుండా త్రాగేయెడలవారి ఆరోగ్యమున కేమాత్రమును హానిచేయదు. కేవలము కల్లుత్రాగేవారి కెప్పుడును జబ్బురాదు. పూర్వయుగములో కల్లుత్రాగుటవల్ల సంపదనేగాని గర్హింపబడలేదు. ఈ సందర్భములో నాన్యాయభవము నొకటి చెప్పుచున్నాను.

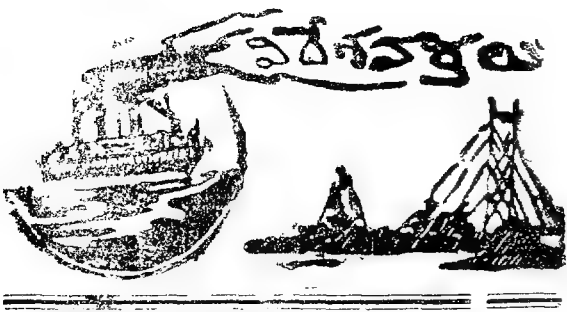
ఒకపర్యాయము వేటపికారునకు వెల్లి నప్పుడు నాకు ఆపరిమితదాహమైనది. ఒక చెరువుగట్టున నడచుచు యీతకల్లు ఒకగిన్నెడుత్రాగినాను. అదిరుచికి బాగాలేదుగాని, చెరువేమియును చేయలేదు. ఊరికి పరిశ్రామము, ఒకటిరెండుసార్లు నేను కుండ బాగా కడిగించి ఈతకల్లు తెప్పించి పుచ్చుకొంటిని. అది రుచికి కొంచె మించుమెంచుగా కొబ్బరినీళ్లవలె నుండెను. అది లోపలికి త్రాగిన తర్వాత నెమ్మదిగా ప్రేమలను నడలించి “ఈనోసుప్రూటుసాల్టు”మందువలె సుఖవిరచన కారి యయ్యెను. అంతేకాని నాదేహమున కేమియు జబ్బుచేయలేదు. కల్లుదుకాణముల సంస్కరణవిషయములో ఒకముఖ్యమైన విషయము మరువగూడదు. ఈదుకాణాలవద్ద గరమ గరమ సూసాల తినుబండారములు అమ్ముబడుచున్నవి. ఈవేడివస్తువులను తినట నెల్ల దాహము మరింతపెచ్చి మరికొంత కల్లుత్రాగుట సరిభ విందుచున్నది. కాబట్టి యీతినుబండారములను అమ్మేడి దుకాణములు కల్లు సారా డిపోలవద్ద ఉంచవలసినదిని నిషేధింపవలసి యున్నది. ఇంకొక విషయమున్నది. కల్లు కాగ బెట్టుగూడదు. సామాన్యముగా, ఏదో యొక విధమైన ఆకులనువేసి దుకాణదారులు కల్లు కాచెదరు. దీనినెల్ల మత్తుపెచ్చుచున్నది. మరుసటిరోజువరకును కల్లు నిలువయుంచబడుచున్నది. అందునెల్ల పులి సేపోవుచున్నది. మత్తునుకూడా కలుగజేయుచున్నది. అనేకమైన, మూలికలు, ఆకులు, దుంపలు, వీటియొక్క రసాను పానముల మత్తుకలుగుచున్నది. కాని యివి ప్రజలదేహములకు చాలా జబ్బుచేయును. ఒకవేళ కల్లు, సారా, నల్ల మందుల అమ్మకములు మనము పూర్తిగానిషేధించినప్పటికిని మైత్రేయ రసానుపానములను జనులు సులభముగా చేసికొని త్రాగెదరు. కాబట్టి మత్తుపదార్థములను సంపూర్ణముగా నిషేధించుట ఎంత మంచిదైనప్పటికిని యీదేశములో అది అసాధ్యమని కన్పించుచున్నది-నల్లమందు నిషేధము మంచిదికాదు. అనేకమంది త్రాగుబోతులు నల్లమందును అలవాటు చేసికొని త్రాగుచు మాని ఆరోగ్యమును బాగుచేసికొన్నారు. (సశేషము)

కల్లు ఆనరెట్ల శ్రీనివాసకాశ్రమిగారు ఇండియా ప్రభుత్వ ఏజెంటుగ దక్షిణాఫ్రికాలో నుండుట కంగీకరించినది లీడరుపత్రిక వ్రాయుచున్నది.

కేదరిన్

గ్రంథకర్త:—శరణురామస్వామి చౌదరి రావప్రసాద్ గారు వ్రాసిన హిందీగ్రంథమున కనువాదము. లోకప్రసిద్ధమును ఒకవీరమాత చరిత్రము. అందరను చదువతగిన సులభతై నీలో వ్రాయబడినది. ఉన్నన లక్ష్మీనారాయణగారి అమూల్యమును సీతక గలదు. ధర 0.40.

ఆంధ్రప్రదేశ్ కాకార్యాలయము, మద్రాసు.

జపాను బ్యాంకు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

జపానులో డెయిన్ బ్యాంకు వ్యాపారమును కట్టిపెట్టినది. జపాను బ్యాంకు సహాయము నిమిత్తము : 0000000 లేక 8000000 ఎన్నులను (నాణెము) ఫాలోలోపాకు సహాయార్థ మంపుచున్నది.

చీనాలో బ్రిటిషు సైనిక చర్యలు

ఇండియన్ కార్మిక పక్షమువారు ఖండించుట

సేనలను మరలించవలె ననుట

భారతీయుల ఐక్యము లేకుండ భారత సేనలను

చీనాకు బంపుట తప్పదు

యుద్ధమే వచ్చిన ఏమియు సహాయము

చేయరాదు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, ఏప్రిల్ 18:—బ్రిటిష్ లో ఇండియన్ కార్మిక పక్షమువారు చీనాలో బ్రిటిషు వారిని సైనిక చర్యలు ఖండించుచు తీర్మానించిరి. సాయుధ సైన్యములను చీనా నుండి మరలించవలె ననియు, న్యాయాంగు ఉదంతమునుగూర్చి నిష్పాక్షికముగ విచారణ జేయించవలెననియు, చీనాకు భారత సేనలను భారతీయులు వద్దు మొట్టొకటమండ బంపుట తప్ప నియు యుద్ధమే గతక నచ్చుచో మందుగుండుసాముగ్రిని తయారుచేయుట, బ్రాన్సు పోర్టు చేయుటగూడ మానవలెననియు యుద్ధమునకు నలయు సహకారమును చేయనేరాదనియు శపథము జేసికొని తీర్మానించుకొనిరి. ఇంజనీర్లను రైల్వే పనివాండ్లను నాకాళయ పనివాండ్లను ప్రస్తుతము ట్రైడ్ యూనియనువారే చేయలేనిపనిని జేయవలెననుట గాలిలో కొట్టుటవంటిదని, నిర్భరక మరియు, పిన్వెలుగారు.

చేనుగారి ప్రత్యుత్తరము

అసంతృప్తిగ నున్నదట

చీనావరిశీతులు

లండన్, ఏప్రిల్ 18:—పికింగులో నున్న అందుగురు ప్రభుత్వముల ప్రతినిధులును చేనుగారి ప్రత్యుత్తరము అసంతృప్తిగ నున్నది. తమ ప్రభుత్వములకు తెలియజేసిరి. తమ తేఖయందు ఆలోచించబడిన సేనలను సమాధానము నియతదనిరి. మరింత ఆలస్యము చేయుటకే ఇట్లు చేసేసేమోయనుచున్నారు. ఇదివరలో తెలిపిన వాటివిషయమై మరల చేనుగారికి భాటుగ క్రొత్తవరతులను తెలియజేసి స్పష్టముగ ప్రత్యుత్తరమును ఎగురు జూచెదరట. క్రొత్తవరతులలో కాలినిర్ణయమును గూడ నియమించెద రనుకొను చున్నారు.

చీనాదొంగల దుండగీడుతనము

కనడ మత్ ప్రచారకుని బంపుట

భార్యను, స్నేహితుని గొంపోవుట

సోవియటు ప్రచారమును ఖండించుట

హ్యంగుహా, ఏప్రిల్ 17:—త్రోవలో చీనాదొంగలు నలుగురు మత్ ప్రచారకులను ముట్టడించిరి. తండ్రిని మాతునిని జంపిరి. తక్కిన ఇద్దరు స్త్రీలను ఎత్తుకుపోయిరి.

టోక్యో, ఏప్రిల్ 17:—మంఘారియాలో జపాను సేనలనుచుట్టకే నిశ్చయించుకొనిరి.

పికింగు, ఏప్రిల్ 17:—పికింగునుండి సేటియవయము సోవియటు రాయబారివర్గమునుండి 30 మంది లేచిపోయిరి.

క్యాంటనులు బ్రిటిషునాకలై గాల్చిరి. బ్రిటిషుయుద్ధ నాకలు మరల గాల్చినవి. లూయీ ఫిరంగులను ప్రయోగించిరి. శత్రువుల అలజడి అంతటితో చల్లారెను.

హాపింగ్, ఏప్రిల్ 17:—అమెరికా డెప్టోయరు వై చీనావారు కాల్చు మరల అమెరికను యుద్ధ నాక కాల్చెను. అమెరికను సైనికునను గాయముతగిలెను.

హ్యంగుహా, ఏప్రిల్ 16:—18 తేదీని అనుకొన్న సమైక్య అంతరించుచున్నది. 85000 సమైక్యదారులు పనిలో ప్రవేశించిరి. యాంగ్ స్టెలోయలో క్రిందభాగమును సైనిక పరిశీతులందు మార్పుగలుగలేదు. ఉభయమును ఒకరివైపుకారు కాల్చుకొనిరి. దారిని పోవుచున్న విదేశీనాకలనుగాల్చిరి. బ్రిటిషు అమెరికను యుద్ధనాకలు మరల గాల్చెను.

క్యాంటనులో కమ్యూనిస్టులపై దాడి

హ్యంగుహా, ఏప్రిల్ 15:—క్యాంటను నగరములోను ఆజిల్లాలోను చాల పోరాటము జరుగుచున్నట్లున్నది. సాయుధులైన కార్మిక పిక్టులు, కమ్యూనిస్టులను వస్తుంటుచున్నారట. వందమంది రెచ్చ (కమ్యూనిస్టులు) మడసిరి సమైక్య బ్రోత్సిహిందు అధికారులను అరెస్టుజేసిరి. అల్లరులు వ్యాపించుండ విదేశీయులనుచోటును విడదీయ వం తెనను సేనలు కాపాడుచున్నవి.

సోవియటు ప్రచారము

పికింగు, ఏప్రిల్ 17:—చీనాలో తాము చేయవలసిన పనినిగూర్చియు సామ్యు ఆయుధములను నుంచుగుండు సామగ్రిని సప్లయచేయుటకు చీనావారు విదేశ యుద్ధనాకలను తనదేశమునుండి మరలిపోమ్యనవలెనని శెప్పువటుల జేయుండుటకును సభజేసిన తీర్మానముల కారితములు పికింగులో సోవియటు కార్యాలయములో దొరికెను. విదేశ నాకా సైనికదళములందు ప్రచారము పట్టుటకు నిశ్చయించుకొనిరట. ఆయా రాయబారుల కార్యాలయములలో ఏమేమి జరుగుచున్నది తెలుపుటకు ముఖ్యముగ జపాను రాయబారి కార్యాలయములో ఏమిజరుగుననీ తెలుపుటకు సోవియటు రాయబారి ముగ్గురు చీనావారిని నియమించిరి.

చేనుగారి ప్రత్యుత్తరము

చీనారాష్ట్రములో బ్రిటిషు కాన్సులు కార్యాలయమునకు అపాయము గలుగుటచేత కల్లిన నష్టమును ఇచ్చుకొనెదమనియు అంతియగాని బ్రిటిషు వారు తెలిపిన కారణములకు ఇచ్చుటలేదనియు చేనుగారు తెలిపిరి.

ఈ హత్యలకు, సాత్తుపోవుటకు, అల్లరుల కుత్తరవాదులైన సేనానులకు తగినట్లు శిక్షించవలెనన్న వారు సేనలను సేన్చియించినట్లుగననియు, నిజపరిశీతులకు ప్రభుత్వమువారు న్యాయముగ విచారణజేయననుచున్నారనియు, అంతవరకు ఏమియుచేయ వీలులేదనిరి.

చాలనుండిని, సేనలను తోచినవారిని తలదీసితిమనిరి. ప్రభుత్వమువారి విచారణఫలితములు తెలువరకుగాని నిష్పాక్షిక విచారణసంఘ మేన్వడువరకుగాని దండనలను ఆపుజేయవలెననిరి.

జాతీయ సైన్యపు సర్వ సేనాధిపతి క్షమాపణమునుగూడ సేరము ఫాపించబడువరకు ఆపుజేయవలె ననిరి.

జాతీయ ప్రభుత్వమువారు దౌర్జన్యమునుసహించరు. విదేశీయుల ప్రాణములకును సాత్తున నష్టముగాని హానిగాని వచ్చుట కిష్టపడరు. వారివిధానమే అది, అదినుండియుగూడ. అట్లు న్రాతములముగ అభయమునిచ్చుటయేగాక తగిన చర్యను గూడ దీసికొనెదమనిరి.

చీనా సేనలు సైనికదుస్తులతో దోచుకొనిరిని అమెరికను బ్రిటిషు జపాను ప్రతినిధులు తెలిపిరి. ఈ సంగతిని చాంబరెన్ గారు కామన్సువర్యులలో తెలిపిరి. కాన తమ సేనలుచేయలేదని చేనుగార్లనుచో దాని కిదియే ప్రత్యుత్తరమగునని టైమ్సు ప్రతిక తెలుపుచున్నది.

హ్యంగుహాలో కమ్యూనిస్టుల ఇండ్లను ముట్టడించుటకు చాంగ్ కేషెకు గారు తర్రువుజేసిరి. ముట్టడిజరిగెను. కమ్యూనిస్టులు చాలమంది చనిపోయిరి. కార్మిక సంఘ నాయకులను అరెస్టుజేసిరి.

జపాను బ్యాంకుల దురవస్థ

జపానులో ప్రస్తుతమందు అధిక బాధలనులోనైన బ్యాంకులకు సహాయముచేయుటకు బ్యాంకర్లలో నాయకులు ఒక నిధి సేర్పాటుజేయుటకు నిశ్చయించుకొనిరి.

డివెలరాగారి యువన్యాసము

బ్రాడ్ క్యాస్టుచేయ నిరాకరించుట

డివెలరా, ఏప్రిల్ 16:—అమెరికాలో డివెలరాగారి సంచారము పబ్బుచున్నారు. వీరు ఐరిషు స్వాతంత్ర్యమును గూర్చి యువన్యాసించుటకు బ్రాడుకాస్టింగుకంపెనీతో ఏర్పాటుజేసికొనిరి. కంపెనీ యజమానులు డివెలరాగారి న్రాతప్రతిని జూచి దానిని సవరాజేయవలెననిరి. డివెలరాగారు నిరాకరించిరి. అందుచే యజమానులు ప్రకటించుకొనుననిరి.

బెల్జియములో గని ప్రేలుటచే 26 గురు చనిపోయిరి. ఇంకను 9 గురి శవములు కన్పించలేదు.

రస్సోస్ట్రీస్ పరిష్కారము

జనీవా, ఏప్రిల్ 17:—రస్సోస్ట్రీస్ రాయబారులు ప్రారంభము స్విస్సు ప్రజలకు నిరంతరసానుగ నున్నవి. 1918 సమైక్యవారి కింకను మరపురా లేదు. తిమదేశములో సోవియటు ఏజెంటు లుండుట వారికి ఏమియు ఇష్టములేదు. చాల అసంతృప్తిగ నున్నది.

హ్యంగుహా, ఏప్రిల్ 18:—పకోను నాల్గు ఆంగుళముల ఫిరంగులతో లడుగుకొండనుండి ముట్టడించుచున్నారు. యునై టెడ్ స్టేట్స్ డెప్టోయరుకు గుండుదెబ్బతగిలెను.

పాదచారుల ప్రమాదము

లండన్, ఏప్రిల్ 17:—నిరుడు పిక్కులలో బండ్ల ప్రమాదముచే 4886 మంది చనిపోయిరి. 188038 క్షత గాత్రులైరి. మోటారుబండ్లు, లారీలచే 4846 మంది చనిపోయిరి. గుట్టుములచే లాగబడినవాటిచే 28 మంది చనిపోయిరి. మిగిలిన 812 మంది త్రొక్కుడుబండ్ల ప్రమాదముచే చనిపోయిరి. వీరికిగూడ 28191 మందికి గాయములు తగిలినవి.

జోసెఫ్ అగ్గురుగారు చనిపోయిరి.

వైమానిక ప్రమాదము

విమానము సరిగాపోవునో లేదో పరీక్షించుచుండ పోకరు అను నాతినికి గాయములు తగిలెను.

నాకాదళాధికారి బియాటిగారు రాజనామా నిచ్చెదరనియు ఆయనస్థానే ఎవరినైన నియమించుటకు ప్రయత్నించుచున్నారనియు తెలియుచున్నది.

బ్యాంకాకునుండి ముగ్గురు పార్సీలు, త్రొక్కుడుబండ్లను త్రొక్కువారు రంగునుకు బయలుదేరిపోయిరి.

ఆంధ్రక్షత్రియులకు విజ్ఞప్తి

ఆంధ్రభారతీయ విశ్వవిద్యాలయము తరఫున సంపూర్ణ క్షత్రియచరిత్ర వ్రాయవారంభము కాబడినది. కాన క్షత్రియులందఱు తమతమయొద్దనున్న ప్రాచీనకాసనములు కృతిపాం దిన పుస్తకములు, చాటుపద్యములు, వంశక్రమముగఁజెప్పుకొను కథలు; తాటియాకులపైనున్న రికార్డు మున్నగు యావద్విషయములను వెంటనే విజయనగరము శ్రీ బుట్టా శేషగిరిరావు ఎమ్. ఎ. పి. హెచ్. డి. గారి పేర ఆంధ్ర రీ సెర్చి యూనివర్సిటీకిఁ బంపఁగోరుచున్నాము. జూన్ 1 వ తేదీనుండి శ్రీ బుట్టా శేషగిరిరావుగారు కవిరాజ శ్రీమల్లాది విశ్వనాథశర్మగారు సేనును గలసి క్షత్రియులు- చారిత్రక జీవనము, మున్నగు విషయములగూర్చి ప్రబోధము గావించుటకుఁ బ్రచారము చేయఁబోవుచున్నాము. అయ్యది ముందు పశ్చిమగోదావరిజిల్లాలోను తరువాత తూర్పు గోదావరిజిల్లాయందును, గావింపఁబడును. సరియగు ప్రచార ప్రణాళిక మేము 10 వ తేదీలోపలఁ బ్రతికలలోఁ బ్రచురించెదము.

పెన్మెచ్చు సత్యనారాయణరాజు,

రాజవిద్యా విభాగసహాయ్యుంఁది.

యావద్భారత తీర్థమందిర ఉధార్ మహాసభ

18-వ తేదీన హరిద్వారమునజరిగెను. వేలకొలదిప్రజల సభకు వచ్చియుండిరి. సన్యాససంఘాధ్యక్షులను స్వామి విశ్వానందుగారు దేవాలయముల పరిపాలనమునందలి లోపములను మహాతుల దుర్మితి వివరించిరి. స్వామి ఓంకారానందసన్యాసిగారు వహాసభకు అధ్యక్షతవహించి పవిత్రక్షేత్రములను సంగ్రహించి భారతదేశమును ఉద్ధరించుట అవసరమనిరి. (ఆ. ప్రె

నానాన్వేషణము

మహాత్ముని సీయచరిత్ర

మూడవభాగము-19 వ ప్రకరణము

మతముపేరట కాళికాదేవికి జంతువులను దారుణముగా బలియిచ్చుటనలన వంగరాష్ట్రవాసుల జీవితపద్ధతిని గ్రహింప నలెనను వాంఛ నాకు మరింత హెచ్చైచది. బ్రహ్మసమాజముతమును గూర్చి నేను చాలచదివియు వినియు నుంటిని. ప్రతాప చంద్ర మజుందార్గారి జీవితపద్ధతి కొంత నాకు తెలిసియే యున్నది. కొన్నిసభలలో అయిన యువస్వనిందుమండగా గూడ నేను వినియుంటిని. మజుందార్గారు వ్రాసిన కేశవ చంద్రసేమగారి చరిత్రముగూడ నేను చాలశ్రద్ధగా చదివియుంటిని. సాధారణ బ్రహ్మసమాజమునకును ఆదిబ్రహ్మసమాజమునకును గల భేదముగూడ తెలుసుకొనియుంటిని. పండిత శివ శాధకాశ్రమిగారిని నేను చూచియుంటిని. ప్రాఫెసరు కథపటే గారితో గూడ మహర్షి దేవేంద్రనాథటాగోయగారిని చూడ బోతినిగాని అప్పుడు మహర్షి ఎవ్వరికిని దర్శనమియ్య విలులేక పోవుటచే వారిదర్శన ముప్పుడు లభించలేదుగాని అటుపిమ్మట మహర్షి భవనమున బ్రహ్మసమాజ సంబంధము నుత్సవము జరిగినపుడు మాకుగూడ నాహ్వానములు వచ్చినందున నపుడు అపూర్వమాధ్యక్షముగల వంగీయుల గానమును వినగలిగితిని. అటు పిమ్మట వివేకానందస్వామిని చూడగోరి చాలవరకు కాలినడకనే తెలూరు మతమున కేగితిని. ఆ ప్రదేశము విజనస్థలమగుటచే నా మనసు నధికముగా నాకర్షింప గలిగెను. స్వామికి జబ్బుగా మన్ననవియు ఆయన కలకత్తాలోనే యున్నారని యున్నప్పుడు వారిని చూడ వీలులేదని యును పాములోనివారు తెలిపిరి. అంతట సోదరి నివేదితను చూడగోరి చారంగీభవనమున నామెను సందర్శించితిని. ఆమె మహా వైభవమున తులతూగుచుండుటచే నాకు చాల హాశ్చర్యము కలిగినది. మాసంభాషణలోగూడ మాకిద్దరికిని ఆమోదకరమగువిషయ మేదియును నాకు కనబడలేదు. నేనా విషయమును గోళ్లగారి కెరిగింపగా చంచలస్వభావయగు నామెకును మీకును సరిపడకపోవుటలో వింతలేదని యాయన యనెను.

తరువాత పెప్టోంజీ స్థానమెగారి మందిరమున నివేదిత పెప్టోంజీగారి తల్లితో మాట్లాడ నున్నపుడు నేనచటికి వెళ్లితిని. గాన నేను వారికిద్దరికిని ద్విబాషిగా నుండుట తటస్థించినది. సోదరి నివేదితకు భారతదేశముపట్లగల ప్రేమ నిరుపమానమని నేను నిశ్చయముగా తెలుపగలను. అటుపిమ్మట నేనే నామె గ్రంథముల సంగతిగూడ తెలుసుకొన గలిగితిని.

కలకత్తానగరమున ప్రతిదినమును కొంతకాలము ప్రముఖులను సందర్శించి ఆశ్రీకా భారతీయులను గూర్చి వారి కెరిగించుటయును కొంతసేపు మతసాంఘిక రాజకీయసంస్థలను పరికించుటయును నాకు నిత్యకృత్యముగా నేర్పడెను. డాక్టరు మల్లికుగారి అధ్యక్షతక్రింద జరిగిన బహిరంగసభలో నే నొకనాడు పాల్గొనితిని. బోయరుయధ్యక్షున భారతీయవైద్యసహాయ కదళముచేసిన పనిని వివరించితిని. ఇంగ్లీషువను పత్రికాసంపాదకునితో నాకదివరకు కలిగిన పరిచయము నాకపుడు గూడ వక్రీకరకు వచ్చినది. అపుడు కాండర్నగారికి జబ్బుగానుండెను గాని 1893 లోవల నపుడుగూడ కాండర్నగారు నాకు చాల సహాయముచేసెను. నే నొసంగిన యువస్వాసమును గోళ్లగారును డాక్టరు రాయగారును గూడ చాల మెచ్చుకొనిరి.

నేను కలకత్తాలో గోళ్లగారి ఆతిథిగా నుండుటనలన నాపని చాల తేలికయైనది. చాలమంది ప్రముఖులతోను చాల సోపానములములతోను నాకు పరిచయము కలిగినది. వంగ రాష్ట్రముతో నాకు ఘనమగు పరిచయము కలుగుట కదియే ప్రారంభము.

నేనటనుండగానే ఆకస్మికముగా బర్మాకు వెళ్లితిని. బర్మా మతగురువుల (ఫాంగీలు) సోమరితనముచూడగా నాకు చాల విచారము కలిగినది. నేను స్వర్ణదేవాలయమును చూచితిని. అనట శేలకొలదిగా చిన్న చిన్న కొవ్వత్తులు వెలుగుచుండెను. గర్భగుడిలోగూడ నెలుకలు పరుగిడుచుండెను. వానిని చూడగా స్వామి దయానందసరస్వతిచరిత్ర జ్ఞాపకమునకు వచ్చెను. బర్మాలో స్త్రీల స్వాతంత్ర్యోత్సాహములకు నేను చాల సంతోషించితిని. పురుషుల సోమరితనమునకు చాల చింతించితిని.

బొంబాయి ఎటుల భారతదేశము కాబాలనో అటులే దంగూనుగూడ బర్మాదేశముకాబాలను. భారతదేశమున దేశీయు

లాంగ్లయులకు కమీషను యేజెంట్లుగా నున్నారు. బర్మాలో మనము ఆంగ్లేయులతోచేరి బర్మావారినిగూడ మనకు కమీషను యేజెంట్లుగా చేసితిమి. అను విషయములనుగూడ నే నపుడే గ్రహింపగలిగితిని.

నేను బర్మాకుండి కలకత్తాకురాగానే గోళ్లగారివద్ద నెలవుపుచ్చుకొంటిని. ఆయననువదిలిపోవుట కష్టముగా నేయుండెను గాని కలకత్తాలో నాపని ముగిసినందున నే నచట నుండుటకు కారణ మేమియును నాకు కనబడలేదు.

నేనొకచోట సి రి ప డు ట కుముందు మూడవతరగతి లోనే రైలుప్రయాణముచేయుచు భారతదేశముంతను చూచిరావలెనని నిశ్చయించితిని. నేనాసంగతి గోళ్లగారి కెరిగింపగా మొదట నాయన వేగకోశముగా భావించెను. తరువాత నేను వివరించిచెప్పగా ఆయన సంతోషముతోనే ఆమోదించెను. అప్పుడు అనివిసెంటుగారికి జబ్బుగా నుండుటచే నేను మొదట కాశీనగరమున కేగి ఆమెను దర్శింపగోరితిని.

నాప్రయాణమునకు సామగ్రిని సిద్ధపరచవలసియుండెను. గోళ్లగారి కలకత్తాలోహాపుగిన్నెను ఫలహారము పెట్టుకొనుట కిచ్చెను. దానినిండా పూరీనను లాడూలను (స్వీటుబాల్సు) నింపినా కిచ్చెను. పన్నెండణాలుపెట్టి ఒక కాన్యాసు (రైలు) సంచిని కొంటిని. ఆ సంచిలో ఒకకోటు ఒకభోవతి ఒకతువారు ఒక వర్షు వీనిని పెట్టితిని. కప్పుకొనుటకొక పన్నవము (ప్లాంకెటు) ను ఒకవీళ్లజారి (జగు) యనుగూడ నుండెను. ఈ సామగ్రితో నేను దేశాటనము ప్రారంభించితిని. నన్ను సాగనంపుటకు గోళ్లరాయగార్లు ప్రేమనుకు వచ్చిరి. నేను రావద్దంటినిగాని వారు వినలేదు. మీరు ఘట్టుక్లాసు బండిలో వెళ్ళుచుండినచో నేను రాక పోదును. చూడవక్లాసు బండిలో వెళ్ళదలచితిరిగాన నేను రాక తప్పదని గోళ్లగారనిరి.

పాటుభారముమీదికి రాబోగా గోళ్లగారి నెవ్వరును వారింపలేదు ఆయన ఛోవతిని చొక్కాను పట్టు తలదాగాను ధరించియుండెను. పి. సి. రాయగారు ఛోవతిని చొక్కాను మాత్రమే ధరించియుండుటచే టిక్కెటు కలర్టరు రాయగారిని రావీయలేదు. గోళ్లగారిదిమాచి ఆయన తనమిత్రుడని చెప్పగా నపుడతడు రాయగారిని వదలెను. ఈమిత్రుల ఆశీర్వాదముతో నేను ప్రయాణమును ప్రారంభించితిని. (మా. క గాంధీ, ఎంగు యిండియా, 14-4-27)

ఇరువదవ ప్రకరణమునకు సంగ్రహము

1902 లోను 1915లోను 1919లోను నేను మూడవతరగతి బండిలో ప్రయాణముచేసితిని. 1902 లో నెటులుండెనో 15 లోను 19 లోనుగూడ అటులనేయుండెనుగాని అభివృద్ధి యేమియును కనబడలేదు. ఆంగ్ల దేశమునను విరోధాభిరూపమునను చక్షుజాశ్రీకాలాను మూడవతరగతి ప్రయాణీకులకుగల సౌకర్యములతో పోల్చినచో భారతదేశమువలె సౌకర్యములు చాల అభవస్థితియుండెయున్నవని స్పష్టముకావనను. రైలు ప్రయాణములో భారతదేశమునందు బీదలకును ధనికులకును కల భేదము కనబడునంత స్పష్టముగా ఇంగ్లాండుమున్నగు విదేశములలో కనపడదు. భారతదేశమునందు తప్ప మరే దేశముననుగూడ మూడవతరగతి ప్రయాణీకులను పశువులవలె చూడరు. విద్యాధికులును ధనవంతులును గూడ మూడవతరగతి లోనే ప్రయాణముచేయుచు ఆరోగ్యకరముగా నుండవలసిన పద్ధతిని అనుష్ఠానపూర్వకముగా జనసామాన్యమునకు నేర్పుచుండినచోగాని యీ అనర్థము తొలగదు. ప్రస్తుతము చాలమంది చాల ఆశుచిగా ప్రయాణము చేయుచుండురు.

నేను కాశీనగరమున విశ్వనాథస్వామి ఆలయమున కేగితిని. అచట స్వామి నారాధింపగోరువారికి లోపలకు వెలుపలనుగూడ చాల ప్రశాంతముగా నుండుటసరము. ప్రశాంతముగా నుండినగాని ధ్యానముచేయరు. అక్కడనే మితాయుకులములనుబొమ్మలకుకాణములనుగూడపెట్టిరి. సుమ్యమునద్దకుల్లి దుర్వాసనగల పువ్వులను పడవేసిరి. లోపల చంద్రకాంతశిలలతో కట్టబడిన చప్రాను పగలగొట్టిరి. దానిలో రూపాయలువేయుటకే వారటులచేసిరి అచ్చట దుమ్ము విస్తారముగానుండెను.

పూజారులను విస్తారముగాదానదక్షిణాదులనిచ్చుట నా కిష్టములేదు. నేనొక కానీనియ్యగా పూజారి నన్నుతిట్టెను. నీవు నరకమునకే పోయెదవనెను.

నే నందులకు చలించలేదు. నేనిచ్చిన కానీనిగూడ మరల తీసుకొంటిని. అంతట పూజారి నన్ను మరలపిలిచి ఆకానీని పుచ్చుకొనెను. అటుపిమ్మట ననగా నాకు మహాత్మ్య బిరుదముతగిలించబడినపిమ్మట నేను మరిరంకుసారులు విశ్వేశ్వరాలయమునకు

వెళ్లితిని. నాదర్శనమునకోరివచ్చిన ప్రజలసంఖ్య మితిమీరియుండుటచే నాకు విశ్వేశ్వరునిదర్శనము లభించ నీలేదు. మహాత్మ్య నకు గల కష్టములు మహాత్మ్యవక్తగాని పరులకు తెలియవు. (ఫీ ప్రెసు.)

వాగ్మి-డిగామా చతుర్థశతాబ్ది వర్ధంతి

భారతీయుల వాగ్మానకుండ ప్రోత్సహించుట పాంజిము (గోవా), ఏప్రిలు 19:— పోర్చుగలు ఉన్నత న్యాయస్థానము మూడేండ్లు విచారించి భారతీయులను వాగ్మి-డిగామాచతుర్థశతాబ్దివర్ధంతియందు వాగ్మానకుండ ప్రోత్సహించినందులకు 'హిందు మార్గ్' వా' పత్రికాధిపతికి కారాగారవాసమును 345 రూపల జరిమానాయువిధించిరి. (ఫీ ప్రెసు.)

గుంటూరు (స్వకీయవిలేఖరి)

మద్రాసు ల్యాండు రెవెన్యూ సెటిల్ మెంటు చట్టము

గుంటూరుమండల రయతుల సభ

ఏప్రిల్ 18.—రాజోవు శాసననిర్మాణసభలో జరిగిన పబ్లిషును మద్రాసు ల్యాండు రెవెన్యూ సెటిల్ మెంటుచట్టము రయతుల శ్రేయోభివృద్ధికిని, ఆర్థికాభివృద్ధికిని, జీవనాన్విత్యమునకును దీంగకరముగ నున్నందున జిల్లాలోని రయతుల యనమ్మతిని దెలుపుటకై జిల్లారయతుల సభను జనపుటకుగాను ఆలోచించుటకయి పురపాలక పుస్తకాలయ ప్రాంగణదేశమున నిన్న యొక గొప్పబహిరంగ సభ జరిగెను. మ. రా. శ్రీ. టంగుటూరి నాయనశాస్త్రిగారు గ్రామసాధిపత్యము వహించిరి. గుంటూరుజిల్లా రయతుల సభ గుంటూరులో జరపుటకును, అందుకొర కాహ్వానముండు మొకటి యేర్పాటుచేయబడెను. మహాసభను 29 వ తేదీన జరుపుటకు తీర్మానించడమయినది. ఆహ్వానసంఘమునకు శ్రీయుతులు కొంపల్లి కోటిలింగంపంతులు గారు ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులుగను నడింపల్లి వెంకటలక్ష్మీ నరసింహారావు పంతులు, వింజమూరి రంగాచార్యులుగార్లు ఉపాధ్యక్షులుగను, చెలసాని సత్యనారాయణచౌదరి, పట్టి నరసింహాచార్యులు, మల్లాది లక్ష్మీనారాయణగార్లు కార్యదర్శులుగను నేర్పాటుగాబడిరి. పలుకుబడిగల మత యిరువది సభ్యులను జేర్చుకొనడ మయినది. విఖ్యాతరాజనీతిపరిజ్ఞాత లగు దివాన్ బహద్దరు మోదర్ల రామచంద్రరావు పంతులుగారిని అధ్యక్షులుగా నుండుటకు కోరడమైనది.

ఈచట్టము ఇదివరలోనే విచారణకు రావలసినది. ఎన్నికలు చేరువననుండుటచే దానిని విమర్శించుటకు జప్తి సువర్ణము వారికి వీలులేకబోయెను. ఇది రైతాంగమునకు చెందినదనుటచే చాల ప్రాముఖ్యమైనది. శాశ్వత రివెన్యూ ఏర్పాటువలన వంగదేశమంత సాభాగ్యవంతులై లక్ష్మీదేవికి కొలువునూటంటై, యున్నదో దెలిసినవిషయమే. మనదేశమున 30 వత్సరముల కొకసారి భూమిని రి సెటిల్ మెంటుజేసి శిసును బాస్తిజేయుచుండుటచే రైతాంగమీ పన్ను భారముచే మ్రంగిపోవుచున్నాడు. కాన మనముచేయవలసినవిధిని జేయుటకై యీసభయొద్దేశింపబడినది. రైతులందరు దయచేయుదురని దలచుచున్నారము. సభనుగూర్చిన వార్తలు ముందు ముఖ్య దెల్పబడును.

WANTED.

Candidates for Telegraph, Station Master's and photography Classes. Full particulars on 2 annas stamps.

Apply to:— THE ANDHRA SCHOOL OF INDUSTRIES Ramachendrapur, E. GODAVARY.

ఆంధ్రనటప్రకాశిక నిర్ణేతలగు బ్ర॥ పసుమర్తి యజ్ఞ నారాయణశాస్త్రిగారి “సావిత్రి” (6 అంకముల నాటకము)

వల రు 1-0-0 మాత్రమే. పాప్టీ ప్రత్యేకము. వర్తకులు ప్రత్యేకధరలు వ్రాసి తెలుసుకొనవచ్చును. 3559 కార్యదర్శి, విద్యవ్యాసనసభ, బందరు.

విద్య

ప్రజావిజ్ఞానము

రంగనాయకులు గారు

(8)

ఇక మనదేశమున కట్టిసంస్థలవ్యాపార ప్రజావిజ్ఞానమును నుద్ధేశముతో విచారించుదము. ప్రభుత్వమున, ఈవిజ్ఞానము, నిజముగా నుద్ధేశించినదయినను, ప్రజలవ్యాపార, ప్రజలచే ప్రోద్బలపరచబడి, వారిచే సరియగు మార్గమున నడుపబడి, బయల్పరచబడిన విద్యాభిలాష యుద్ధవియ బుగత్వము. ఏ విశ్వవిద్యాలయమో, లేక ప్రభుత్వవే యాపనికి పూనినచో ప్రజలకు నైతికాభివృద్ధి కల్పింపకు మారు, సేవకబుద్ధి యిసుమ దిండును. గ్రంథాలయోద్యమము నెల్లడినటులే, ప్రజావిజ్ఞానోద్యమము ప్రజలనుండి రావలయును. వచ్చిన పిమ్మట, పూర్తియగు సాయము, సహకారము, విశ్వవిద్యాలయము, ప్రభుత్వము దానికొప్పు బనసరము. మంచిది. ఇది గమనించుచో, ఇప్పటి సహకారోద్యమము, వ్యవసాయవిద్యమొంటువలెనే, ప్రజాసంస్థగాక, ప్రభుత్వ సంప్రదించుకొని నుండును. తరువాత జిల్లాబోర్డులు, తాలూకాబోర్డులు, గ్రంథాలయములు, ప్రజలచే సహకారి స్థాపించబడినసంస్థలు ఈప్రజావిజ్ఞానాభివృద్ధి కనువగు ప్రథమసోపానముల వేయుటవసరమనియు, ధర్మమనియు గ్రహించుట ముఖ్యము. ప్రజలకు దెరువుబుండు యిష్టము కల్గింపవలెను. వారికి క్రొత్తవిషయముల నేర్చుకొనవలయునను యాతురత పుట్టించవలెను. రైతులకు కొన్నివిషయములపైన పాండిత్యము పొందవలయునను యిష్టము సృజింపవలెను. ప్రజాసామాన్యమునకు జ్ఞానముబొందు ధర్మమని నచ్చజెప్పవలెను. ఈప్రాథమికవిషయములందు జయము బొందినచోటులందే, విశ్వవిద్యాలయముయొక్క విద్యావిత్తముల ప్రజాసంస్థలను జడ్జిములద్వారావేసిన, ఫలితము కలుగవచ్చును.

మనకు కావలసిన సంస్థలవివరములు

ప్రతిగ్రామమునకు, వ్యవసాయపంచాయితీ యొకటి వ్యవసాయము కల సర్వవిషయముల గురించి విచారించుట కవసరము. అపంచాయితీయే గ్రామధనమునుండి కొంతభాగము విద్యావిషయక ఖర్చుల నిమిత్తము ప్రతిసంవత్సరము నేరుగ నుంచవలయును. గ్రామమున కొన్ని భాగములుగా విభజించి ఏయేభాగమునందలి రైతులుగాని వారి స్త్రీలుగాని, జంగముకథ తదితర సంస్థలకు ఖర్చులలో సగము భరించునెడల మిగతసగపు ఖర్చులు పంచాయితీ చెల్లించుచుండవలయును. పురాణకాలకేవలము హరికథలవంటి ఖరీదగు సంస్థలను గ్రామ యుమ్మడిపై యేర్పాటుజేసి సగపు ఖర్చులు పంచాయితీ చెల్లించి ఫీర్కా పంచాయితీని మిగత సగము చెల్లింప కోరవలెను. రైతులఖర్చు యేభాగపు రైతులు భరింతుడో యాభాగములందు ఆయా సంస్థల నాయాదినము లందుంచవలయును. ప్రతిగ్రామ వ్యవసాయ పంచాయితీకి తన గ్రామమునుండితనయిష్టముగుట్టులచేపు యధికారముండవలెను. సాధారణముగా మన తాలూకాల కొక్కంటికి పది ఫీర్కాలుండును. ఒక్కొక్కదాని కొకపంచాయితీని యేర్పరచుట మేలు. ఈ పంచాయితీ ఫీర్కాలలోని గ్రామములకు సాధ్యగా నుండు గ్రామమున యొక గ్రామసంఘాలయమును కట్టించవలెను. ఈ కట్టడమునకు ఖర్చులలో సగము ప్రభుత్వమివ్వవలయును. ఈ సంఘాలయమునందు, సుప్రసిద్ధిచెందిన నాటకముల, హరికథల, పురాణకాలకేవలము, సినిమాల, వ్యవసాయ, వాణిజ్య ప్రదర్శనముల, సంగీతసభల, గొప్పగొప్ప సభల, జరుపవలయును. ఇందొక కేంద్రగ్రంథాలయ ముండుటయు, దాని నుండి యితర పంచాయితీలకు గ్రంథముల నప్పిమ్మటయు సాధ్యము. కావలయును. ఈ పంచాయితీకి విద్యావిషయకముగ ఖర్చులందు ముప్పాతిక భాగము తాలూకా జిల్లాబోర్డులు, పాతిక భాగము ప్రభుత్వము భరించవలయును. రైతుల ఖర్చులు, రైల్వే ఖర్చులు, భోజనఖర్చులు, సాధ్యమునంతవరకు, సంఘాలయమున్న గ్రామము, దానిచుట్టురి పైల్లెదూరములోనున్న గ్రామములు భరించుట న్యాయము.

ప్రతితాలూకాబోర్డుకేంద్రము నెంట్లనుమ్మాల అను నది యగత్వము. ఈ పాఠశాలయందు, వ్యవసాయ, ఆరోగ్య శాస్త్రము, మూత్రములు, పనివారి సితిగతుల చారిత్ర, ఆ వ్యవసాయపుజాగ్రాహిక చారిత్ర, భూగోళశాస్త్రము, హిందూదేశపు సాంఘిక చారిత్రముల బోధించవలయును. జిల్లాయందుండు వివిధ

యుద్వ్యోగములు, ఉపయోగించునంతవరకు వివరముగా అవసరము. ఒక కార్యక్రమము ననుసరించి యుపన్యసింపబడుచుంది. ఈ స్కూలున కనుసరించి గవర్నమెంటు ప్రవర్తనపు తోట యొకటుండుట ముఖ్యము. చెట్లువేయుట, కంచెలకట్టుటాదిగాగల ఖర్చులు ప్రభుత్వము భరించవలయును. చెట్లను పెంచుట, తోటను భద్రముగ జూచుట స్కూలుయొక్క బాధ్యత. ఈతోటయందు ప్రభుత్వపు పరీక్షలకు ఉపయోగించు తోటల నుండివచ్చు యనుభవము నుపయోగించి, మంచిపంటల నెటుల పండించుటో, ఎరువుల నెట్లుపయోగించుటో, వీచల, పీచల రూపుమాపు టెటులో యనుభవముద్వారా విద్యార్థులు తెలుసుకొనవలసియుండును. ఈ తోటలో విద్యార్థులందరు, నేతనముల గొనకనే కృషి చేయవలసియుండును. కనుక వారి కృషి యుచితముగ వచ్చుటవలెను, ఉద్యోగములుచితముగ విద్యను గరపుటవలెను, తోటవలని లాభములను, స్కూలుఖర్చులను చాలవరకు భరించవచ్చును. మిగిలిన ఖర్చునందు ప్రభుత్వముసగము, బోర్డుసగము భరించుటగ త్యము. ఈస్కూలు ప్లానును శ్రీరాళ్లపల్లి వెంకయ్యగారు వి. ఏ. యల్. టి. చాలవరకు తయారుచేసి నాకిచ్చియున్నారు. ఫీర్కా ఈతాలూకాబోర్డుపంచాయితీ ఖర్చులందు సగభాగము చెల్లించవలయును. మిగత నాల్గవంతు జిల్లాబోర్డు భరించవలెను.

ప్రతితాలూకాబోర్డున తన గ్రామములందలి ప్రజల విజ్ఞానాభివృద్ధినిమి త్తము ప్రతి తిరునాళ్లనై “విద్యావిషయక ప్రదర్శనముల” చేపడి, అచ్చట మాజిక్కులాంతరు, సినిమా, జంగముకథ, హరికథ, తదితర విద్యాసంస్థలద్వారా, వ్యవసాయ, పశుసంతలద్వారా, సభలు, చర్చలద్వారా పనిచేయవలయును. అమెరికాలోవలె, ఎలిమెంటరీ పాఠశాలలందు ఉత్తమబాలరకు బహుమతులు, విద్యాసంస్థలందు విజ్ఞానముబొందు మందు యువకులు, తదితరులనుద్దేశించిపరీక్షలు, వ్యాసములు, సాహిత్యముపైన, చరిత్రాదివిషయములపైన, పశువుల, పైరుల పెంచుటగుర్చి జరిపి, బహుమతులనొసంగవలయును. గ్రంథాలయముల తదితరప్రజాసంస్థలలో నెప్పుడు సహకారమునర్చుచు, సాధ్యమైనప్పుడెల్ల వానిద్వారానే పనిచేయుచుండవలయును. ప్రతి జిల్లాబోర్డు ఫీర్కా పంచాయితీలకు ఖర్చులందు నాల్గవంతు భరించవలయును. జిల్లాయందున్న పంచాయితీల కన్నిటి కుపయోగించుటకై యుపన్యాసకుల లెక్కలు ప్రజాసంస్థల పట్టికలు పంచాయితీల విద్యావిషయక కార్యక్రమములు తయారు చేసి, ప్రతిసంస్థకు పంపుచుండవలెను. సాధ్యమైనంతవరకట్టి పట్టికలు మాడుమాసములకొకపరి తయారుచేయుచుండవలయును. తరువాత, తాలూకా నెంట్లనుమ్మాలలందు శాశ్వతముగా నుంచబడు యుపాధ్యాయులు తగినంతమంది వచ్చుచున్నారా లేదాయని విచారించి విశ్వవిద్యాలయమునందు వి.యే. హానర్సనందు త్తమతరగతియందు ప్యాసైనవారికి విద్యాధి కేతన మిచ్చి, ట్రైనింగుకు పంపుచుండవలయును. గ్రామపంచాయితీలు గ్రంథాలయములు, తదితర ప్రజాసంస్థలపయోగించు, జంగము కథల, పురాణ కాలకేవలముల నడపువారిని తయారుచేయుటకు జిల్లాకొక ట్రైనింగుకాలేజీ యేర్పాటుచేయవలయును. ఆకాలేజీ యందు, ప్రస్తుతపు ప్రజల సాంఘిక రాజకీయ సంస్థలకునవగు రీతిని నడుపగల్గు శక్తి కల్గించుటకు తమతమ సంస్థల శాస్త్రీకముగా ఆకర్షణీయముగా నడపు శక్తి కల్గించుటకు, జంగము వారిని, తదితరుల తయారుచేయవలెను.

జిల్లా బోర్డులు—గ్రంథాలయములు తదితర ప్రజాసంస్థలు—

ప్రజలందరిచే ప్రభుత్వశాసనానుసార మెన్నుకొనబడిన పంచాయితీలకొక ప్రతిగ్రామమునందున్న కొంతమందిచే స్థాపితమగు గ్రంథాలయములు స్త్రీలసంఘములు, యువకుల సంఘములు, హిందూ లేక మహమ్మదీయ లేక క్రిష్టియను ప్రజల సంఘములమాడ “విద్యావిషయక సేవకేయుటకు పూర్ణాధికారము కల్గియుండుటయేకాక, ప్రోత్సహింపబడవలయును. ప్రజల మధ్య వారిచే సృజింపబడి ప్రతిసభ్యునిచే సహకారి నడుపబడుటకు వసతులు కల్గిన సంస్థలన్నియున్నయంతలాభ మాప్రజలకు కల్గును. ఇందుల కింగ్లండ్దేనిదర్శనము. గ్రామమునం దొకానొక భాగమున ప్రజలకు మారిట్టి సంస్థయొకటి సగఖర్చులుపెట్టుకొనెదననిన గ్రామ పంచాయితీ మిగత సగపు ఖర్చులు భరించవలయును. గ్రామ పంచాయితీకి ధనము లేక పోయినయెడల జిల్లాబోర్డు ఆసగపుఖర్చుల చెల్లింపవలయును. జిల్లాబోర్డు, సాంఘిక సేవకుల, ఉపన్యాసకుల, ఇతరజిల్లాల నాయకుల, సేవకుల పట్టికను తయారుచేసి గ్రంథాలయములకు తదితరప్రజాసంస్థలకు పంపవలయును. అంత నాసంస్థ లెవ్వ

రిని కావలెనందుకో వారిని తెచ్చుటకు తగుపయత్నములుచేసి, వారి రైతులఖర్చులందు తాను సగము భరించవలయును. గ్రంథాలయములు తక్కిన సగపుఖర్చులు, తిండిఖర్చులు చెల్లించవలెను. గ్రంథాలయములు యేర్పరచు సభలకు, సర్దులకు రైల్లు ఖర్చు నందు గ్రామపంచాయితీలు సగము భరించవలయును. గ్రంథాలయములన్న గ్రామములం దాపంచాయితీలు ప్రతిసంవత్సరము పత్రికలకు ఖర్చునందు సగము భరించవలయును. పుస్తకములకు ఖర్చునందు సగము తాలూకాబోర్డు చెల్లించవలయును. ఫీర్కా పంచాయితీకుండు గ్రంథాలయఖర్చులందు సగము జిల్లాబోర్డు చెల్లించవలెను. జిల్లా తాలూకాకేంద్ర గ్రంథాలయములఖర్చులలో ప్రభుత్వము మాడుపాళ్లు, జిల్లాబోర్డునాల్గవంతులను చెల్లించవలెను. రాత్రిపాఠశాలలు, యాత్రలు, భజనలు, సాంవత్సరిక సభలు ఇత్యాది సకలముల యుపయోగకరమగు కార్యముల కగులెట్లు ఖర్చులనుమాత్రము తాలూకాబోర్డు భరించవలసియుండును.

ఇంతవరకు, విశ్వవిద్యాలయముతో సంబంధముంతగా లేకుండనే యీ సంస్థలన్నియు విద్యావిషయక సేవను చాలవరకు చేయగలవు. గ్రామములందున్న జ్ఞానమువలదన ప్రజలయందు విద్యాభిలాషయున్నను, తెలియక మున్నదిన్ను పెంజేరివలె నుండువారిని మేల్కొల్పి, విద్యాసంస్థలందు జేర్చవచ్చు. విద్యను గోరువారికి ప్రాథమిక నూత్రముల నన్నివిధముల నన్నికాస్త్రములందు తెలుసుకొనుటకు వసతుల కల్గించవచ్చు. వ్యవసాయవిద్య వ్యవసాయ ఆర్థికశాస్త్రము, నూత్రముల చెలుసుకొనుటకు వసతులుకలవు. విజ్ఞానాభివృద్ధి కనువగుచరిత్ర, భూగోళ, నైతిక శాస్త్రముల ప్రభుత్వనూత్రములు విద్యార్థులకు తెలియును. పైగా యితరకు ప్రజలమధ్యనుండు, వారిచే దాదాపుగా సరాసరి నడుపబడు సంస్థలద్వారా, వారి కోరికలపైననే, యీ పనులన్నియు జేయ సాధ్యమగు.

వృద్ధులారా

1. లోలోన ఏల పహించెదరు? మీకు మరల పూర్తియైన బలము, మదము, కావలెనన్న నా “వృద్ధ బాంధవు” ని నేవింపుడు.
2. ఈ నా “వృద్ధ బాంధవుడు” ఇంగ్లీషుమందువలె ఒక్కసారి తగుస్కూమని మరునాటికి మాయమగునదికాదు. దీనిబలము 100 సం॥ వరకు యుండును.
3. ఇది హిందూదేశమున జనించిన సిద్ధులవలన అనుగ్రహింపబడినది.
4. మునలివారికి ఏనైదుగడున్నా మందుపట్టదని చెప్పి తలదాచుకొనును. ఈ “వృద్ధ బాంధవు” డట్టి పిరికిపండు గాదు.
5. “యత్ జరా, వ్యాధి, నాశాయ, తద్రసాయనం” అని ఎరుంగుదురు. ఇది అట్టిది.
6. యామాదు అన్నితత్వములవారికి చక్కగా పనిచేయును.
7. (0-6-0) ఆరుఅజాల తపావిల్లలు పంపిన వారము లోగా, 5 రోజులకు మందు సాంపిలు పంపుదును. 41 రోజుకు మందు ప్రస్తుతము రు 15 లు మాత్రమే.
8. వలయువారు రిప్లయికార్డువ్రాసిన జాలును, తపాల బిళ్లలుపంపిన మచ్చుమందును బడయగలరు.

చిరువోలు రామచంద్రారావు,
అపూర్వవిశేషావరణోధకుడు, కవుతరం, కృష్ణాజిల్లా.

గజ్జికి తైలము

వెల డబ్బీ 1-కి రు 0-4-0; వి. పి. సహా 0-9-0
గజ్జ, చీడ శరీరముంతట న్యాసింది ముఖ్యముగ చిన్నపిల్లలకు విశేష బాధను గలిగించుచున్నది. ఈతైలమును నాలుగు పూలులు రాచిన గజ్జ, చీడ, చిలుము, జిల మొదలగునవి నశించును. తప్పక పనిజేయును.

రోమహరి

డబ్బీ 1-కి రు 0-8-0; వి. పి. సహా 0-13-0
ఈ భస్మమును నీటితో కలిపి పట్టించిన, రోమములు తండు నిమిషములలో మొదలుట రాలిపోవును. దీనివలన చర్మము నలు పెక్కదు, మంటయుండును. రోమములు రాలిపోవును.

దంతచూర్ణము

డబ్బీ 1-కి వెల 0-2-0; 12-కి 1-4-0
ఈ దంతచూర్ణముతో పండ్లనోములవలన చిగుళ్లు గట్టి పడును. చిగుళ్లునుండి రక్తముకాకుండును. నోలుదుగ్గంధము లేకయుండును. పండ్లు ముత్యములవలె తెల్లగా నుండును. అమృతాంజనం డిపో, బొంబాయి - మదరాసు.

అధిక (గంజాంజిల్లా)
(స్వకీయవిలేఖరి)

నేతు జమ్మలూర్ బజారు గారి ఆగమనము
ఏప్రిలు 15:- శ్రీయుత నేతు జమ్మలూర్ బజారు గారు
వారి ఉత్సాహంతో సందర్శించున 14, 15 తేదీలలో మా గ్రామ
మునకు విచ్చేసిరి. 14 తేదీన 9 గంటలు మొదలు 10-30 వఱకు
పురస్రముఖులతో ఖడ్గరవాష్టి యెట్లగునో వాటిమార్గముల
గూర్చి యిష్టాగోష్ఠిని సంతరించిరి. వాటిసాయంకాలము పుర
మందిరమున ఆరగంటలకు ఒక గొప్పసభ గావింపబడినది. అ నే
కమంది సామాన్యజనులకూడ వచ్చి వారి యుపన్యాసామృత
మును శ్రోతులకు ఆతురత గనుపఱచిరి. వాటిదినము పురమంది
రము క్రిక్కిరిసియుండెను. కోటిశ్రేయలును దానకర్తలును,
త్యాగపూర్వులును నగు నేతుజీగారు మండువేసవిని వ్యయప్ర
యాసములకోర్చి మాపురమునకు వచ్చినందులకు వారి నభినందిం
చుచు సభాధ్యక్షులగు మి॥ కొండుపర్తి జగన్నాధరావు పంతు
లుగారు ఉపన్యసించిన విషయం బజారు గారు వ్యయమధుర
వాక్కులతో ఖడ్గరవిషయమై కడు హాసోరంజకముగ హిందీ
భాషను ఉపన్యసించిరి.

అర్చకుల సభలు

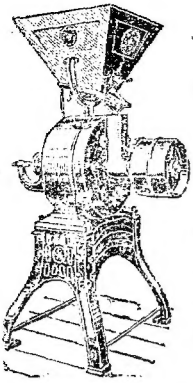
ఆంధ్రరాష్ట్రములో కృష్ణా, గోదావరి, గుంటూరుజిల్లాల
యందు రాబోవు దేవసానపు సవరణ బిల్లులో దేవుని మాన్య
ములు తమ కిప్పించుటకు ఒక సవరణను చొప్పించవలసినదని
అర్చకులు సభలకు కావించుచున్నారు. ఈజిల్లాజిల్లాలలోని
ధూమలు గత నలువదిసంవత్సరములనుండియు మాగాణి క్రిం
దకువచ్చి పూర్వముకంటె యెక్కువ అయిపోవ వచ్చుచుండు
టయే యీ ఆందోళనకు ముఖ్యకారణము. దేవుని మాన్యములు
యీ అర్చక సర్వీసుమాన్యములుగా మార్చుటకు కాసనసభ
వా రెన్నడును ఒప్పుకొనరు. ఒక యర్చకునికి దేవాదాయ
మును బట్టి నెలశీత మియవలసినదేగాని స్వామివారికి కావల
సిన యితరకార్యములను మానివేసి అయివేజా నంతయు యీ
యర్చకులకు ఒప్పగించుట యెన్నడు సంభవించదు. ప్రతి సం
వత్సరము వేలకొలది ధనమును తినమఱగినవారికి యిప్పుడు
వందలతో తృప్తిపొందవలసినదని చెప్పుట కష్టముగా నుండ
వచ్చును గాని స్వామివారి దేవాలయమునకును దానికి కావల
సిన కట్టవములకును నురమృతములకును నిత్యపూజకును ఉత్సవ
ములకును వేదాధ్యయన, పురాణశ్రవణ, హరిభజనలు మొదలగు
వానికి స్వామివారికి వచ్చు అయివేజాలో ఖర్చు పెట్టవలసి
యన్నపుడు యీ యర్చకకుటుంబములు వృద్ధియైనకొలది
వీరందరి జీవనోపాధికిని యీ ప్రస్తుత స్వల్ప దేవాలయము త్ర
ములో నుండియే వెచ్చించుట పాడికాదని యింగితజ్ఞానము
గల ప్రతిమానవునకును తెలిసిన విషయమే. ఈ దేవసాన
ముల ప్రస్తుతావస్థాని కన్నులార మామచున్న మన
కాసనసభ్యులు యీయర్చకుల వీరందఱులను విని స్వామి
వారికిని ప్రజలకును అన్యాయము చేయరని గట్టిగ నమ్ముచున్న
ను. ఈ దేవసానపుభోధువారి యధికారమును తీసివేసి యిది
వరకు జరుగుచున్న క్షే దానిని కోర్టు ల కే
యిచ్చెదరని వదంతికలదు. గత రెండు సం
వత్సరములలో, అమితవ్యయముతో మాడిన యీ భోధువారి
యవమగ్రత వెల్లడియగుటబట్టి, యీ నూతన సవరణయే శ్రేయ
స్కరమని తోచుచున్నది.

సాత్తువలె భాగించుకొనుటకు ప్రయత్నించక, ఒక కుటుంబము
వారు మాత్రమే నెలశీతము పుచ్చుకొని దేవాలయమును సదా
కనిపెట్టుకొని, క్రమముగా అర్చకవిధులను నెరవేర్చుకొనుటకు
ప్రయత్నించుట మంచిది. లేనియెడల, యాజీవనోపాధిని కూడ
పోగొట్టుకొనెదరు. ఈ కష్టకాలములో, యీ యర్చకత్వనాథు
రికి సిద్ధపడు బ్రాహ్మణులనేకమంది కాదుకొని యున్నారు.
వీరి యోగ్యతలనుబట్టియు, దేవునికవచ్చు అయివేజానుబట్టియు
వీరిశీతములు వృద్ధికాఫియ్యను గనుక, తమప్రస్తుత హైన్యస్థితిని
యెట్లుబాగుచేసికొని, తమనాథుల నిలబెట్టుకొనవలెనో, అట్టి
మార్గముల నన్వేషించిన, ప్రజలందరు వీరికి తోడ్పడెదరు.

చెన్న పురి బజారు ధరలు

Table with market prices for various goods in Chennai. Columns include item names (e.g., 1. ధాన్యములు, 2. ధాన్యముపప్పులు, 3. నూనెనస్తువులు, 4. చిల్ల రేవస్తువులు, 5. ఇనుము, 6. నూలు, 7. దూది, 8. లోహములు) and their corresponding prices in different units.

MACHINERY. 3392

Jrus Grinding Mills—
With ball bearings & self-sharpening stones.
Disintegrators — Latest types.
Rice Machinery of every description.
T. & O. Brand Belting—
Special cotton and special Solid-woven hair.

Water Works fittings—Meters, valves etc.

Coffee Hand Mills—Latest improved designs

White Artistic Cements. 3392

Sole Agents in India, Burma & Ceylon:—
THAKAR & OPADEY,
20, 22, Elphinstone Circle, Fort. Bombay.

లిజరు కలము

సుమారు 100 రకములలో
తయారు చేయబడుచున్నది

మీ కు త గ న ది
ఒ క టి గ ల దు

మామూలు 10 ఆర్. స్టేట్ 100 పి.
సెల్ఫ్-ఫిల్లింగు 40 పి.

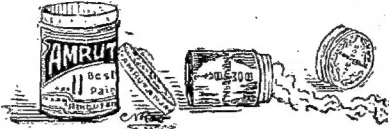
H.P. Co. LONDON

Agents: P. HOLT & Co., Ltd.
P. O. BOX 237 3434
MADRAS.

AMRUTANJAN

Best Indian Pain Balm
Sold Every Where.

AMRUTANJAN DEPOT.
BOMBAY & MADRAS.

ఆయుర్వేద వాషధ రత్న కరము
రు. 3-0-0
చరక చికిత్సాస్థానము రు 6

అంగుళై చిక్కురత్న వళి రు. 2, భస్మప్రకాశిక రు. 1.
(2048) వాష్ట్యుక్త శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి, బెజవాడ.

పుట్టుచెముడును కుదిర్చెదము.

వివరములకు 1 అణాబిళ్ళపంపవలెను.
యాయవరం అగ్రశ్రేణ్యరథాపు, హెచ్. సి. అండు
పీస్ డిస్పెన్సరీ, బాపట్ల (గుంటూరుజిల్లా.)

కామబిందు (రిజిస్టరు చేయబడినది)

ఇది పోగొట్టుకొనిన యౌవనమును 15 నిమిషములలో
తిరిగియిచ్చును. గాఢ విరూపాక్షమును ప్రపంచముఖమును
పొందగలరు. 24 మాత్రలు గల బుడ్డి 1 కి ధర రు. 1-0-0.

కామబిందు ఫార్మసీ,
2/89 చెంగల్వరాయ మొహాపేటి, తిరువళ్ళిక్కేణి, మద్రాసు.

ప్యాస్ కుట్టు మిషనులు

బజారులో వాని కన్నీటికంటెను దృఢమైనవి.
రోఖజేరము మాత్రమే.

ప్రసిద్ధమైన పర్కలకు మాత్రమే బాడుగ
కు యివ్వబడును.
అన్ని పర్కరములను, 'విడిభాగ'ములను
కూడ అమ్ముచును.

బెల్ అండు కో (లిమిటెడ్)

2485.

1/186 మాంటూరోడ్డు, మద్రాసు.

D. G. GORE-BOMBAY 2.

ఆత్మరచేయవారికి, సబ్బులు చేయవారికి కావలసినట్టి
అవకాశములు అనగా సారముగల సముద్రము, సువాసనలు,
రసవాదసంబంధమైన వస్తువులు, రంగులు, సారములు, యితర
వస్తువులు, అగరువత్తులు, పొగాకు, నవ్వు, మరదలులు, జౌవన
వర్తకము మొదలగువాటికి కావలసినవస్తువులు, సుప్రసిద్ధమైన
హీకో అత్తరులు మొదలగునవి మానవ చాల సరసమైన ర
ప్రకారము విక్రయించబడును. ధరల జాబితా యిహముగా
పంపబడును. ఈ దిగువవిలాసమునకు వ్రాయుడు. ఉత్తర
ములు అంగుళై పంపించే వ్రాయవలెను. 8888

డి.జి.గోర్, 31, మంగల్ దాస్ రోడ్డు, బొంబాయి నెం. 2.

ఉచితము

ఉచితము

సుందరమయిన మాక్యాలండరును వ్రాసినవారికి పంపుదుము.

పూర్ణ చంద్రోదయం

3357

బంగారుతో చేయబడినది, బలహీనుల పాలిటి సంతోషి,
మేనామా, తయ, పాండు, శుక్లవర్ణము, పురాణజ్యోతిరము.
నిక్కాక, నిస్సత్తువ మొదలగువాటిని హరించి బలమును వీర్య
వృద్ధిని, కాంతిని గలిగించు జౌవనరత్నము, తులం 1.
రు 12-0-0. 20 మాత్రల సీసా రు 2-8-0. వి. పి. ఖర్చులు 6 అ.
పి. సి. పి. అండుకో ఆయుర్వేదసమాజం, పెరిచేపి, నెల్లూరుజిల్లా.

హిందీ తెలుగు-

తెలుగు తెలిసినవారికి హిందీ నేర్చుకొనుట.

విలయిన సులభశైలిని వ్రాయబడినది.

బాలశిక్ష	0-6-0
మొదటి వాచకము	0-6-0
హిందీ పాకెట్టు డిక్షనరీ	1-0-0

ఆంధ్రప్రతికాకార్యాలయము,

పోస్టుబాక్సు నెం 212, మదరాసు.

శ్రీ కాళహస్తి

2118.

పండిత మంత్రోత్తమ కప్పగొంతుల

చంద్రమాళేశ్వర శాస్త్రి వప్తిపూర్తి

ప్రథమ సంవత్సర వైశాఖ శుక్ల గుడి పౌర్ణమి భానువారం.
15-5-1927 జరుగును. వారి గ్రంథములన్నియు 7 సంపుటము.
లుగా అమ్మి ప్రారంభించిరి. ఆ 7 సంపుటముల నెల 20 రూ
పాయలు. చందాధనము అడ్డాంకుగా పంపవలెను. ఒకేసారిగా.
పంపలేనివారు దరఖాస్తుతో 5 రూపాయలున్నా మిగత
15 రూపాయలు నెల 1-కి 3 రూపాయల చొప్పునను 5 వా
యిదాలుగాను చెల్లించవచ్చును. మనియార్డర్ల ఖర్చులు
చందాదారులే భరించవలయును. మొదట రిజిస్టరు చేసుకొనే.
500 మంది చందాదారులకు పోస్టుఖర్చులు వారే భరించి శా
సంపుటములను పంపబడును. కొద్ది ప్రతులే అమ్మకు ఆరంభం.
చిరి గనుక చందాదారులు త్వరపడవలెను.

- 1 సాలగ్రామ లక్షణవర్ణము.
- 2 సర్వమత సారాంశ
- 3 శేషేశ్వర సంవాదము.
- 4 కలిమాహాత్యైక సంగ్రహము.
- 5 హిమాలయ యాత్రా ప్రవర్తన.
- 6 అష్టేశ్వర కరపూజాపద్ధతి.
- 7 లక్ష్మీ నృసింహేశ్వర నిత్యపూజాపద్ధతి.

దరఖాస్తులు మహానూర్దరులు వచ్చే రాలకు చిరు నామా
పండిత మంత్రోత్తమ కప్పగొంతుల చంద్రమాళేశ్వర శాస్త్రి
శ్రీ కాళహస్తి, చిత్తూరుజిల్లా అని పంపవలెను.

మాత్రకోశ వ్యాధులు - ఒక కొత్త చికిత్స

URESOL (యూరిసోల్)

అను జౌవధమును వాడుటచే తప్పక నిజముగా కుదురును

9 మొదలు 12 కావసల్య ఉపయోగించిన చాలును

అన్ని చుండల హఠులందు, యితర దుకాణములందు విక్రయమునకు వోరకును.

ప్రాప్తికృత కావలసినవారు ఈ దిగువ విధానమునకు వ్రాయవలెను.

C. T. Hart & Co. 46, Singarachari Street Triplicane, Madras

1927-వ సంవత్సరము జనవరి సంచికతో నాలుగవ సంవత్సరము ప్రారంభ మైనది.

(ప్రతిమాసము)

7-వ తేదిని తప్పక

ప్రకటిత మగుచున్నది.

సంవత్సర చందా
రు. 6-0-0;

ఆరుమాసములకు
రు. 3-0-0;

విడిపత్రిక
అ. 0-10-0.

సుప్రసిద్ధి లగు చిత్రకారులచే వ్రాయబడిన రంగులచిత్రపటములు, ఇతర చిత్రపటములు,
ప్రాచీనశిల్పములకు సంబంధించిన చిత్రములు, ప్రచురింపబడుచుండును.

విద్యాధికులచే వ్రాయబడిన సర్వకళలకు సంబంధించిన వ్యాసరాజములు చిత్రచిత్రము లగునట్టియు,
నవీనభావ పరంపరతో నిండినట్టియు పద్యములు కళలు ప్రచురితము లుచున్నవి.

జనవరిమాసమునుండి ప్రకటింపబడు ప్రతివ్యాసమునకును వ్యాసకర్తయొక్క ఛాయాపటము కూడ నుండగలదు

నూతన సంవత్సరారంభమునుండి కవిరాజ శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రిగారిచే

రచియింపబడిన **శ్రీనాథుడు** (అను నాటకమును)

కొత్తపల్లి సూర్యారావుగారిచే వ్రాయబడిన **ఆనందకందము** (అను నవలయును)

ప్రతిమాసమునను కొంతభాగము ప్రకటిత మగుచుండును.

చందాదారులుగ చేరువారు వెంటనే వ్రాసికొనుట యుత్తమము.

విలాసము:- **భారతీకార్యాలయము, తపాలపెట్టె 212, మద్రాసు.**